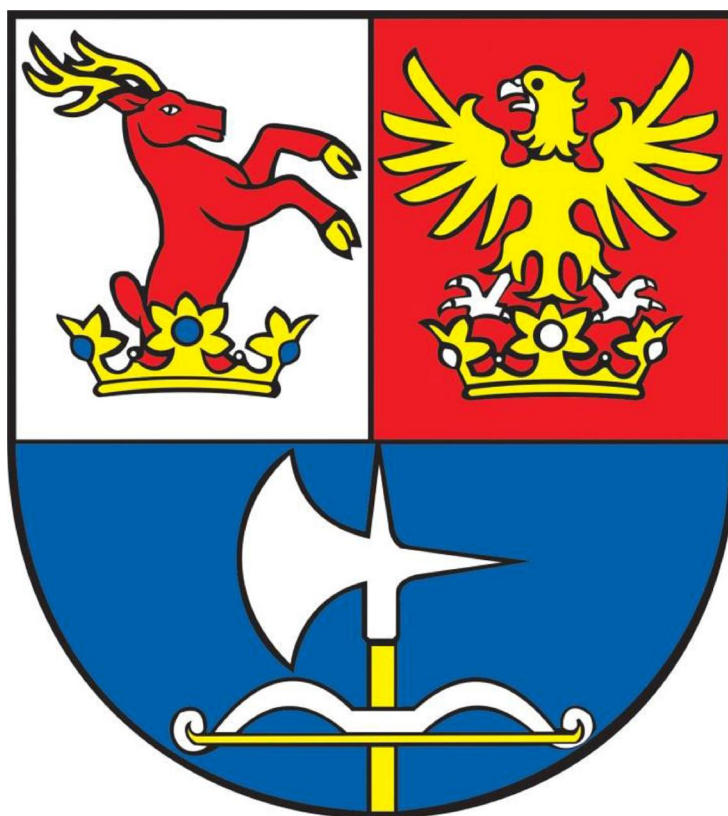

Trenčiansky samosprávny kraj

K Dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín

Správa o hodnotení strategického dokumentu

REGIONÁLNA INTEGROVANÁ ÚZEMNÁ STRATÉGIA TRENČIANSKEHO KRAJA

September 2015

Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja 2014 - 2020

Správa o hodnotení strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z.z.

Obstarávateľ: Trenčiansky samosprávny kraj

Spracovatelia správy: RNDr. Anton Darnady, RNDr. Ivan Pirman

September 2015

OBSAH

POUŽITÉ SKRATKY A POJMY	4
ÚVOD.....	7
I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI.....	12
1 OZNAČENIE	12
2 SÍDLO.....	12
3 OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA OBSTARÁVATEĽA	12
4 KONTAKTNÁ OSOBA A MIESTO KONZULTÁCIÍ	12
II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE	13
1 NÁZOV	13
2 ÚZEMIE	13
3 DOTKNUTÉ OBCE	13
4 DOTKNUTÉ ORGÁNY	13
5 SCHVAĽUJÚCI ORGÁN	14
6 OBSAH A HLAVNÉ CIELE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A JEHO VZŤAH K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM.....	14
6.1 Popis strategického dokumentu	14
A STRATEGICKÁ ČASŤ PRE ÚZEMIE TRENČIANSKEHO KRAJA	21
STRATEGICKÁ PRIORITA 1: BEZPEČNÁ A EKOLOGICKÁ DOPRAVA V TRENČIANSKOM KRAJI	21
STRATEGICKÁ PRIORITA 2: ĽAHŠÍ PRÍSTUP K EFEKTÍVNYM A KVALITNEJŠÍM SLUŽBÁM	25
STRATEGICKÁ PRIORITA 3: MOBILIZÁCIA KREATÍVNEHO PRIEMYSLU V TRENČIANSKOM KRAJI	30
STRATEGICKÁ PRIORITA 4: ZLEPŠENIE KVALITY ŽIVOTA V TRENČIANSKOM KRAJI S DÔRAZOM NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	30
B STRATEGICKÁ ČASŤ PRE MESTSKÚ FUNKČNÚ OBLASŤ TRENČÍN.....	34
STRATEGICKÁ PRIORITA 1: BEZPEČNÁ A EKOLOGICKÁ DOPRAVA V REGIÓNOCH.....	34
STRATEGICKÁ PRIORITA 2: ĽAHŠÍ PRÍSTUP K EFEKTÍVNYM A KVALITNEJŠÍM SLUŽBÁM	36
STRATEGICKÁ PRIORITA 3: MOBILIZÁCIA KREATÍVNEHO PRIEMYSLU V TRENČIANSKOM KRAJI	39
STRATEGICKÁ PRIORITA 4: ZLEPŠENIE KVALITY ŽIVOTA V REGIÓNOCH S DÔRAZOM NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	40
C STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP KŽP	42
TEMATICKY PRÍBUZNÉ OBLASTI PODPORY OP KŽP VOČI IROP.....	42
PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY.....	42
PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI	43
TEMATICKY NEPRÍBUZNÉ OBLASTI PODPORY OP KŽP VOČI IROP	44
PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY.....	44
PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK, RIADENIA MIMORIADNYCH UDALOSTÍ A ODOLNOSTI PROTI MIMORIADNYM UDALOSTIAM OVPLYVNENÝM ZMENOU KLÍMY	45
PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO VO VŠETKÝCH SEKTORoch..	46
D STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP ĽZ.....	48
TEMATICKY PRÍBUZNÉ AKTIVITY OP ĽZ.....	48
PRIORITNÁ OS 1: VZDELÁVANIE	48
PRIORITNÁ OS 3: ZAMESTNANOSŤ.....	49
PRIORITNÁ OS 4: SOCIÁLNE ZAČLENENIE	49
PRIORITNÁ OS 5: INTEGRÁCIA MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT	50
PRIORITNÁ OS 6: TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ V OBCIACH S PRÍTOMNOSŤOU MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT	51
TEMATICKY ODLIŠNÉ AKTIVITY OP ĽZ.....	52
PRIORITNÁ OS 1: VZDELÁVANIE	52

PRIORITNÁ OS 2: INICIATÍVA NA PODPORU ZAMESTNANOSTI MLADÝCH ĽUDÍ	52
PRIORITNÁ OS 3: ZAMESTNANOSŤ	53
PRIORITNÁ OS 4: SOCIÁLNE ZAČLENENIE	54
PRIORITNÁ OS 5: INTEGRÁCIA MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT	55
PRIORITNÁ OS 6: TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ V OBCIACH S PRÍTOMNOSŤOU MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT	55
6.2 Vzťah RIÚS TK k iným strategickým dokumentom	56
III. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	58
1 INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A JEHO PRAVDEPODOBNÝ VÝVOJ, AK SA STRATEGICKÝ DOKUMENT NEBUDE REALIZOVAŤ	58
1.1 Kvalita ovzdušia a klimatické faktory	58
1.2 Voda	61
1.3 Pôda	68
1.4 Ochrana prírody a krajiny	69
1.5 Kultúrne dedičstvo	70
1.6 Materiálne zdroje	70
1.7 Obyvateľstvo a Zdravie ľudí	73
1.8 environmentálne aspekty v sociálnej a ekonomickej sfére	79
2 INFORMÁCIA VO VZŤAHU K ENVIRONMENTÁLNE OBZVLÁŠŤ DÔLEŽITÝM OBLASTIAM, AKÝMI SÚ EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000) A CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI	82
2.1 Natura 2000	82
2.2 Národná sieť chránených území podľa zákona č. 543/2002 Z.z.	86
2.3 Chránené oblasti určené na odber pitnej vody	87
3 CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA V OBLASTIACH, KTORÉ BUDÚ PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNE OVPLYVNENÉ	88
4 ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	90
5 ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH ZISTENÝCH NA MEDZINÁRODNEJ, NÁRODNEJ A INEJ ÚROVNI, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU, AKO AJ TO, AKO SA ZOHĽADNILI POČAS PRÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	91
5.1 Strategické dokumenty EÚ	91
5.2 Strategické dokumenty a legislatíva na národnej úrovni	94
IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	100
1 POSÚDENIE CIEĽOV A AKTIVÍT PRIORITNÝCH OSÍ	100
A STRATEGICKÁ ČASŤ PRE ÚZEMIE TRENČIANSKEHO KRAJA	101
STRATEGICKÁ PRIORITA 1: BEZPEČNÁ A EKOLOGICKÁ DOPRAVA V TRENČIANSKOM KRAJI	101
STRATEGICKÁ PRIORITA 2: ĽAHŠÍ PRÍSTUP K EFEKTÍVNÝM A KVALITNEJŠÍM SLUŽBÁM	102
STRATEGICKÁ PRIORITA 3: MOBILIZÁCIA KREATÍVNEHO PRIEMYSLU V TRENČIANSKOM KRAJI	104
STRATEGICKÁ PRIORITA 4: ZLEPŠENIE KVALITY ŽIVOTA V TRENČIANSKOM KRAJI S DÔRAZOM NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	104
B STRATEGICKÁ ČASŤ PRE MESTSKÚ FUNKČNÚ OBLASŤ TRENČÍN	105
STRATEGICKÁ PRIORITA 1: BEZPEČNÁ A EKOLOGICKÁ DOPRAVA V REGIÓNOCH	105
STRATEGICKÁ PRIORITA 2: ĽAHŠÍ PRÍSTUP K EFEKTÍVNÝM A KVALITNEJŠÍM SLUŽBÁM	106
STRATEGICKÁ PRIORITA 3: MOBILIZÁCIA KREATÍVNEHO PRIEMYSLU V TRENČIANSKOM KRAJI	108
STRATEGICKÁ PRIORITA 4: ZLEPŠENIE KVALITY ŽIVOTA V REGIÓNOCH S DÔRAZOM NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	108
C STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP KŽP	110
PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY	110
PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI	111

PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK, RIADENIA MIMORIADNYCH UDALOSTÍ A ODOLNOSTI PROTI MIMORIADNYM UDALOSTIAM OVPLYVNENÝM ZMENOU KLÍMY	111
PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO VO VŠETKÝCH SEKTORCH	112
D STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP ĽZ.....	113
PRIORITNÁ OS 1: VZDELÁVANIE	113
PRIORITNÁ OS 2: INICIATÍVA NA PODPORU ZAMESTNANOSTI MLADÝCH ĽUDÍ	114
OS 3: ZAMESTNANOSŤ	114
PRIORITNÁ OS 4: SOCIÁLNE ZAČLENENIE	115
PRIORITNÁ OS 5: INTEGRÁCIA MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT	116
PRIORITNÁ OS 6: TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ V OBCIACH S PRÍTOMNOSŤOU MARGINALIZOV RÓMSKÝCH KOMUNÍT	117
2 POSÚDENIE VPLYVU PROJEKTOV NA ÚZEMIA NATURA 2000	118
3 CELKOVÉ VYHODNOTENIE ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV.....	121
4 KUMULATÍVNE A SYNERGICKÉ VPLYVY	121
V. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE	124
VI. DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV ZOHLÁDŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A POPIS TOHO, AKO BOLO VYKONANÉ VYHODNOTENIE VRÁTANE ŤAŽKOSTÍ S POSKYTOVANÍM POTREBNÝCH INFORMÁCIÍ, AKO NAPR. TECHNICKÉ NEDOSTATKY ALEBO NEURČITOSTI	127
VII. NÁVRH MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE.....	128
VIII. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ CEZHRANIČNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE.....	129
IX. NETECHNICKÉ ZHRNUTIE POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÍ	130
X. INFORMÁCIA O EKONOMICKEJ NÁROČNOSTI	132
XI. VYHODNOTENIE ŠPECIFICKÝCH POŽIADAVIEK ROZSAHU HODNOTENIA A PRIPOMIENOK DORUČENÝCH K OZNÁMENIU O STRATEGICKOM DOKUMENTE	133

POUŽITÉ SKRATKY A POJMY

CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
CIZS	Centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti
CKO	Centrálny koordinačný orgán
CLLD	Community - Led Local Development
COVaP	Centrá odborného vzdelávania a prípravy
CŽV	Celoživotné vzdelávanie
DeD	Detské domovy
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EIA	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (Environmental Impact Assessment)
EIB	Európska investičná banka
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
ES	Európske spoločenstvo
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
FMÚ	Funkčné územie mesta
HDP	Hrubý domáci produkt
HP TUR	Horizontálna priorita Trvalo-udržateľný rozvoj
IT	Informačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IÚI	Integrované územné investície
IÚJ	Investičná územná jednotka
IÚS-UMR	Integrovaná územná stratégia pre udržateľný mestský rozvoj
KC	Komunitné centrá
KF	Kohézny fond
KKS	Kultúrny a kreatívny sektor
KOZ	Konfederácia odborových zväzov
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MFO	Mestská funkčná oblasť (Trenčín a okolie)
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MSP	Malé a stredné podniky
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠ	Materská škola
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NPR	Národný program reforiem SR
NSTUR	Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja
NÚČŽV	Národný ústav celoživotného vzdelávania
NUTS	Nomenklatúrna štatistická územná jednotka

OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OK	Orgán pre koordináciu (RIÚS)
OP	Operačný program
OP II	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OPS	Odborné poradné skupiny
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OPTP	Opatrenia trhu práce
OSN	Organizácia Spojených národov
OVP	Odborné vzdelávanie a príprava
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PD SR	Partnerská dohoda Slovenskej republiky
PM ₁₀	Suspendované častice s priemerom 10 mikrometrov
PM _{2,5}	Suspendované častice s priemerom 2,5 mikrometra
PO	Prioritná os
POH	Program odpadového hospodárstva
RIS	Regionálna inovačná stratégia
RIÚS TK	Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja
RO	Riadiaci orgán
ROP	Regionálny operačný program
RUZ	Republiková únia zamestnávateľov
SAV	Slovenská akadémia vied
SPC	Statistical Process Control
SPOaSK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálnej kurately
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SEA	Strategické environmentálne hodnotenie
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SOP	Stredisko odbornej praxe
SO/RO	Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom
SOŠ	Stredná odborná škola
SR	Slovenská republika
SSR	Spoločný strategický rámec
SŠ	Stredné školy
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠVVP	Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TEN-T	Transeurópska dopravná sieť
TP	Technická pomoc
TUR	Trvalo udržateľný rozvoj
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
UIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
UNDP	United Nations Development Programme, Rozvojový program OSN
ÚOŠS	Ústredný orgán štátnej správy
UoZ	uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚSV SR RK	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
ÚV SR	Úrad vlády SR
VOD	Verejná osobná doprava

VŠ	Vysoká škola
VÚC	Vyšší územný celok
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZI	Zelená infraštruktúra
ZŠ	Základné školy

Vysvetlenie pojmov

Smernicou SEA sa v rámci tejto správy o hodnotení rozumie Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie

Procesom SEA sa v rámci tejto správy o hodnotení rozumie proces posudzovania vplyvov strategických dokumentov, podľa druhej časti zákona č. 24/2006 Z.z., v znení neskorších predpisov

ÚVOD

Účel a ciele dokumentu Regionálnej integrovanej územnej stratégie Trenčianskeho kraja

V programovom období 2014-2020 bude integrovaný prístup v Integrovanom regionálnom operačnom programe (ďalej len IROP) realizovaný prostredníctvom Regionálnych integrovaných územných stratégií na úrovni samosprávnych krajov. Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja (ďalej len RIÚS TK) je východiskový strategický dokument pre implementáciu finančných prostriedkov z EŠIF v rámci IROP na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Na základe RIÚS TK sa bude realizovať IROP v zmysle individuálnych alebo integrovaných projektov.

V čl. 36 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 sú RIÚS vnímané ako aplikácia integrovaného prístupu prostredníctvom integrovaných územných investícií (IÚI). Vypracovanie a schválenie RIÚS je základným predpokladom pre využívanie nástrojov IÚI, vrátane úrovne udržateľného mestského rozvoja (UMR).

RIÚS ako implementačná stratégia bude financovaná najmä z jedného zdroja financovania (IROP), a to z EFRR, vrátane povinného spolufinancovania z národných zdrojov a vlastných zdrojov prijímateľov. RIÚS sa týkajú všetkých špecifických cieľov IROP, okrem špecifického cieľa 2.1.3 (nemocnice), časti IP 3.1 (kultúrno-kreatívny priemysel) - v rozsahu návratnej podpory prostredníctvom finančných nástrojov, IP 4.1 (energetická efektivita budov) a PO 5 (CLLD).

Stručná charakteristika jednotlivých častí RIÚS

RIÚS sa skladá z nasledovných hlavných častí: analytická časť, strategická časť a vykonávacia časť. Každá časť je rozdelená podľa oblastí podpory IROP na úrovni investičných priorít: oblasť dopravy, sociálna pomoc, zdravotníctvo, školstvo, kultúrno-kreatívny priemysel a životné prostredie a oblastí podpory ostatných operačných programov (OP Kvalita životného prostredia a OP Ľudské zdroje).

Spôsob zapracovania stratégie UMR

Integrovaná územná stratégia pre UMR mesta Trenčín a jeho funkčného územia (ďalej len IÚS-UMR) je spracovaná za účelom definovania kľúčových strategických cieľov a priorít vychádzajúc z lokálnych priestorových potenciálov funkčného územia mesta Trenčín (ďalej len FMÚ Trenčín) a návrhu koordinovanej, vecne a časovo zosúladenej implementácie v súlade s princípmi a prioritami Integrovaného regionálneho operačného programu ako i iných dostupných finančných nástrojov v Slovenskej republike a EÚ. IÚS-UMR sa navrhuje s ohľadom na stratégiu, ciele, tematický rozsah a očakávané výsledky IROP, avšak rešpektujúc širší kontext priestorových potenciálov a rozvojových priorít mesta Trenčín, jeho funkčného územia ako aj celého Trenčianskeho kraja.

Funkčné územie pre krajské mesto Trenčín bolo vymedzené Centrálnym koordináčnym orgánom v rámci jednotlivých typov územných celkov ťažísk osídlenia podľa KÚRS 2001 v znení 2011 ako Jadrové pásmo ťažiska osídlenia prvej úrovne okolo mesta Trenčín zahŕňajúce nasledovné obce: Trenčín, Kostolná-Záriečie, Skalka nad Váhom, Soblahov, Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, Veľké Bierovce a Zamarovce.

V RIÚS TK je pre IÚS-UMR spracovaná osobitná analytická časť (kap. II.B.), osobitná strategická časť (kap. III.B) a vo vykonávacej časti sú osobitne uvedené relevantné oblasti IÚS-UMR.

V decembri r. 2014 sa uskutočnilo spoločné stretnutie predsedu TSK s primátorom mesta Trenčín, na ktorom sa dohodli na spolupráci na príprave a implementácii RIÚS TK, vo februári 2015 bolo podpísané memorandum o spolupráci.

TSK aj mesto Trenčín vytvoria jeden strategický dokument, pričom stratégia UMR tvorí samostatnú analytickú, strategickú aj vykonávaciu časť. Zástupcovia mesta Trenčín sa zúčastňovali stretnutí poradných odborných skupín pre RIÚS TK (v každej skupine bol jeden člen zástupca mesta) a

zástupcovia TSK sa zúčastňovali stretnutí odborných poradných skupín pre UMR. Taktiež prebiehala intenzívna spolupráca koordinátorov za jednotlivé časti stratégie.

Príprava IÚS-UMR bola zabezpečená prostredníctvom vytvorených pracovných skupín, ktoré pracovali v zložení zástupcov a odborníkov za jednotlivé riešené oblasti v krajskom meste ako aj v jednotlivých obciach tvoriacich jeho funkčné územie. Zber dát prebiehal prostredníctvom analýzy dostupných dokumentov a zdrojov, jednak formou dotazníkov a jednak priamym dopytovaním, pričom koordinačným orgánom prípravy bolo Mesto Trenčín. Vstupnými dokumentmi a zdrojmi ostatných vstupných dát pre IÚS-UMR boli strategické rozvojové dokumenty, sektorálne plánovacie dokumentácie a iné relevantné dokumenty dotknutých obcí, dostupné dáta ŠÚ SR, interné štatistiky a dáta vedené orgánmi miestnej samosprávy a dáta získané vlastným prieskumom a prieskumami uskutočnenými Komunálnym výskumným a poradenským centrom, n. o. Piešťany.

Prehľad východiskových a informačných zdrojov

Východiskovými dokumentmi pre RIÚS sú najmä Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja a programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest a obcí, územnoplánovacie dokumentácie, Územný plán VUC Trenčiansky kraj, územné plány obcí, relevantné územnoplánovacie podklady, plánovacie dokumenty mikroregiónov, relevantné legislatívne a strategické dokumenty EÚ, relevantné národné legislatívne, strategické, koncepčné a programové dokumenty, regionálne rozvojové stratégie a koncepcie a sektorové stratégie a i., podrobný zoznam je uvedený v prílohe č. 2 strategického dokumentu.

Vstupnými dokumentmi a zdrojmi ostatných vstupných dát pre IÚS-UMR boli strategické rozvojové dokumenty, sektorálne plánovacie dokumentácie a iné relevantné dokumenty dotknutých obcí, dostupné dáta ŠÚ SR, interné štatistiky a dáta vedené orgánmi miestnej samosprávy a dáta získané vlastným prieskumom a prieskumami uskutočnenými Komunálnym výskumným a poradenským centrom, n. o. Piešťany.

Kontext vzniku a chronológia prípravy RIÚS TK

TSK vypracováva RIÚS TK v súlade s Metodickým usmernením pre prípravu Regionálnych integrovaných územných stratégií vypracovanú Riadiacim orgánom (ďalej len „metodika“), v rámci ktorej RO pre IROP stanovuje záväznú rámcovú štruktúru obsahu dokumentu RIÚS TK. Osobitnou časťou dokumentu RIÚS TK je integrovaná územná stratégia pre udržateľný rozvoj miest, pokrývajúca územie funkčnej mestskej oblasti v rámci daného regiónu NUTS III – v TSK je to krajské mesto Trenčín + jeho funkčné zázemie.

Príprava a implementácia RIÚS je zabezpečovaná na základe princípu partnerstva v zmysle čl. 5 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013. Postup určuje metodika MPRV: v prvej etape sa vytvoria odborné poradné skupiny pre vypracovanie RIÚS TK, ktoré budú zahŕňať odborníkov z relevantných inštitúcií k jednotlivým investičným prioritám IROP a následne sa vytvoria štruktúry pre schválenie a implementáciu RIÚS TK – t.j. Rada partnerstva ako schvaľovacia inštitúcia, ktorá bude zahŕňať strešné organizácie všetkých relevantných partnerov v regióne.

Keďže do prípravy musia byť zahrnuté všetky relevantné subjekty z kraja – t.j. štátne inštitúcie, miestna samospráva a neziskový sektor, TSK ako koordinačný orgán oslovil relevantných sociálno-ekonomických partnerov s ponukou na spoluprácu koncom marca 2013. Oslovené organizácie nominovali svojich zástupcov za členov jednotlivých odborných poradných skupín (OPS), ktoré boli vytvorené podľa investičných priorit IROP. V apríli 2014 prebehli prvé stretnutia OPS, kde zástupcovia TSK podali informácie o IROP, RIÚS, o celom procese prípravy. Súčasne požiadali relevantných členov o zozbieranie a predloženie projektových zámerov za svoje inštitúcie, príp. územie, ktoré zastupujú, ktoré plánujú realizovať v kontexte posilnenia územnej súdržnosti predovšetkým prostredníctvom

IROP. Zozbierané projektové zámery slúžili ako podklad pre stanovenie ukazovateľov, ktoré v Trenčianskom kraji majú byť dosiahnuté prostredníctvom projektov podporených cez IROP na konci obdobia. Zámery taktiež boli podkladom pre základné rozdelenie alokácií medzi prioritnými osami a pre stanovenie prioritných opatrení. Následne stretnutia OPS prebiehali podľa potreby (príprava analytickej časti, stanovenie kritérií, strategická a vykonávacia časť) a stupňa rozpracovanosti jednotlivých oblastí. Okrem stretnutí OPS sa uskutočnili samostatné stretnutia s dopravnými spoločnosťami, zástupcami regionálnych ZMO a ďalších inštitúcií za účelom stanovenia priorit jednotlivých regiónov kraja. V decembri 2014 sa uskutočnilo spoločné stretnutie predsedu TSK s primátorom mesta Trenčín, na ktorom sa dohodli na spolupráci na príprave a implementácii RIÚS TK a IÚS-UMR, vo februári 2015 bolo podpísané memorandum o spolupráci. V septembri 2014 bola predložená MPRV SR analytická časť RIÚS TK a koncom januára 2015 prvý návrh analytickej a strategickej časti, v marci 2015 bola predložená prvá verzia celého dokumentu RIÚS, ktorú pripomienkovali relevantné štátne inštitúcie. V priebehu apríla 2015 prebehla aktualizácia zásobníka projektových zámerov subjektov kraja. Zaradenie do zásobníka neznamena, že projektový zámer bude podporený, zásobník vyjadruje iba potrebu kraja. Výber a schvaľovanie projektových zámerov ako aj žiadostí o NFP bude prebiehať štandardným procesom.

V máji začal proces posúdenia vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. vypracovaním a zverejnením oznámenia. V priebehu júna až augusta prebiehalo dopracovanie dokumentu o multikriteriálnu analýzu, výsledkové a výstupové ukazovatele a v oblastiach zdravotníctva a kultúry. Upravená bola aj obsahová štruktúra dokumentu s tým, že v predmete strategického dokumentu nedošlo k zmenám, ktoré by menili charakter dokumentu. Prekoncipované boli len názvy investičných priorit v rámci strategických priorit 2 a 4 s tým, že ich pôvodné zameranie zostalo plne zachované. Dve investičné priority (1.1 a 4.2), ktoré boli pôvodne navrhnuté pre celý TK boli prerozdelené aj do MFO Trenčín. Návrh dokumentu bol pripomienkovaný jednotlivými dotknutými orgánmi štátnej správy a v septembri bola skompletizovaná 3. Verzia RIÚS.

Inštitucionálne zabezpečenie prípravy RIÚS, vrátane mechanizmu spolupráce OK pre RIÚS a OK pre UMR.

Do procesu prípravy a realizácie RIÚS, resp. stratégie pre udržateľný mestský rozvoj (UMR) sú zapojené nasledovné subjekty:

- Riadiaci orgán pre IROP (ďalej iba „RO pre IROP“) - MPRV SR – plní úlohy riadiaceho orgánu pre IROP.
- Partnerstvo pre RIÚS – je platformou spolupráce orgánov regionálnej a miestnej samosprávy, štátnej správy a relevantných sociálno-ekonomických partnerov pôsobiacich na danom území a relevantných pre konkrétnu RIÚS z hľadiska zákonom stanovených právomocí, vecnej alebo odbornej a územnej príslušnosti. Partnerstvo pre RIÚS je inštitucionalizované formou Rady Partnerstva pre RIÚS, t. z. zoskupením partnerov s rozhodovacími kompetenciami vo vzťahu ku konkrétnej RIÚS na úrovni kraja. Rada Partnerstva pre RIÚS je tvorená z vybraných zástupcov Partnerstva pre RIÚS, vrátane zástupcov zastrešujúcich stratégiu UMR vo vzťahu k mestskej funkčnej oblasti. Činnosť Rady Partnerstva pre RIÚS upraví štatút a rokovací poriadok, ktorý vydáva RO pre IROP.
- Orgán pre koordináciu RIÚS (OK) – Trenčiansky samosprávny kraj je zodpovedný za prípravu a implementáciu RIÚS a plní koordinačné a usmerňovacie úlohy vo vzťahu k ďalším subjektom zapojeným do prípravy a realizácie RIÚS.
- Orgán pre koordináciu udržateľného mestského rozvoja (UMR) – krajské mesto – je zodpovedný za prípravu a implementáciu stratégie UMR a plní koordinačné a usmerňovacie úlohy vo vzťahu k ďalším subjektom zapojeným do prípravy a realizácie UMR v rámci RIÚS.
- Odborné poradné skupiny pre RIÚS – zoskupenia odborníkov pre jednotlivé oblasti RIÚS podieľajúce sa najmä na príprave RIÚS. Nominuje ich OK pre RIÚS, resp. OK pre UMR.

- Ministerstvo kultúry SR – v pozícii sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre IROP.
- Ministerstvo zdravotníctva SR – v pozícii sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre IROP.
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR - v pozícii odborného garanta pre udržateľný mestský rozvoj.

Zoznam a členovia poradných odborných skupín v TSK, Členovia Rady Partnerstva – je uvedený v prílohe č.3 strategického dokumentu.

Legislatívny rámec a postup strategického environmentálneho posudzovania

V zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), je RIÚS TK strategickým dokumentom regionálneho významu. Postup posudzovania návrhov strategických dokumentov upravuje druhá časť zákona. Zákon zohľadňuje požiadavky Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (tzv. smernica SEA).

Cieľom procesu SEA je zahrnúť výsledky posudzovania dopadov strategického dokumentu na životné prostredie a zdravie ľudí do rozhodovacieho procesu na úrovni kraja, so zohľadnením stanovísk dotknutých orgánov, organizácií a verejnosti.

Postup strategického environmentálneho posudzovania zohľadnil požiadavky vyššie uvedených dokumentov na národnej a komunitárnej úrovni. Pri postupe bola zohľadnená aj metodika SEA pre štrukturálne fondy „Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013“ (2006).

V súlade s uvedenými požiadavkami strategické environmentálne posudzovanie začalo súbežne so spracovaním návrhu strategického dokumentu (SD). V prípravnej fáze boli realizované tieto práce:

- zhromažďovanie podkladov pre posúdenie súčasného stavu životného prostredia a zdravia a problémových miest vo vzťahu k hlavným cieľom RIÚS TK,
- spracovanie zoznamu a rešerše cieľov strategických dokumentov na národnej a medzinárodnej úrovni, ktoré majú vzťah k cieľom RIÚS TK,
- stanovenie oblastí, environmentálnych cieľov a indikátorov relevantných vo vzťahu k následnému hodnoteniu cieľov a priorít RIÚS TK.

Proces oboznamovania verejnosti a ďalších zainteresovaných subjektov s RIÚS TK začal vypracovaním a zverejnením Oznámenia o strategickom dokumente, v súlade s požiadavkou § 5 zákona. Oznámenie o strategickom bolo predložené príslušnému orgánu - Okresnému úradu Trenčín, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddeleniu ochrany prírody a krajiny a vybraných zložiek životného prostredia kraja dňa 19.5.2015 a následne dňa 20.5.2015 bolo zaslané na všetky dotknuté orgány a organizácie a bolo zverejnené na webovom sídle MŽP SR www.enviroportal.sk. Obstarávateľ zverejnil informáciu o podaní oznámenia na úradnej tabuli.

Príslušný orgán súčasne so zverejnením dokumentu oznámil dotknutým orgánom, že stanoviská k Oznámeniu je možné predkladať do 15 dní. Na OÚ Trenčín bolo doručených celkovo 11 stanovísk od zainteresovaných subjektov, ktoré boli podkladom pre stanovenie rozsahu hodnotenia.

Následovala fáza stanovovania rozsahu hodnotenia, v rámci ktorej boli vyhodnotené všetky pripomienky dotknutých orgánov a verejnosti, ktoré boli doručené k Oznámeniu. Na základe ich vyhodnotenia OÚ Trenčín vypracoval návrh Rozsahu hodnotenia.

Rozsah hodnotenia vydal OÚ Trenčín dňa 22.6.2015 a bol zverejnený na webovom sídle MŽP SR spolu s oznámením, že verejnosť sa môže k Rozsahu hodnotenia vyjadriť do 10 dní od jeho zverejnenia na

adresu OÚ Trenčín, OSŽP. Obstarávateľ si splnil svoju oznamovaciu povinnosť zverejnením Rozsahu hodnotenia na úradnej tabuli.

Vypracovanie správy o hodnotení zahŕňalo v zmysle štruktúry požadovanej prílohou č. 4 zákona predovšetkým tieto oblasti:

- Posúdenie súčasného stavu relevantných oblastí, ich trendov a vývoja v prípade, ak by sa ciele a opatrenia strategického plánu nerealizovali;
- Posúdenie cieľov RIÚS TK vo vzťahu k iným relevantným strategickým dokumentom na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni;
- Posúdenie významných účinkov RIÚS TK na životné prostredie vrátane zdravia;
- Posúdenie kumulatívnych vplyvov strategického dokumentu;
- Posúdenie cezhraničných vplyvov;
- Návrh opatrení na zmiernenie vplyvov;
- Návrh monitorovania implementácie RIÚS TK.

V rámci jednotlivých tematických okruhov boli rozpracované aj špecifické požiadavky Rozsahu hodnotenia. Spôsob ich zohľadnenia je prehľadne spracovaný v časti XI. správy.

Vecný a časový harmonogram prípravy a schvaľovania RIÚS TK

Bližšie je proces prípravy dokumentu popísaný v časti "Kontext vzniku a chronológia prípravy RIÚS TK" vyššie.

Základné míľniky tvorby RIÚS	Termín
Stretnutia poradných odborných skupín pre prípravu IROP	4.2.2014 - 5.2.2015
Vypracovanie 1. návrhu RIÚS TK	september 2014
Vypracovanie 2. návrhu RIÚS TK	marec 2015
Oznámenie o strategickom dokumente	máj 2015
Rozsah hodnotenia strategického dokumentu	jún 2015
Vypracovanie 3. návrhu RIÚS TK	september 2015
Predloženie správy o hodnotení a návrhu RIÚS TK	september 2015
Zverejnenie správy o hodnotení a návrhu RIÚS TK	september 2015
Verejné prerokovanie správy o hodnotení	október 2015
Vypracovanie odborného posudku	október 2015
Vydanie záverečného stanoviska z posúdenia strategického dokumentu	november 2015
Prerokovanie strategického dokumentu Radou partnerstva	november 2015
Schválenie strategického dokumentu RO IROP - MPRV SR	november 2015

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

1 OZNAČENIE

Trenčiansky samosprávny kraj (ďalej len „TSK“)

2 SÍDLO

K dolnej stanici 7282/20A
911 01 Trenčín
Slovenská republika

3 OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA OBSTARÁVATEĽA

Ing. Jaroslav Baška
predseda TSK
Trenčiansky samosprávny kraj
K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín
tel.: +421 32 6555911
e-mail: predseda@tsk.sk

4 KONTAKTNÁ OSOBA A MIESTO KONZULTÁCIÍ

Mgr. Silvia Kotrhová
zodpovedný koordinátor RIÚS
Úrad Trenčianskeho samosprávneho kraja
K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín
tel.: +421 901 918 149, 032 6555405
e-mail: silvia.kotrhova@tsk.sk

Mgr. Renáta Kaščáková
zodpovedný koordinátor stratégie UMR
Útvar hlavného architekta
Mesto Trenčín
Mierové námestie 2, 911 64 Trenčín
tel.: +421 902 911 131
e-mail: renata.kascakova@trencin.sk

Miesto a čas na konzultácie

Trenčiansky samosprávny kraj, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín

Konzultovať vo veci posudzovaného strategického dokumentu podľa § 63 ods. 1 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), okrem konzultácií osobitne ustanovených v zákone, ktorými sú verejné prerokovanie a predkladanie písomných stanovísk k správe o hodnotení, je možné počas celého procesu posudzovania strategického dokumentu.

Čas konzultácií sa určí prostredníctvom vyššie uvedených kontaktných osôb a podľa požiadavky a dohody subjektov, ktoré prejavujú záujem o konzultácie.

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE

1 NÁZOV

Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja 2014 - 2020 (RIÚS TK).

2 ÚZEMIE

RIÚS TK je strategickým dokumentom, ktorý zahŕňa celé územie Trenčianskeho kraja.

3 DOTKNUTÉ OBCE

Dotknutými obcami sú obce Trenčianskeho samosprávneho kraja.

4 DOTKNUTÉ ORGÁNY

- Min. dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Nám. Slobody 6, 810 05 Bratislava
- Min. hospodárstva SR, Mierová 19, 827 15 Bratislava 212
- Min. životného prostredia, Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Min. pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava 1
- Min. práce, soc. vecí a rodiny SR, Špitálska 4, 816 43 Bratislava 1
- Min. školstva vedy, výskumu a športu SR, Stromová 1, 813 30 Bratislava 1
- Min. kultúry SR, Nám. SNP 33, 813 31 Bratislava 1
- Min. zdravotníctva SR, Limbova2, P.O. Box 52, 837 52 Bratislava 37
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Nemocničná 4, 911 01 Trenčín
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Nemocničná 8, 972 01 Bojnice
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Slovenských partizánov 1130/50, 017 01 Považská Bystrica
- Okresný úrad Trenčín – odbor školstva, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
- Okresný úrad Trenčín – odbor výstavby a bytovej politiky, oddelenie ÚP, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
- Okresný úrad Trenčín – odbor starostlivosti a životné prostredie, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
- Okresný úrad, odbor cestnej dopravy a pozemné komunikácie, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
- Krajský pamiatkový úrad Trenčín, K dolnej stanici 7282/20A, 91101 Trenčín
- Žilinský samosprávny kraj, Komenského 48, 011 09 Žilina
- Banskobystrický samosprávny kraj, SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
- Trnavský samosprávny kraj, p.o.. box 128, Starohájska 10, 917 01 Trnava
- Nitriansky samosprávny kraj, Rázusova 2A, 949 01 Nitra
- Regionálne združenie miest a obcí Stredného Považia, K dolnej stanici 20A 911 01 Trenčín
- Regionálne ZMO Stredného Ponitria, Nám. SNP 212/4, 958 01 Partizánske
- Združenie miest a obcí myjavského regiónu, M. R. Štefánika 560/4, 907 01 Myjava
- Regionálne združenie miest a obcí Hornej Nitry, Hlavná 471/8, Sebedražie, 972 05
- Považskobystrické regionálne združenie miest a obcí, Centrum 2/3, 017 01 Považská Bystrica

5 SCHVAĽUJÚCI ORGÁN

Na národnej úrovni bude návrh RIÚS TK po prerokovaní a odobrení Radou Partnerstva pre UMR a Radou Partnerstva pre RIÚS schválený Riadiacim orgánom pre IROP, t.z. MPRV SR.

6 OBSAH A HLAVNÉ CIELE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A JEHO VZŤAH K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM

6.1 POPIS STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Ako už bolo uvedené v úvode, v programovom období 2014-2020 bude integrovaný prístup v Integrovanom regionálnom operačnom programe (ďalej len IROP) realizovaný prostredníctvom Regionálnych integrovaných územných stratégií na úrovni samosprávnych krajov. Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja (ďalej len RIÚS TK) je východiskový strategický dokument pre implementáciu finančných prostriedkov z EŠIF v rámci IROP na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Na základe RIÚS TK sa bude realizovať IROP v zmysle individuálnych alebo integrovaných projektov.

Bližšie informácie o základných východiskách strategického dokumentu a jeho prípravy sú spracované v úvodnej kapitole Správy o hodnotení ako aj vlastného strategického dokumentu.

RIÚS sa skladá z nasledovných hlavných častí: analytická časť, strategická časť a vykonávacia časť. Každá časť je rozdelená podľa oblastí podpory IROP na úrovni investičných priorít: oblasť dopravy, sociálna pomoc, zdravotníctvo, školstvo, kultúrno-kreatívny priemysel a životné prostredie. Zároveň sú analytická a strategická časť spracované pre územie Trenčianskeho kraja, pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín a pre oblasti podpory ostatných operačných programov (OP Kvalita životného prostredia a OP Ľudské zdroje).

Ciele v takto zadefinovaných oblastiach vychádzajú z materiálov EK, ktorá pre programové obdobie 2014 - 2020 vypracovala 11 tematických cieľov. Ich prevzatie zabezpečuje, aby zásahy v rámci týchto politík smerovali k dosiahnutiu spoločných cieľov. Tieto tematické ciele prevádzajú stratégiu Európa 2020 na operačné ciele, ktoré budú podporované práve cez fondy spoločného strategického rámca.

Stratégia OP ĽZ, OP KŽP ako aj iné vychádzajú z Národného programu reforiem SR a súčasne nadväzuje na Partnerskú dohodu, cieľom ktorej bolo vytvorenie rámca pre dialóg medzi Európskou komisiou a SR. Tento dokument obsahuje kľúčové národno-špecifické výzvy a predstavuje predbežné názory Komisie na hlavné priority financovania na Slovensku pre verejné výdavky podporujúce rast.

V rámci strategickej časti pre územie Trenčianskeho kraja bol v rámci RIÚS zadefinovaný nasledovný globálny cieľ:

„Prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť Trenčianskeho samosprávneho kraja.“

Obdobne pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín bol v rámci RIÚS zadefinovaný identický globálny cieľ:

„Zlepšiť kvalitu života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť funkčného mestského územia mesta Trenčín.“

Hlavným prínosom procesu SEA pre predkladaný strategický dokument je zistenie, či je RIÚS v súlade so stanovenými environmentálnymi cieľmi, resp. či boli tieto ciele zohľadnené pri tvorbe RIÚS. Environmentálne ciele sa stanovujú s ohľadom na predpokladané vplyvy posudzovaných aktivít navrhovaných v rámci strategických priorít, pričom sa do úvahy berú aj environmentálne aspekty

zistené napr. na medzinárodnej úrovni v rámci iných strategických dokumentov s obdobným zameraním.

Dosahovanie globálneho cieľa RIÚS TK v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi Národného programu reforiem a v nadväznosti na Partnerskú dohodu sa bude realizovať pomocou mäkkých a tvrdých (investičných) opatrení v nasledovných **strategických prioritách**:

1. Bezpečná a ekologická doprava
2. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám
3. Mobilizácia kreatívneho priemyslu
4. Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie

Strategické priority sú navrhované osobitne pre Trenčiansky kraj a osobitne pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín. Výnimkou je strategická priorita "Mobilizácia kreatívneho priemyslu", ktorá je rozpracovaná len ako súčasťestskej funkčnej oblasti Trenčín.

Osobitne je rozpracovaná oblasť podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia a Ľudské zdroje.

Jednou z troch hlavných častí RIÚS je analytická časť pre územie Trenčianskeho kraja a pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín. Analytické časti sú podrobne popísané v strategickom dokumente, preto sa im v Správe o hodnotení budeme venovať len vo forme odvolávok. Dôraz je dávaný na strategickú časť a v ďalšom texte predkladáme jej popis a charakteristiku v rozsahu nevyhnutnom pre pochopenie problematiky a pre určenie možných vplyvov na životné prostredie.

Nasleduje prehľad všetkých strategických priorít, investičných priorít a špecifických cieľov, týkajúcich sa dvoch základných územných vymedzení strategického dokumentu, t.z. Trenčianskeho kraja a funkčného územia mesta Trenčín. Priložený je tiež prehľad všetkých prioritných osí, investičných priorít a špecifických cieľov operačných programov na celoštátnej úrovni OP KŽP a OP ĽZ, z ktorých môžu čerpať prostriedky projekty zahrnuté do RIÚS TK.

V podrobnejšom popise sa však s OP KŽP a OP ĽZ nebudeme zaoberať, nakoľko tieto už boli posúdené a prijaté vládou SR a EK v samostatnom procese environmentálneho posudzovania strategických dokumentov na celoštátnej úrovni. Zoznam projektov (príloha č. 13 k RIÚS TK), ktoré by mali byť financované z týchto operačných programov a ktoré budú zároveň zahrnuté pod RIÚS, však prešiel posúdením vplyvov na životné prostredie v rámci predkladanej stratégie.

Tab. 1 Strategické priority, investičné priority a špecifické ciele RIÚS TK pre územie Trenčianskeho kraja

Strategická priorita	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
1. Bezpečná a ekologická doprava v Trenčianskom kraji	1.1 Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému	1.1.1 Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému
	1.2 Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkouhlíkových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy 1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb
2. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám	2.1 Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné	2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni
		2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti
	2.2 Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
		2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
3. Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji		Stratégia v oblasti kultúrno-kreatívneho priemyslu je rozpracovaná v časti venovanej funkčnému územiu mesta Trenčín , nakoľko investície v tejto oblasti môžu byť realizované výhradne na tomto území.
4. Zlepšenie kvality života v Trenčianskom kraji s dôrazom na životné prostredie	4.1 Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania	Nie je súčasťou RIÚS
	4.2 Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	4.2.1 Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie
	4.3 Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenie a dekontaminácia opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Tab. 2 Strategické priority, investičné priority a špecifické ciele RIÚS TK pre funkčné územie mesta Trenčín

Strategická priorita	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
1. Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	1.1 Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému	1.1.1 Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému
	1.2 Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkouhlíkových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy 1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb
2. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	2.1 Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné	2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni
		2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti
	2.2 Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
		2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
3. Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji	3.1 Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov	3.1.1 Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií
4. Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	4.2 Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	4.2.1 Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie
	4.3 Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Tab. 3 Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia

(tematicky príbuzné oblasti podpory OP KŽP voči IRP)

Prioritná os	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
1. Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej	1.2 Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek.	1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ
		1.2.2 Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi

Prioritná os	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
infraštruktúry	1.4 Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality
2. Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami	2.1 Podpora investícií na prispôbovanie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov	2.1.1 Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy

Tab. 4 Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia
(tematicky nepríbuzné oblasti podpory OP KŽP voči IROP)

Prioritná os	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
1. Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry	1.1 Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek	1.1.1. Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov
	1.3 Ochrana a obnova biodiverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb, a to aj prostredníctvom sústavy Natura 2000 a zelenej infraštruktúry	1.3.1: Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä rámci sústavy Natura 2000
	1.4 Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	1.4.2 Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)
3. Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy	3.1 Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečiť predchádzanie vzniku katastrof a vyvíjanie systémov zvládania katastrof	3.1.1 Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy
		3.1.2 Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)
		3.1.3 Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy
4. Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	4.1 Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov	4.1.1 Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe SR
	4.2 Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch	4.2.1: Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch
	4.3 Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania	4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov

Prioritná os	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
	4.4 Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy	4.4.1: Zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou pre všetky typy území
	4.5 Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple	4.5.1 Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple

Tab. 5 Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Ľudské zdroje
(tematicky príbuzné aktivity OP ĽZ)

Prioritná os	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
1. Vzdelávanie	1.1 Zníženie a zabránenie predčasného skončenia školskej dochádzky a podporou prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a stredoškolskému vzdelávaniu vrátane formálnych, neformálnych a bežných spôsobov vzdelávania za účelom opätovného začlenenia do vzdelávania a prípravy	1.1.1. Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
	1.2 Zvyšovanie významu trhu práce v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, uľahčovanie prechodu od vzdelávania k zamestnanosti a zlepšovanie systémov odborného vzdelávania a prípravy a ich kvality, a to aj prostredníctvom mechanizmov na predvídania zručností, úpravy učebných plánov a vytvárania a rozvoja systémov vzdelávania na pracovisku vrátane systémov duálneho vzdelávania a učňovského vzdelávania	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
	1.4 Zlepšenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetky vekové skupiny v rámci formálneho, neformálneho a bežného vzdelávania, zvyšovania vedomostí, zručností a spôsobilostí pracovnej sily a podpory flexibilných spôsobov vzdelávania prostredníctvom usmerňovania pri výbere povolania a potvrdzovania nadobudnutých kompetencií	1.4.1 Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie
3. Zamestnanosť	3.2 Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladienia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu	3.2.1 Zlepšením podmienok pre zosúladienie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien
4. Sociálne začlenenie	4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu	4.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť
		4.2.2 Vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti
5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunít	5.1 Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia	5.1.1 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov Marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie

Prioritná os	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít	6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach	6.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
		6.1.2 Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve
		6.1.3 Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

Tab. 6 Strategická časť pre oblasti podpory Operačného programu Ľudské zdroje
(tematicky odlišné aktivity OP ĽZ)

Prioritná os	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
1. Vzdelávanie	1.3 Zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, najmä v prípade znevýhodnených skupín	1.3.1 Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce
2. Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí	2.1 Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunít, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí	2.1.1 Zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce
3. Zamestnanosť	3.1 Prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k zamestnaniu vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj miestne iniciatívy v oblasti zamestnávania a podpora mobility pracovnej sily	3.1.1 Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby
	3.2 Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladienia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu	3.2.2 Znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie
	3.3 Modernizácia inštitúcií trhu práce, ako sú verejné a súkromné služby zamestnanosti, zlepšovanie prispôsobenia sa potrebám trhu práce, vrátane opatrení zameraných na zlepšenie nadnárodnej pracovnej mobility, ako aj programov mobility a lepšej spolupráce medzi inštitúciami a príslušnými zainteresovanými stranami	3.3.1 Zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu, a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti
4. Sociálne začlenenie	4.1 Aktívne začlenenie, a to aj s cieľom podporovať rovnaké príležitosti a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnateľnosti	4.1.1 Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce
		4.1.2 Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie
5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunít	5.1 Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia	5.1.2 Zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov
		5.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania
6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK	6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov	6.2.1 Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

A STRATEGICKÁ ČASŤ PRE ÚZEMIE TRENČIANSKEHO KRAJA**STRATEGICKÁ PRIORITA 1: Bezpečná a ekologická doprava v Trenčianskom kraji****INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému**

Zámerom investičnej priority je napojiť znevýhodnené mestské a vidiecke územia prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a výstavby nových regionálnych ciest na nadradenú cestnú infraštruktúru (infraštruktúru siete TEN-T a cesty I. triedy) a odstraňovaním nehodových lokalít a tak prispieť k udržateľnému rozvoju. V nadväznosti na globálny cieľ RIÚS – zlepšenie kvality života obyvateľstva je cieľom tejto priority prispieť k uvedenému cieľu okrem zlepšením dostupnosti obyvateľstva aj elimináciou vplyvu dopravy na životné prostredie. Investovanie do ciest umožňuje menej rozvíjajúcim a zaostávajúcim oblastiam znižovať vnútroregionálne rozdiely v prístupe k základným službám (vzdelanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kultúra, a pod.), v prístupe na trh práce, ako aj v prístupe k základným tovarom. Význam modernej a bezpečnej cestnej infraštruktúry nižších kategórií zohráva nezastupiteľnú funkciu aj vo vzťahu k obslužnosti regiónov prostredníctvom verejnej autobusovej dopravy, najmä v oblastiach kde absentuje železničná dopravná sieť.

Synergia s OP Integrovaná infraštruktúra: významným prínosom pre horné a stredné Ponitrie bude plánovaná realizácia veľkého projektu R2 Mníchova Lehota – Ruskovce, na ktorý budú nadväzovať viaceré projektové zámery ciest II. triedy plánované v rámci RIÚS.

Špecifický cieľ 1.1.1 Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému

V nadväznosti na potreby Trenčianskeho kraja v rozvoji cestnej infraštruktúry je prioritou riešenie rekonštrukcie a modernizácie úsekov ciest II. triedy a v odôvodnených prípadoch ciest III. triedy resp. mostných objektov v zlom stavebno-technickom stave s cieľom zabezpečenia obsluhy centier osídlenia, priemyselných zón a dopravných napojení centier hospodárskeho významu. Dôraz bude kladený aj na oblasť zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, odstraňovanie kolíznych bodov, modernizáciu úsekov ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné napojenia terminálov osobnej dopravy prípadne budovanie prvkov upokojuvania dopravy v sídlach.

Nevyhnutným predpokladom pre akúkoľvek intervenciu do dopravného systému (vrátane ciest) je súlad s existujúcimi strategickými dokumentmi kraja pre oblasť dopravy – najmä Strategických plánov rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálne master plány), ktoré by mali umožniť identifikáciu "bezpečných/istých" intervencií do cestnej siete, ktoré môžu byť realizované popri vývoji plánov udržateľnej mobility.

Očakávané výsledky

V Trenčianskom kraji boli po vyhodnotení všetkých relevantných kritérií v regionálnom master pláne (ako napr. konektivita, synergia, ekonomický rozvoj, stavebno-technický stav, intenzita dopravy, nehodovosť, bezpečnosť a i.) vybrané ako prioritné na realizáciu cesty: II/581, II/511, II/516, II/512, II/579, II/596, II/517, II/507 a II/592 (viď prílohu č.5., mapa č. A.1.5.). Ich rekonštrukciou a modernizáciou sa dosiahne:

- zlepšenie napojenia regiónov Trenčianskeho kraja na infraštruktúru TEN T (predovšetkým okresu Myjava na D1, v ktorom ako jedinom v TK absentujú cesty I. triedy príp. vyššej kategórie, ďalej okresov Prievidza, Partizánske a Bánovce n/B, ktorých rozvoj absenciou diaľnice zaostáva, a taktiež okresov Púchov, Považská Bystrica a Trenčín, kde je potrebné zlepšiť dostupnosť vidieckych oblastí)

- zvýšenie úrovne dopravno-technického stavu dotknutých ciest, predovšetkým ciest s vysokou intenzitou dopravy, ako II/579 Hradište – Partizánske, II/592 Bánovce nad Bebravou – Nadlice, II/581 Myjava – Nové Mesto n/V, ale taktiež ďalších ciest nevyhovujúcim až havarijným stavom (II/511, II/579, II/592, II/512)
- odstránenie nehodových lokalít a zvýšenie bezpečnosti na cestách, predovšetkým v úsekoch kritických nehodových lokalít (ako sú na cestách II/581, II/507, II/517), ale aj na ďalších nehodových úsekoch,
- zvýšenie nosnosti nevyhovujúcich mostných konštrukcií a zlepšenie ich stavu (predovšetkým most v Pov. Bystrici)
- zlepšenie dopravného napojenia priemyselných parkov a zón, centier osídlenia a centier hospodárskeho významu na nadradenú dopravnú infraštruktúru (napr. PP Dubnica, Myjava, Partizánske, Prievidza, Trenčín, Považská Bystrica, Nováky, Rakoluby).

Príklady aktivít

- rozvoj miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility ako predpokladu pre všetky nasledujúce navrhované intervencie do dopravného systému
- rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy)
- výstavba nových úsekov ciest II. triedy (výnimočne ciest III. triedy)
- vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Investičná priorita je zameraná na dve hlavné oblasti, a to verejnú osobnú dopravu a nemotorovú dopravu (predovšetkým cyklistickú dopravu). Prispieva ku globálnemu cieľu RIÚS cez zlepšenie mestského prostredia, v rámci ktorého predstavuje podstatný príspevok ku kvalite života, prostredia a životného prostredia aj trvalo udržateľná, ľahko dostupná a cenovo výhodná sieť mestskej dopravy a cyklo dopravy, ktorá nadväzuje na dopravné systémy v území. Táto investičná priorita preto nadväzuje a dopĺňa investičnú prioritu 1.1.

Investičná priorita je v súlade so všeobecným dopravným cieľom TSK – zosúladienie ponuky dopravných služieb s prepravnými potrebami obyvateľstva, v existujúcej a vytvárajúcej sa štruktúre verejných dopravných služieb na báze ich priestorovo-funkčnej integrácie, s cieľom zvyšovania kvality uspokojovania prepravných potrieb spoločnosti pri zohľadňovaní princípov trvalej udržateľnosti služieb verejnej osobnej dopravy (environmentálnych, sociálnych a ekonomických). Takto formulovaný cieľ je v súlade dopravnou politikou EÚ, kde sú dopravno-politické princípy orientované jednoznačne na podporu verejnej hromadnej prepravy osôb. Konečným produktom optimalizácie je stanovenie potrebného objemu dopravných výkonov na zabezpečenie dopravnej obslužnosti.

Synergia s inými OP: na cyklo dopravu vytvorenú v rámci RIÚS môžu nadväzovať projekty cyklotrás na vidieku realizované cez Program rozvoja vidieka, prípadne cyklotrasy realizované cez program INTERREG.

Špecifický cieľ 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Základným strategickým dokumentom pre oblasť verejnej osobnej dopravy na národnej úrovni je Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy do roku 2020. Víziou uvedenej stratégie je zvrátiť doterajší nepriaznivý vývoj v delbe prepravnej práce, keď podiel verejnej osobnej dopravy na celkovej delbe prepravnej práce kontinuálne klesá. S ohľadom na aktuálny stav v tejto oblasti je základnou víziou a cieľom Trenčianskeho kraja bezpečná, pohodlná a moderná, kvalitná,

ekologická, efektívna, dostupná doprava, ktorá by bola konkurencieschopná automobilovej doprave. Špecifický cieľ je zameraný na organizáciu, prevádzku a infraštruktúru verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšenia počtu prepravených osôb v regióne a rieši oblasť prímestskej a mestskej dopravy v nadväznosti na ostatnú dopravnú infraštruktúru. V nadväznosti na základnú víziu je nevyhnutné, aby jednotlivé mestá kraja mali spracované plány udržateľnej mestskej mobility a ďalšie relevantné strategické dokumenty pre oblasť dopravy, prioritne tie mestá, v ktorých je zavedená MHD.

Očakávané výsledky

- efektívnejšie poskytovanie verejnej osobnej dopravy na základe spracovaných plánov udržateľnej mestskej mobility a plánov dopravnej obslužnosti regiónov, súčinnosť pri tvorbe/aktualizácii Plánu dopravnej obslužnosti a riešenie spoločných problémov vo verejnej osobnej doprave
- zvýšenie počtu osôb prepravených integrovanou VOD prostredníctvom zatraktívnenia VOD (zabezpečením prístupnejšieho vozidlového parku so zodpovedajúcimi štandardmi pre imobilných cestujúcich, budovaním súvisiacej infraštruktúry, zjednotením cestovných dokladov a prepravných podmienok a zavádzaním doplnkových služieb pre cestujúcich, postupné zavádzanie wifi do autobusov, využívanie aplikácií)
- v rámci vytvoreného funkčného regiónu v oblasti verejnej osobnej dopravy spojením Trenčianskeho a Žilinského samosprávneho kraja podporenie rozvoja verejnej osobnej dopravy a vytvoriť podmienky pre tvorbu Integrovaného dopravného systému
- vytvorenie vonkajších podmienok na zvýšenie konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy pred individuálnou automobilovou dopravou – modernizáciou infraštruktúry (prestupné uzly, zastávky, parkoviská, informačné systémy) v mestách a obciach s vysokým počtom cestujúcich a vytvorením podmienok pre preferenciu vozidiel MHD
- koordinácia dopravných výkonov vo verejnej osobnej doprave
- realizácia integrovaných projektov obsahujúcich viaceré typy aktivít prinášajúcich spolu synergický efekt, ako napr. rekonštrukcia prestupného uzla prímestskej, diaľkovej dopravy a MHD spolu s rekonštrukciou príslušného parkoviska alebo rekonštrukcia spoločnej združenej zastávky s vybudovaním informačného systému o odchodoch autobusov
- zmena deľby prepravnej práce v prospech ekologicky priaznivejších módov dopravy
- zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NO_x, O₃, CO₂)

Príklady aktivít

- spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy - spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy)
- zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému prostredníctvom modernizácie existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov (technická podpora softvérového zabezpečenia ako aj hardvérového vybavenia), podpory informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy a zavádzania doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy
- zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté - medzi inými sa jedná o obnovu a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu, rekonštrukciu, modernizáciu a výstavbu prestupných uzlov, okrem uzlov so zásahom do železničnej infraštruktúry; rekonštrukciu, modernizáciu a výstavbu zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy; rekonštrukciu, modernizáciu a výstavbu obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy; rekonštrukciu, modernizáciu a výstavbu záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride

(K+R), Bike & Ride (B+R) a inštaláciu systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest; zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy

- zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy cez nákup autobusov mestskej hromadnej dopravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysoko environmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb

Hlavným cieľom v oblasti podpory nemotorovej dopravy je zvýšenie atraktivity cyklistickej dopravy prostredníctvom budovania siete bezpečných cyklotrás a nadväzujúcej infraštruktúry (parkovanie a úschovne bicyklov, potrebné hygienické zabezpečenie pre zamestnancov po príchode do práce, a pod.), realizáciou opatrení na upokojuvanie dopravy, a pod. V prvom rade je potrebné vybudovať chýbajúcu cyklistickú infraštruktúru – t.j. cyklistické komunikácie v okresných mestách (v prípade okresu Ilava v Dubnici nad Váhom) a ich spádových oblastiach, aby mohli cyklistické komunikácie využiť obyvatelia spádových obcí pri dochádzke za prácou a službami. Prioritne bude riešená spádová oblasť miest na Považí a Ponitří, kde spojením viacerých projektov miest a ich spádového územia vznikne synergický efekt.

Očakávané výsledky

- dostatočne vybudovaná a kompaktná sieť cyklotrás v mestách a mestských oblastiach a medzi sídlami vytvorí podmienky pre lepšiu mobilitu jeho obyvateľov,
- zmena delby prepravnej práce v prospech environmentálne priaznivejších módov dopravy – hlavne cyklo dopravy,
- zvýšenie podielu využívania cyklistickej dopravy odľahčí centrá miest od postupne narastajúcej miery automobilizácie a vytvorí pozitívny environmentálny efekt v podobe zníženia miery znečistenia ovzdušia, hluku a vibrácií.

Príklady aktivít

- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu ako cyklistické komunikácie - obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií, cyklokoridorov na existujúcich miestnych komunikáciách a komunikáciách medzi sídlami; doplnková cyklistická infraštruktúra (chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systémy automatickej požičovne bicyklov, hygienické zariadenia apod.); budovanie prvkov upokojuvania dopravy (pešie zóny, shared space, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov apod.); zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky - odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní, a pod.
- propagácia a zvyšovanie atraktivity cyklistickej dopravy vo verejnosti prostredníctvom webových portálov, mobilných aplikácií a pod.

Projekty podpory cyklistickej infraštruktúry musia plne korešpondovať s príslušnými strategickými dokumentmi pre oblasť dopravy, spájať centrá osídlenia KURS s priemyselnými zónami a centrami hospodárskeho významu (uzly, ktoré generujú minimálne 300 pracovných miest) a v prípade projektov realizovaných na území sídel vytvárať prepojenia zlepšujúcich dostupnosť k občianskej infraštruktúre s cieľom zvýšenia podielu cyklistickej dopravy na celkovej delbe prepravnej práce.

Medzi prioritné cykloprojekty (projektové zámery) spájania miest a obcí s cieľom zlepšenia mobility občanov v spádových oblastiach Považia a Ponitria boli zaradené projektové zámery (úseky na ktorých je navrhnutá cyklistická cestička sú v súlade štúdie „Trendy Travel“ podporovanej Európskou komisiou) na zlepšenie cyklistickej infraštruktúry spádových oblastí Nove Mesto nad Váhom, Dubnica nad Váhom, Púchov, Považská Bystrica, Prievidza a Partizánske.

STRATEGICKÁ PRIORITA 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Investičná priorita zahŕňa dve oblasti: sociálnu oblasť a zdravotníctvo. V sociálnej oblasti napĺňa globálny cieľ IROP skvalitnenie života obyvateľov prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym službám, prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné, podpory zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, podpory služieb starostlivosti pre deti do 3 rokov, čím sa vytvoria podmienky pre zosúladovanie pracovného a rodinného života a lepšieho začlenenia žien na trh práce. V oblasti zdravotníctva je snaha realizovať intervencie v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti koordinovaným spôsobom s intervenciami v oblasti akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti so zámerom prispieť k integrácii služieb, zlepšeniu kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti a k zvýšeniu nákladovej efektívnosti prostredníctvom štrukturálnych zmien v spôsobe poskytovania služieb. Integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti prispeje k zlepšeniu účinnosti a následne aj k prevádzkovej a ekonomickej udržateľnosti systému poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Synergia s OP Ľudské zdroje: na investičné projekty podporené v rámci RIÚS, či už deinštitucionalizáciu veľkokapacitných zariadení sociálnych zariadení alebo podpora komunitných služieb by mali nadväzovať neinvestičné projekty na podporu zmien poskytovania sociálnej starostlivosti (napr. informačná kampaň, vzdelávanie sociálnych pracovníkov atď.). Projekty predkladané do OP ĽZ, ktoré nadväzujú na projekty podporované z IROP v sociálnej oblasti by mali byť uprednostnené. V oblasti podpory MRK bude zabezpečené, že subjekty podporené cez OP ĽZ nebudú môcť čerpať na rovnakú investíciu z IROP (napr. komunitné centrá a pod.).

Špecifický cieľ 2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

IROP bude investične podporovať vytváranie vhodných priestorových podmienok (vhodného fyzického prostredia) pre poskytovanie sociálnych služieb a zabezpečovanie výkonu SPOaSK v zariadeniach, ktoré sú v súlade so zásadami starostlivosti na komunitnej báze. Z analytickej časti je zrejmé, že v územnom obvode Trenčianskeho kraja sú poskytované hlavne celoročné formy sociálnych služieb. Pri týchto formách pobytu dochádza k pretrhaniu väzieb prijímateľov sociálnych služieb s okolím a rodinou, keďže zväčša neopúšťajú zariadenie. Zámerom deinštitucionalizácie je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov odkázaných na pomoc spoločnosti v prirodzenom sociálnom prostredí komunity. Docieli sa to prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme, ktoré im umožnia slobodný a nezávislý spôsob života s podporou komunity, odborníkov, členov rodiny a dobrovoľníkov.

Dôležité bude aj rozširovanie alternatívnych možností uspokojovania potrieb detí, ktoré boli odňaté zo starostlivosti rodičov. Proces deinštitucionalizácie uprednostňuje transformačný proces zariadení poskytujúcich opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre deti, mládež a mladých dospelých so zdravotným postihnutím a duševnou poruchou a zariadení pre deti v SPOaSK pred veľkokapacitnými inštitucionálnymi zariadeniami SPOaSK.

Očakávané výsledky

- transformácia a DI 2 existujúcich zariadení poskytujúcich sociálne služby s celoročným pobytom (DSS a špecializované zariadenie) na zariadenia poskytujúce služby na komunitnej báze
- transformácia zariadení s celoročným pobytom (detské domovy, resocializačné stredisko) zabezpečujúcich výkon opatrení SPOaSK na zariadenia na komunitnej báze, t.j. v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových služieb a opatrení SPOaSK, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze, - posilnenie existujúcich komunitných služieb a vytvorenie nových tak, aby boli dostupné tie typy služieb, o ktoré je záujem a ktoré v okresoch kraja chýbajú
- budovanie siete zariadení starostlivosti o detí do 3 rokov aspoň 1 zariadenie v každom okrese tak, aby bolo pokryté celé územie kraja

Príklady aktivít

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej aj „SPOaSK“) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov

Špecifický cieľ 2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pripravilo v rámci stratégie posilnenia primárnej zdravotnej starostlivosti niekoľko systémových opatrení, medzi ktoré okrem zvyšovania kompetencií lekárov prvého kontaktu a rezidentského programu patrí aj implementácia konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie prostredníctvom centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS) so zameraním na väčšie vymedzenie úloh lekárov primárnej starostlivosti („gatekeepers“) a koncentráciu ošetrovateľských činností v integrovaných centrách. Integrovaný model starostlivosti o zdravie vyplýva z vládou SR schváleného Strategického rámca starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030 a je detailnejšie rozpracovaný v strategickom dokumente Implementačná stratégia – systém integrovaného poskytovania zdravotnej starostlivosti v nadväznosti na schválený strategický rámec. Jadro činnosti CIZS spočíva v práci všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, gynekológov a zubných lekárov, ktorí poskytujú primárnu ambulantnú starostlivosť spolu so sestrami a ďalšími zdravotníckymi pracovníkmi. Primárna ambulantná starostlivosť by mala byť základom poskytovania zdravotnej starostlivosti s prepojením na špecializovanú a následnú zdravotnú starostlivosť. Súčasná ambulantná zdravotná starostlivosť je fragmentovaná, s rozdielnymi motiváciami a nedostatkom koordinácie, čo spôsobuje neefektívne využívanie zdrojov. Fragmentácia má negatívny vplyv na kvalitu, náklady a výsledky. Eliminácia tejto neefektivity je kľúčová pre

zlepšenie parametrov kvality a zníženia nákladov. Dôkazy ukazujú, že toto je možné dosiahnuť vyššou vertikálnou aj horizontálnou integráciou poskytovania zdravotnej starostlivosti. Integrovaný model je organizovaná, koordinovaná a spolupracujúca sieť, ktorá spája rôznych poskytovateľov do poskytovania kontinuálnych zdravotných služieb. Nový model bude bližšie k pacientovi. Systém bude pružnejší a bude lepšie reagovať na meniacu sa povahu dopytu po zdravotnej starostlivosti, napríklad s potrebami starnúcej populácie ako aj pokrokmi v diagnostike a liečbe ochorení. To je nemožné efektívne dosiahnuť so súčasným nemocnične centralizovaným systémom zdravotnej starostlivosti.

Reformnou integráciou primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti sa zvýši počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto,lepší sa manažment pacienta (zlepšením servisu poskytovaných služieb pre klientov na jednotnom kontaktnom mieste), posilní sa význam poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta (synergia s aktivitami tvorby a zavedenia nových a inovovaných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie), znížia sa prevádzkové náklady (koncentrácia poskytovateľov na jednom mieste, administratíva, zdieľanie prístrojového vybavenia, atď.), zefektívni sa komunikácia a spolupráca lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti za možnej účasti konziliárnej starostlivosti poskytovateľov špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Správna organizácia primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti prináša významné šetrenie verejných zdrojov. Zároveň sa vytvoria podmienky pre zatraktívnenie a udržanie mladých lekárov v oblasti primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti (synergia s rezidentským programom).

Očakávané výsledky

- zvýšenie počtu lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti na jedno kontaktné miesto
- posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta

Príklady aktivít

Budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti:

- výstavba nových budov
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov
- zabezpečenie materiálo – technického vybavenia
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia
- budovanie bezbariérových prístupov
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Investičná priorita je zameraná na rozvoj vzdelávania na každom jeho stupni (predprimárne, primárne, stredné a celoživotné vzdelávanie). Hlavným cieľom je vytvoriť podmienky pre kvalitné vzdelávanie a zlepšenie prístupu ku vzdelávaniu, a tým zlepšiť kvalitu života obyvateľstva v Trenčianskom kraji. Cieľovou skupinou tematického cieľa sú deti, žiaci v procese vzdelávania a odbornej prípravy a osoby zúčastnené na celoživotnom vzdelávaní. Jedným z cieľov stratégie je aj zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania (t.j. práva každého dieťaťa na kvalitné vzdelanie s kladením dôrazu na búranie bariér v školstve, ktoré znemožňujú rovnocenný prístup ku vzdelávaniu a k automatickému právu dieťaťa navštevovať bežnú materskú, základnú a strednú školu, vzdelávanie

všetkých detí/žiakov spolu). Prioritnou úlohou je zabezpečiť rovnaké príležitosti pre všetky deti a pre všetkých žiakov (zdravotne a sociálne znevýhodnených) pre získanie efektívnych vzdelávacích služieb, potrebných doplňujúcich pomôcok a podporných služieb v triedach veku primeraných s cieľom pripraviť deti a žiakov na produktívny život ako plnoprávných členov spoločnosti.

Synergia s OP Ľudské zdroje: na investičné projekty podporené v rámci RIÚS by mali nadväzovať neinvestičné projekty ako napr. vzdelávanie učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ (v nadväznosti na vybavenie učební novým zariadením). V rámci OP ĽZ budú podporené aj materské a základné školy s MRK tak, aby nedošlo k duplicite výdavkov s IROPom.

Špecifický cieľ 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Základnou víziou v tejto oblasti je zlepšenie kvality predprimárneho vzdelávania a vzdelávania v rannom detstve.

Špecifický cieľ je zameraný na sprístupnenie služieb infraštruktúry materských škôl s cieľom zvýšenia zaškolenosti detí materských škôl a zabezpečenie kvalitného predprimárneho vzdelania prispievajúceho k zvládnutiu povinnej školskej dochádzky. Poskytnutím dostatočných kapacít materských škôl sa vytvoria predpoklady pre zosúladovanie súkromného a pracovného života rodičov, zlepšenie príjmovej situácie mladých ľudí a zabezpečenia prístupu ku kvalitnejším verejným službám v oblasti predškolskej dochádzky a výchovy. Budovaním prvkov inkluzívneho vzdelávania v materských školách bude dochádzať k integrácii detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Očakávané výsledky

- rozšírené kapacity MŠ a vytvorené podmienky na zvýšenie hrubej zaškolenosti detí od 3 – 5 roku veku v sídlach, kde je vykazovaná najvyššia potreba rozšírenia,
- zvýšený počet MŠ s prvkami inkluzívneho vzdelávania na začlenenie detí v rámci inkluzívneho predprimárneho vzdelávania v materských školách,
- zlepšené podmienky na zosúladenie súkromného a pracovného života rodičov,
- zvýšenie dostupnosti predprimárneho vzdelávania pre všetky deti vo veku od 3 do 5 rokov v každom okrese kraja,
- rozširovanie predškolskej výchovy vo veku od 3 do 5 rokov.

Príklady aktivít

- výstavba nových objektov MŠ vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestor ZŠ)
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl
- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl

2.2.2. Špecifický cieľ 2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Podpora základného vzdelávania je preto v rámci IROP zameraná na budovanie a rekonštrukciu odborných učební, laboratórií podporujúcich polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zamerania žiakov, jazykových učební pre rozvoj jazykových zručností, a učební IKT pre rozvoj informačno-komunikačných zručností žiakov základných škôl.

Očakávané výsledky

- zlepšenie výsledkov v národnom meraní Testovanie 9 vyučovací jazyk, hlavne v školách, ktoré skončili pod krajským priemerom
- zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, IKT učební a odborných učební zameraných na prírodné vedy
- zlepšenie technického vybavenia školských knižníc
- zabezpečenie vybavenia polytechnických učební, hlavne v tých ZŠ, kde takéto učebne vôbec nie sú
- zlepšenie technického stavu učební, v ktorých sa vykonáva vyučovací proces
- prepojenie teoretického a praktického vzdelávania na základných školách s potrebami trhu práce a tým zlepšenie umiestnenia mladých ľudí na trhu práce
- vytvorenie podmienok na celoživotné vzdelávanie

Príklady aktivít

- obstaranie jazykových učební na výučbu slovenského jazyka a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí
- obstaranie školských knižníc vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov
- obstaranie prírodovedných učební
- obstaranie polytechnických učební
- obstaranie IKT učební
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební

Špecifický cieľ č. 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Pre dosiahnutie špecifického cieľa je podpora IROP zameraná na podporu materiálno-technického vybavenia a zlepšenie priestorových podmienok stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev a stredísk odbornej praxe so zreteľom na rozvoj siete centier odborného vzdelávania a prípravy a s cieľom zvýšenia kvality odborného vzdelávania a prípravy, praktických zručností žiakov a zvýšenia kvality poskytovaného celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce. Realizované aktivity budú uplatňovať prvky inkluzívneho vzdelávania.

Stratégia RIÚS nadväzuje v oblasti stredného školstva na strategické ciele TSK v oblasti stredného školstva vypracované tak, aby sa naplnila vízia existencie systému, v ktorom sú stredné školy a prislúchajúce školské zariadenia schopné vychovávať budúcich kvalifikovaných odborníkov a znalú pracovnú silu pre potreby Trenčianskeho kraja. Zlepšením podmienok vzdelávania a lepším prepojením potrebnými zariadeniami na stredných odborných školách s požiadavkami zamestnávateľov by sa mohol zmierniť existujúci nepriaznivý stav – vysoká nezamestnanosť absolventov stredných odborných škôl a nezáujem žiakov študovať SOŠ.

Očakávané výsledky

- posilnenie systému odborného vzdelávania a prípravy a zvýšenie jeho atraktívnosti v kontexte celoživotného vzdelávania vytvorením regionálne/miestne špecificky zameranej ponuky vzdelávania,
- zlepšenie podmienok pre uplatnenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy pre potreby trhu práce,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe, ktoré sú v súlade s výsledkami analýzy potrieb študijných a učebných odborov v Trenčianskom kraji
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia existujúcich centier odborného vzdelávania a prípravy a podpora vzniku nových COVaP,

- vytvorenie technických podmienok pre inkluzívne vzdelávanie, a tým rozšírenie ponuky vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- vytvorenie podmienok na zvýšenie počtu žiakov zúčastňujúcich sa praktického vyučovania priamo u zamestnávateľa a spoločných modelov ďalšieho vzdelávania,
- vytvorenie podmienok pre poskytovanie celoživotného vzdelávania prostredníctvom prepojenia siete centier odborného vzdelávania a prípravy so zamestnávateľmi a terciárnym sektorom.

Príklady aktivít

- obstaranie a modernizácia materiálo- technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach a s tým súvisiace stavebné úpravy
- obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia internátov a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy
- vytvorenie podnikateľského inkubátora²² - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálo-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a IKT
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev vrátane internátov

STRATEGICKÁ PRIORITA 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

Stratégia v oblasti kultúrno-kreatívneho priemyslu je rozpracovaná v časti venovanej funkčnému územiu mesta Trenčín, nakoľko investície v tejto oblasti môžu byť realizované výhradne na tomto území.

STRATEGICKÁ PRIORITA 4: Zlepšenie kvality života v Trenčianskom kraji s dôrazom na životné prostredie

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.1: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania

Táto investičná priorita IROP nie je súčasťou RIÚS.

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Základným predpokladom chodu ľudskej spoločnosti ako i celej biosféry je voda. Z tohto pohľadu kľúčovou prioritou IROP v oblasti vodného hospodárstva je ochrana kvality vody a existujúcich

vodných zdrojov v celom spektre tohto odvetvia. Od vytvárania podmienok pre tvorbu a čerpanie kvalitnej podzemnej vody, cez prevenciu kontaktu so splaškovými vodami budovaním stokovej siete až po distribúciu s čo najnižšími prevádzkovými stratami. Táto investičná priorita priamo prispieva ku globálnemu cieľu RIÚS TK zlepšenie kvality života cez zlepšenie dodávok pitnej vody a zabezpečenie odvádzania a čistenia odpadových vôd.

Napĺňanie strategickej časti tohto dokumentu úzko súvisí s Národným programom Slovenskej republiky pre vykonávanie Smernice rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení Smernice komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES. Tento okrem iného stanovuje zoznam aglomerácií, ktoré sú smerodajné nielen pre oblasť odpadových vôd ale odvíjajú sa od nej aj investície do budovania nových vodovodných sietí.

Prepojenie s inými OP:

OP Kvalita životného prostredia: podpora je poskytovaná na budovanie kanalizácií a ČOV v aglomeráciách nad 2000 EO (špecifický cieľ 1.2.1.), na budovanie vodovodov v prípade súbežnej výstavby verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice 91/271/EHS (ŠC 1.2.2) a intenzifikácia a modernizácia existujúcich úpravni povrchových vôd (ŠC 1.2.2). Okrem toho je možné čerpať z OP KŽP prostriedky na odpadové hospodárstvo, energetickú efektivitu či zmenu klímy, čo prispeje ku zlepšeniu stavu ŽP v danom území.

Program rozvoja vidieka: podpora je poskytovaná na výstavbu, rekonštrukciu, modernizáciu a dostavbu kanalizácie, vodovodu alebo ČOV v obciach s počtom obyvateľov do 1000 obyv. a zároveň nie sú súčasťou aglomerácií oprávnených v rámci OPKŽP.

Špecifický cieľ č. 4.2.1 Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Špecifický cieľ je zameraný na podporu aktivít, ktoré vedú k zníženiu znečistenia podzemných a povrchových vôd v dôsledku nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd a k zvýšeniu počtu obyvateľov zásobovaných kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov. Na existujúcich kanalizačných systémoch evidujeme nedostatky, ku ktorým možno zahrnúť napr. časté zaústenie väčších profilov stôk do menších, ako následok dodatočného budovania privádzačov do ČOV, predimenzované profily zberačov, v ktorých sedimentuje znečistenie, vybudované v dôsledku veľkorysých prognóz rozvoja miest a iné.

Očakávané výsledky

- zabezpečenie bezproblémových dodávok pitnej vody pre obyvateľstvo prostredníctvom rekonštrukcie privodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejných vodovodov vybraných na základe ich technického stavu podľa vyhlášky č. 262/2010 Z.z.
- zlepšenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou vybudovaním verejných vodovodov v obciach podľa Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií
- zamedzenie negatívneho vplyvu znečistených odpadových vôd na životné prostredie a zdravie výstavbou verejnej kanalizácie a ČOV v obciach nezarađených do aglomerácií v rámci Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS.
- zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na verejnú kanalizáciu
- zlepšenie podmienok a prístupu k pitnej vode pre obyvateľstvo v regiónoch s deficitom pitnej vody, v ktorých voda na zásobovanie nespĺňa požiadavky na pitnú vodu, v zmysle integrovaného manažmentu vodných zdrojov podľa Vodného plánu Slovenska, tak aby nedošlo k zhoršeniu dobrého stavu iných vodných zdrojov
- zvýšenie kvality dodávanej pitnej vody a zlepšenie ochrany existujúcich zdrojov pitnej vody

Príklady aktivít

- obstaranie a modernizácia materiálo - technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach a s tým súvisiace stavebné úpravy
- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OP KŽP
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS
- budovanie verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií do 2 000 EO s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový
- rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu
- intenzifikácia (v limitovaných prípadoch vedúca k rozšíreniu kapacity) existujúcich vodárenských zdrojov so zohľadnením kvantitatívneho stavu daného vodného útvaru pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na jeho kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu
- budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd a to v limitovaných prípadoch, keď nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich bilančnom dosahu

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenie a dekontaminácia opustených priemyselných lokalít(vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Prepojenie s inými OP:

OP Kvalita životného prostredia: podpora je poskytovaná na zníženie znečisťovania ovzdušia (ŠC 1.4.1) a sanáciu environmentálnych záťaží (ŠC 1.4.2).

Program rozvoja vidieka: podpora je poskytovaná obciam do 1000 obyv. na opatrenia využívania OZE, zlepšovanie miestnych základných služieb vrátane vzhľadu obcí.

Špecifický cieľ 4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry (ďalej len „ZI“) ako aj zavádzanie systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku predstavuje významný aspekt najmä pre mestské oblasti, v ktorých sa sústreďuje podstatná časť hospodárskych činností. Na zlepšenie mestského prostredia je zelená infraštruktúra úspešne vyskúšaný nástroj na zabezpečenie ekologických, ekonomických a spoločenských prínosov prostredníctvom prirodzených riešení. Špecifický cieľ zahŕňa viacero opatrení a aktivít, z ktorých územia RIÚS sa týka len regenerácia vnútroblokov sídlisk a všetky ostatné environmentálne aktivity sa týkajú územia UMR (viď strategickú časť UMR).

Očakávané výsledky

- zavádzanie postupov udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami formou znižovania podielu nepriepustných povrchov – na verejných priestranstvách v meste ako aj na parkoviskách v maximálne možnej miere ponechávať priepustné povrchy (zatravnňovacie dlaždice, dlažby v pieskovom lôžku a pod.)
- pri správe a údržbe zelene využívať záhradnícke technológie, vyvinuté za účelom úspory vody a prehodnotiť intenzitné triedy údržby zelene s cieľom prírode blízkeho manažmentu zelene
- prispôbiť výber kostrových drevín pre výsadbu v sídlach na predpokladané zvýšenie teploty a posun výškového vegetačného stupňa, zvýšiť diverzifikáciu druhovej a vekovej štruktúry drevín, vo väčšej miere vysádzať aj krátkoveké druhy stromov, a to v poraste aj ako cieľových drevín
- v bezprostrednej blízkosti obytných zón v intravilánoch miest a obcí prispôbiť manažment údržby a druhové zloženie verejnej zelene zdravotno-hygienickým štandardom kvality ovzdušia s ohľadom na obsah alergénov

Príklady aktivít

- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene

B STRATEGICKÁ ČASŤ PRE MESTSKÚ FUNKČNÚ OBLASŤ TRENČÍN**STRATEGICKÁ PRIORITA 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch****INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému****Špecifický cieľ 1.1.1 Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému**

V nadväznosti na potreby Trenčianskeho kraja v rozvoji cestnej infraštruktúry je prioritou riešenie rekonštrukcie a modernizácie úsekov ciest II. triedy a v odôvodnených prípadoch ciest III. triedy resp. mostných objektov v zlom stavebno-technickom stave s cieľom zabezpečenia obsluhy centier osídlenia, priemyselných zón a dopravných napojení centier hospodárskeho významu. Dôraz bude kladený aj na oblasť zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, odstraňovanie kolíznych bodov, modernizáciu úsekov ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné napojenia terminálov osobnej dopravy prípadne budovanie prvkov upokojujúcej dopravy v sídlach. Očakávané výsledky a aktivity sú analogické ako v prípade kraja.

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Investičná priorita č. 1.2 sa v rámci stratégie UMR sa primárne zameriava na rozvoj nemotorovej dopravy s dôrazom na cyklistickú dopravu, túto je však potrebné rozvíjať v širšom kontexte verejnej dopravy. Z tohto je potrebné sa zamerať aj na koncepčne rozvojové dokumenty zamerané na verejnú osobnú dopravu (plán dopravnej obsluhy, plán udržateľnej mobility a pod.). Vo výsledku je cieľom dosiahnuť efektívny, ekologický, pre užívateľa prívetivý systém dopravy vo FMÚ nadväzujúci na nadradené dopravné systémy v území. Táto investičná priorita nadväzuje na investičnú prioritu 1.1 definovanú na úrovni RIÚS.

Špecifický cieľ 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Špecifický cieľ je zameraný na vypracovanie koncepčných dokumentov v nadväznosti na dopravné koncepcie na vyšších úrovniach (TSK, MDVaR) a tým vytvorenie podmienok je vytvorenie uceleného dopravného systému vedúceho ku nárastu iných druhov dopravy (cyklistická, hromadná) na úkor individuálnej automobilovej dopravy. Rovnako sa zameriava na dobudovanie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšenia počtu prepravených osôb hromadnou dopravou.

Očakávané výsledky

- efektívnejšie fungovanie verejnej osobnej dopravy na základe spracovaných plánov udržateľnej mestskej mobility, plánov dopravnej obslužnosti a generelov dopravy
- zvýšenie počtu osôb prepravených VOD prostredníctvom skvalitňovania infraštruktúry VOD a jej integráciu s inými druhmi dopravy
- zmena deľby prepravnej práce v prospech ekologicky priaznivejších módov dopravy
- zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NOX, O₃, CO₂)

Príklady aktivít

Základnou podmienkou na financovanie aktivít pre účely rozvoja regionálnej a mestskej VOD je vypracovanie plánov udržateľnej mestskej mobility.

A) spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy:

- spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility²⁴, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy)

B) zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému:

- modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov - technická podpora softvérového zabezpečenia²⁵ ako aj hardvérového vybavenia²⁶
- podpora informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy²⁷
- zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy²⁸

C) zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté - medzi inými:

- obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných uzlov²⁹, okrem uzlov so zásahom do železničnej infraštruktúry³⁰
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy³¹
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R)³² a inštalácia systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest
- zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy

D) zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy:

- nákup autobusov mestskej hromadnej dopravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysoko environmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb

Investičná priorita je z pohľadu IÚS-UMR zameraná najmä na nemotorovú, predovšetkým cyklistickú dopravu. Okrem globálneho cieľa IÚS-UMR prispieva zároveň ku globálnemu cieľu RIÚS, a to cez zlepšenie mestského prostredia v krajskom meste Trenčín, v rámci ktorého predstavuje podstatný príspevok ku kvalite života aj trvalo udržateľná, ľahko dostupná a cenovo výhodná sieť cyklodopravy nadväzujúca na dopravné systémy v území. Táto investičná priorita IÚS-UMR preto nadväzuje a dopĺňa investičné priority RIÚS č. 1.1. a č. 1.2. a jej aktivity zohľadňujú potreby na zvýšenie kvality života a mobility v celom funkčnom území mesta Trenčín. Prepojenou infraštruktúrou cyklistickej dopravy sa zvýšia synergické efekty v MFO Trenčín, a to nielen v oblasti mobility pracovnej sily, kde až 62% ekonomicky aktívnych obyvateľov obcí MFO dochádza za prácou do Trenčína, ale aj v oblasti potenciálov rozvoja cestovného ruchu a prímestskeho turizmu.

Očakávané výsledky

- kompaktná sieť cyklotrás vytvorí podmienky pre lepšiu mobilitu jeho obyvateľov
- zmena delby prepravnej práce v prospech environmentálne priaznivejších módov dopravy – hlavne cyklodopravy

- zvýšenie podielu využívania cyklistickej dopravy odľahčí centrá mesta od postupne narastajúcej miery automobilizácie a vytvorí pozitívny environmentálny efekt v podobe zníženia miery znečistenia ovzdušia, hluku a vibrácií

STRATEGICKÁ PRIORITA 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Investičná priorita zahŕňa dve oblasti: sociálnu oblasť a zdravotníctvo. V sociálnej oblasti napĺňa globálny cieľ IROP skvalitnenie života obyvateľov prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym službám, prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné, podpory zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, podpory služieb starostlivosti pre deti do 3 rokov, čím sa vytvoria podmienky pre zosúladovanie pracovného a rodinného života a lepšieho začlenenia žien na trh práce. V oblasti zdravotníctva pôjde o podporu vytvorenia centier integrovanej zdravotnej starostlivosti.

Špecifický cieľ 2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

Špecifický cieľ sa zameriava na podporu takých opatrení a aktivít, ktoré vo svojom výsledku v čo najvyššej miere povedú k transformácii poskytovania sociálnych služieb na komunitnú bázu. Toto umožní zachovať existujúce väzby osoby vyžadujúcej sociálnu službu so svojim okolím, čo má pozitívny vplyv. Umiestnením osoby do celoročného pobytového zariadenia sa tieto väzby obvykle nenávratne prerušia. Špecifický cieľ v rámci stratégie IÚS-UMR je zameraný primárne na podporu služieb komunitného charakteru, ďalej na podporu deinštitucionalizácie detských domovov.

Očakávané výsledky

- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových služieb, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze, - posilnenie existujúcich komunitných služieb a vytvorenie nových tak, aby boli dostupné tie typy služieb, o ktoré je záujem a ktoré v území chýbajú.

Príklady aktivít

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej aj „SPOaSK“) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov

Špecifický cieľ 2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Platí všetko čo je uvedené v časti stratégie pre Trenčiansky kraj.

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Investičná priorita je zameraná na rozvoj vzdelávania na predprimárnom a primárnom stupni. Cielmi na zlepšenie podmienok vzdelávania v školských a predškolských zariadeniach na území UMR, rozšírenia kapacít zariadení podľa aktuálnej, ako i očakávanej potreby, zlepšenia materiálno-technického vybavenia, ako i stavebno-technického stavu objektov, kde vzdelávanie prebieha. Jedným zo základných princípov rešpektovaných v tejto investičnej prioritě je zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania.

Špecifický cieľ 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Zlepšenie dostupnosti a zvýšenie kvality predškolského vzdelávania je hlavným cieľom špecifického cieľu 2.2.1. Sledovanou veličinou je hrubá zaškolenosť detí MŠ na území FMÚ. Zlepšenie tohto ukazovateľa je možné dosiahnuť lepšou dostupnosťou infraštruktúry predškolského vzdelávania, primárne prostredníctvom vytvárania podmienok pre zvyšovanie kapacity zariadení MŠ. Poskytnutím dostatočných kapacít materských škôl sa vytvoria predpoklady pre zosúladovanie súkromného a pracovného života rodičov, zlepšenie príjmovej situácie mladých ľudí a zabezpečenia prístupu ku kvalitnejším verejným službám v oblasti predškolskej dochádzky a výchovy. Budovaním prvkov inkluzívneho vzdelávania v materských školách bude dochádzať k integrácii detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Nárastom skupiny detí 3 až 5 ročných rastie každoročne počet nevybavených žiadostí o umiestnenie do MŠ, čo spôsobuje zníženie miery zaškolenosti v ďalších rokoch.

Očakávané výsledky

- rozšírené kapacity MŠ a vytvorené podmienky na zvýšenie hrubej zaškolenosti detí od 3 – 5 roku veku v sídlach, kde je vykazovaná najvyššia potreba rozšírenia,
- zvýšený počet MŠ s prvkami inkluzívneho vzdelávania na začlenenie detí v rámci inkluzívneho predprimárneho vzdelávania v materských školách,
- zlepšené podmienky na zosúladenie súkromného a pracovného života rodičov,
- rozširovanie predškolskej výchovy vo veku od 3 do 5 rokov.

Príklady aktivít

- výstavba nových objektov MŠ vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestor ZŠ)
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl
- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl

Špecifický cieľ 2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Intervencie špecifického cieľu sa zameriavajú na budovanie a rekonštrukciu odborných učební, laboratórií podporujúcich polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zamerania žiakov,

jazykových učební pre rozvoj jazykových zručností, a učební IKT pre rozvoj informačno-komunikačných zručností žiakov základných škôl.

Očakávané výsledky

- zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, IKT učební a odborných učební zameraných na prírodné vedy
- zabezpečenie vybavenia polytechnických učební, hlavne v tých ZŠ, kde takéto učebne vôbec nie sú
- zlepšenie technického stavu učební, v ktorých sa vykonáva vyučovací proces
- prepojenie teoretického a praktického vzdelávania na základných školách s potrebami trhu práce a tým zlepšenie umiestnenia mladých ľudí na trhu práce

Príklady aktivít

- obstaranie prírodovedných učební
- obstaranie polytechnických učební
- obstaranie IKT učební
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební

Špecifický cieľ 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Pre dosiahnutie špecifického cieľa je podpora IROP zameraná na podporu materiálno-technického vybavenia a zlepšenie priestorových podmienok stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev a stredísk odbornej praxe so zreteľom na rozvoj siete centier odborného vzdelávania a prípravy a s cieľom zvýšenia kvality odborného vzdelávania a prípravy, praktických zručností žiakov a zvýšenia kvality poskytovaného celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce. Realizované aktivity budú uplatňovať prvky inkluzívneho vzdelávania.

Očakávané výsledky

- posilnenie systému odborného vzdelávania a prípravy a zvýšenie jeho atraktívnosti v kontexte celoživotného vzdelávania vytvorením regionálne/miestne špecificky zameranej ponuky vzdelávania,
- zlepšenie podmienok pre uplatnenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy pre potreby trhu práce,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe, ktoré sú v súlade s výsledkami analýzy potrieb študijných a učebných odborov v Trenčianskom kraji
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia existujúcich centier odborného vzdelávania a prípravy a podpora vzniku nových COVaP,
- vytvorenie technických podmienok pre inkluzívne vzdelávanie, a tým rozšírenie ponuky vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- vytvorenie podmienok na zvýšenie počtu žiakov zúčastňujúcich sa praktického vyučovania priamo u zamestnávateľa a spoločných modelov ďalšieho vzdelávania,
- vytvorenie podmienok pre poskytovanie celoživotného vzdelávania prostredníctvom prepojenia siete centier odborného vzdelávania a prípravy so zamestnávateľmi a terciárnym sektorom.

Príklady aktivít

- obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy,

strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach a s tým súvisiace stavebné úpravy

- obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy
- vytvorenie podnikateľského inkubátora - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálno-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a IKT
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev vrátane internátov

STRATEGICKÁ PRIORITA 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1 Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov

Regionálna integrovaná územná stratégia, pre oblasť podpory KKP, navrhovaná na obdobie 2014-2020 má ambíciu vytvoriť priaznivý kreatívny ekosystém, podmienky pre rozvoj kreatívnej ekonomiky, tvorbu pracovných miest a zvyšovanie kvality života v regióne. V tomto sa odporúča stratégia ktorá odpovedá na potreby kľúčových aktérov lokálneho ekosystému:

Kreatívni podnikatelia

- Vytvoriť programy pre podporu kreatívneho podnikania
- Zlepšiť prístup k modernej infraštruktúre
- Podporiť inovácie biznis modelu a produktové inovácie

Existujúce inštitúcie

- Pomôcť pri dosahovaní cieľov, realizácii aktivít a zvyšovaní efektivity
- Zvyšovanie kvality pomocou poradenstva, sieťovania a marketingu
- Poskytnúť potrebnú infraštruktúru

Široká verejnosť

- Zvyšovať povedomie o kreatívnej ekonomike a jej aktéroch
- Pritiahnuť, udržať a rozvíjať talent v regióne
- Zvýšiť atraktivitu regiónu a podporiť lokálpatriotizmus

Špecifický cieľ 3.1 Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií

Výsledkom tohto špecifického cieľa bude vytvorenie priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií ako stimulovanie podpory zamestnanosti a tvorby pracovných

miest v kultúrnom a kreatívnom sektore³⁶. Takéto priaznivé prostredie bude založené na rozvojovom potenciáli kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Trenčianskom samosprávnom regióne.

Príklady aktivít

- Rozvoj kreatívneho talentu, jeho podnikateľského ducha a profesionalizácia jeho tvorby (prostredníctvom zakladania kreatívnych centier)
- Podpora dopytu po kreatívnej tvorbe tzv. nových talentov (emerging talents)

STRATEGICKÁ PRIORITA 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Táto investičná priorita je zameraná na ochranu vodných zdrojov pred kontamináciou znečisťujúcimi látkami. Prioritou je prevencia kontaktu vodných zdrojov so splaškami a vytváranie podmienok pre bezpečnú a efektívnu distribúciu kvalitnej pitnej vody do celého územia UMR. Napĺňanie tejto priority je v kontexte s Národným programom Slovenskej republiky pre vykonávanie Smernice rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení Smernice komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES.

Špecifický cieľ 4.2.1 Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Špecifický cieľ je zameraný na podporu aktivít, ktoré vedú k zníženiu znečistenia podzemných a povrchových vôd v dôsledku nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd a k zvýšeniu počtu obyvateľov zásobovaných kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov. Vychádzajúc z analýzy súčasného stavu v území UMR, ide najmä o dobudovanie splaškovej kanalizácie v niektorých izolovaných častiach územia, rekonštrukciu splaškovej kanalizácie na úsekoch s častými poruchami, rekonštrukciu poruchových úsekov verejnej vodovodnej siete, prepojenie nových a pôvodných splaškových potrubí v území a dobudovanie vodovodnej siete pre zabezpečenie jej bezproblémovej funkcie.

Očakávané výsledky

- zabezpečenie bezproblémových dodávok pitnej vody pre obyvateľstvo prostredníctvom rekonštrukcie prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejných vodovodov vybraných na základe ich technického stavu podľa vyhlášky č. 262/2010 Z.z.
- zamedzenie negatívneho vplyvu znečistených odpadových vôd na životné prostredie a zdravie výstavbou verejnej kanalizácie a ČOV v obciach nezaradených do aglomerácií v rámci Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS.
- zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na verejnú kanalizáciu
- zvýšenie kvality dodávanej pitnej vody a zlepšenie ochrany existujúcich zdrojov pitnej vody

Príklady aktivít

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OP KŽP
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenie a dekontaminácia opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ 4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Územie UMR prechádza významnými zmenami v kontexte aktuálne realizovaných investičných projektov, ktoré výrazne menia podobu mesta pre nasledujúce generácie. Jednou z najvýznamnejších investícií je rekonštrukcia železničnej trate č. 120 (Bratislava – Žilina), ktorá najmä v traťovom úseku Zlatovce – Trenčianska Teplá mení tvár okolitého územia. Stavba významným spôsobom ovplyvňuje najmä územie nábrežia po oboch stranách rieky Váh. Zmena trasovania železničnej trate si vyžiadala výstavbu nového železničného mosta a tiež prekládku nadväzujúcej železničnej trate č. 143 (Trenčín – Chynorany), čím dochádza na území mesta Trenčín k zrušeniu pôvodnej funkcie existujúceho železničného mosta a súvisiacich území záplavových zón po oboch stranách rieky a uvoľnenie celého priestoru pre nové funkcie a využitie.

Očakávané výsledky

- zlepšenie kvality ovzdušia, posilnenie ekologickej stability a zlepšenie sídelného prostredia prostredníctvom vybudovania prvkov zelenej infraštruktúry v mestách a zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku
- zníženie zraniteľnosti krajiny klimatickými rizikami prostredníctvom adaptačných opatrení
- budovanie adaptačnej kapacity – tvorba informačných podporných sociálnych štruktúr a podpornej správy
- zlepšenie kvality života obyvateľov sídlisk prostredníctvom regenerácie vnútroblokov

Príklady aktivít

- opatrenia pre zníženie hluku v urbanizovanom prostredí: akčné protihlukové plány nad rámec legislatívy EÚ, podrobné hlukové mapy pre zaťažené obytné územia, protihlukové steny a bariéry, protihluková výsadba, protihlukové izolácie na zdroji hluku, resp. vibrácií
- opatrenia pre zníženie znečistenia ovzdušia: príprava koncepčných dokumentov za účelom návrhu realizácie systémových opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia (napr. dokumentácia pre vymedzenie nízkoemisných zón v mestách a pod.)
- mestské prvky napr. prvky drobnej infraštruktúry urbánneho dizajnu, zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí
- aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás, tzv. greenways (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ktoré nielen spájajú mesto s jeho zázemím, ale aj umožňujú pohodlnú a príjemnú prepravu v rámci sídla, zelené steny na protihlukových stenách, vegetačné stredové pásy
- zazelenanie miest (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov);
- multifunkčné zóny, kde sa preferuje využívanie krajiny, ktoré pomáha zachovať alebo obnoviť zdravé ekosystémy s vysokou biodiverzitou, pred inými nezlučiteľnými aktivitami
- budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály), ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí
- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene

C STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP KŽP

Tematicky príbuzné oblasti podpory OP KŽP voči IROP

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek

Špecifický cieľ 1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ

Špecifický cieľ je zameraný na zlepšenie zberu, čistenia a vypúšťania komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov a v chránených vodohospodárskych oblastiach v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov. Tento špecifický cieľ je v súlade s požiadavkou RSV (Rámcovej smernice o vode 2000/60/ES) dosiahnuť dobrý stav vôd a s cieľmi smernice 91/271/EHS.

Výsledky

- Zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť
- Zvýšený podiel komunálnych odpadových vôd čistených v súlade s legislatívou SR a EÚ

Oprávnené aktivity

- A. Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ
- B. Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový

Špecifický cieľ 1.2.2 Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi

Špecifický cieľ je zameraný hlavne na zlepšenie kvality pitnej vody prostredníctvom intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje. V menšej miere pôjde aj o výstavbu verejných vodovodov v prípade súbežného budovania verejnej kanalizácie. Tento špecifický cieľ je v súlade s RSV a s požiadavkou smernice 98/83/ES.

Výsledky

- Zvýšený podiel obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou

Oprávnené aktivity

- Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.4: Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality*Výsledky*

- Znížené znečisťovanie a zvýšená kvalita ovzdušia

Oprávnené aktivity

- A. Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe
- B. Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania
- C. Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI**INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investícií na prispôsobovanie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov****Špecifický cieľ 2.1.1 Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy***Výsledky*

- Zvýšená úroveň adaptácie na zmenu klímy so zameraním na ochranu pred povodňami

Oprávnené aktivity

- A. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok
- B. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov
- C. Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí)

Z uvedených aktivít je najpríbuznejšou k IROP oblasť budovania vodozádržných opatrení v urbanizovanej krajine, čiže v intravilánoch obcí, pričom IROP rieši iba oblasť funkčného územia mesta Trenčín.

Preventívne opatrenia pred povodňami nespádajú pod tematicky príbuzné oblasti IROP. K predchádzaniu vzniku škôd spôsobených povodňami, resp. zmierneniu ich rozsahu významnou mierou prispievajú preventívne opatrenia. Ide o realizáciu technických opatrení a úprav priamo na vodných tokoch, ako aj netechnických opatrení (napr. využitím zelenej infraštruktúry v krajine) v povodiach zameraných na spomalenie odtoku vôd z povodia do vodných tokov. Prírodné opatrenia manažmentu povodňového rizika by mali byť považované za prioritné pred projektmi sivej infraštruktúry.

Opatrenia budú realizované v súlade so zákonom o ochrane pred povodňami, ktorým je transponovaná smernica 2007/60/ES.

Tematicky nepríbuzné oblasti podpory OP KŽP voči IROP**PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY**

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek

Špecifický cieľ 1.1.1. *Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov*

Výsledky

- zvýšený podiel zhodnocovaných odpadov v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva

Oprávnené aktivity

- A. Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov
- B. Príprava na opätovné použitie a zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov vrátane podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov
- C. Príprava na opätovné použitie a recyklácia nebezpečných odpadov
- D. Vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.3: Ochrana a obnova biodiverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb, a to aj prostredníctvom sústavy Natura 2000 a zelenej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1.3.1: *Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä rámci sústavy Natura 2000*

Výsledky

- Posilnenie biologickej diverzity

Oprávnené aktivity

- A. Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu), a ako aj chránené druhy
- B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich
- C. revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry
- D. Dobudovanie a skvalitnenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu a reportingu
- E. Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.4: Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ 1.4.2 *Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)*

Výsledky

- Zvýšený podiel sanovaných lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami

Oprávnené aktivity

- A. Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)
- B. Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží

PRIORITNÁ OS 3: PODPORA RIADENIA RIZÍK, RIADENIA MIMORIADNYCH UDALOSTÍ A ODOLNOSTI PROTI MIMORIADNYM UDALOSTIAM OVPLYVNENÝM ZMENOU KLÍMY

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečiť predchádzanie vzniku katastrof a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

Špecifický cieľ 3.1.1 Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Výsledky

- Zvýšená pripravenosť územia na vznik mimoriadnej udalosti ovplyvnenej zmenou klímy

Oprávnené aktivity

- Modelovanie vývoja mimoriadnych udalostí, monitorovanie a vyhodnocovanie rizík viazaných na zmenu klímy a jej dôsledkov
- Budovanie systémov vyhodnocovania rizík a včasného varovania a pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Špecifický cieľ 3.1.2 Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)

Výsledky

- Znížené riziko zosuvov pôdy
- Zlepšenie preskúmania územia z hľadiska identifikácie deficitných oblastí na zdroje pitnej vody

Oprávnené aktivity

- Podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy
- Hydrogeologický prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody, ich akumuláciu a vodohospodársku bilanciu

Špecifický cieľ 3.1.3 Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Výsledky

- Zvýšená efektívnosť manažmentu rizík ovplyvnených zmenou klímy

Oprávnené aktivity

- Optimalizácia systémov, služieb a posilnenie intervenčných kapacít pre manažment mimoriadnych udalostí na lokálnej a regionálnej úrovni
- Vybudovanie technickej a inštitucionálnej podpory špecializovaných záchranných modulov

Na predchádzanie vzniku mimoriadnych udalostí a znižovanie ich negatívnych dôsledkov je potrebné zavádzať systémové opatrenia na pripravenosť a prevenciu, ktoré zahŕňajú:

- a) komplexný monitorovací systém na národnej, regionálnej i miestnej úrovni.

Tento typ aktivít bude podporovaný prostredníctvom špecifického cieľa 3.1.1: Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy.

- b) adaptačné stratégie na lokálnej a regionálnej úrovni.

Tento typ aktivít bude podporovaný prostredníctvom špecifického cieľa 3.1.3: Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Podporené budú iba projekty, ktoré budú v súlade so Stratégiou adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a Národným plánom hodnotenia rizík.

PRIORITNÁ OS 4: ENERGETICKY EFEKTÍVNE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO VO VŠETKÝCH SEKTOROCH

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

Špecifický cieľ 4.1.1 Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe SR

Výsledky

- Zníženie emisií skleníkových plynov
- Zvýšenie podielu tepla z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe
- Zvýšený podiel elektriny z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe

Oprávnené aktivity

- A. Výstavba zariadení využívajúcich biomasu prostredníctvom rekonštrukcie a modernizácie existujúcich energetických zariadení s maximálnym tepelným príkonom 20 MW na báze fosílnych palív
- B. Výstavba zariadení na: výrobu biometánu; využitie vodnej energie; využitie aerotermálnej, hydrotermálnej alebo geotermálnej energie s použitím tepelného čerpadla; využitie geotermálnej energie priamym využitím na výrobu tepla a prípadne aj v kombinácii s tepelným čerpadlom; výrobu a energetické využívanie bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd;
- C. Inštalácia malých zariadení na využívanie OZE

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.2: Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

Špecifický cieľ 4.2.1: Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch

Výsledky

- Zníženie energetickej náročnosti v podnikoch

Oprávnené aktivity

- A. Zabezpečenie energetických auditov v MSP
- B. Implementácia opatrení z energetických auditov

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.3: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania

Špecifický cieľ: 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov*Výsledky*

- Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
- Systémový prístup pri zásobovaní teplom z efektívnych systémov CZT
- Zvýšenie podielu OZE pri spotrebe energie v budovách

Oprávnené aktivity

- Zníženie energetickej náročnosti verejných budov

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.4: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy

Špecifický cieľ 4.4.1 Zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou pre všetky typy území

Výsledky

- Vypracovanie a implementácia regionálnych a lokálnych nízkouhlíkových stratégií vrátane využívania energetických služieb na základe zmluvy o energetickej efektívnosti pre subjekty verejnej správy
- Poradenstvo, informovanosť a monitorovanie nízkouhlíkových opatrení pre všetky typy území

Oprávnené aktivity

- A. Vypracovanie a implementácia nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti vrátane aktualizácie a implementácie koncepcií rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky
- B. Zavádzanie systémov energetického a environmentálneho manažérstva vrátane energetických auditov a schémy EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)
- C. Rozvoj energetických služieb na regionálnej a miestnej úrovni
- D. Zvyšovanie informovanosti v oblasti nízkouhlíkových opatrení najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, odborných seminárov, konferencií a aktivít pre deti a mládež
- E. Zavádzanie systému pravidelného poradenstva a zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb
- F. Rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti, využívania OZE a iných nízkouhlíkových opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.5: Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple

Špecifický cieľ: 4.5.1: Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov tepla
- B. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW

D STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP ĽZ

V súvislosti s realizáciou plánovaných „mäkkých“ opatrení v OP ĽZ je predpoklad komplementárneho zabezpečenia integrovaného charakteru a komplexných riešení plánovaných opatrení financovaných z IROP v rámci RIÚS. Koordinácia podpory medzi IROP a OP ĽZ bude zabezpečovaná na úrovni RO, a to prostredníctvom pracovných skupín pre oblasť deinštitucionalizácie poskytovania sociálnych služieb vrátane riešenia integrácie marginalizovaných Rómskych komunít, náhradnej starostlivosti a pre oblasť vzdelávania.

Tematicky príbuzné aktivity OP ĽZ**PRIORITNÁ OS 1: Vzdelávanie**

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Zníženie a zabránenie predčasného skončenia školskej dochádzky a podporou prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a stredoškolskému vzdelávaniu vrátane formálnych, neformálnych a bežných spôsobov vzdelávania za účelom opätovného začlenenia do vzdelávania a prípravy

Špecifický cieľ 1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov

Výsledky

- zvýšenie matematických, prírodovedných, jazykových a IKT zručností a finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia detí a žiakov
- zvýšené uplatnenie modelu inkluzívneho vzdelávania v školách
- zlepšenie študijných výsledkov žiakov ohrozených školských neúspechom
- vytvárať vhodné podmienky pre vzdelávanie s dôrazom na uplatňovanie rovnakého prístupu ku vzdelaniu
- zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov v súlade s kvalifikačnými požiadavkami a potrebami

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Zvyšovanie významu trhu práce v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, uľahčovanie prechodu od vzdelávania k zamestnanosti a zlepšovanie systémov odborného vzdelávania a prípravy a ich kvality, a to aj prostredníctvom mechanizmov na predvídanie zručností, úpravy učebných plánov a vytvárania a rozvoja systémov vzdelávania na pracovisku vrátane systémov duálneho vzdelávania a učňovského vzdelávania

Špecifický cieľ 1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúcu potreby trhu práce

Výsledky

- zavedenie prvkov duálneho školstva do systému OVP
- zvýšenie atraktivity odborného vzdelávania
- zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov v procese OVP v súlade s kvalifikačnými požiadavkami a potrebami
- zvýšenie matematických, prírodovedných, technických, jazykových a IKT zručností a finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia žiakov ZŠ a SŠ
- zvýšené uplatnenie modelu inkluzívneho vzdelávania v školách

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.4: Zlepšenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetky vekové skupiny v rámci formálneho, neformálneho a bežného vzdelávania, zvyšovania vedomostí, zručností a spôsobilostí pracovnej sily a podpory flexibilných spôsobov vzdelávania prostredníctvom usmerňovania pri výbere povolania a potvrdzovania nadobudnutých kompetencií

Špecifický cieľ 1.4.1 *Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehĺbovanie a zvyšovanie kvalifikácie*

Výsledky

- zvýšenie účasti dospelých na CTJ s osobitným dôrazom na ľudí, ktorí si potrebujú zvýšiť a obnoviť kvalifikáciu, ľudí s nízkym vzdelaním/nízkou kvalifikáciou pre ich udržateľnosť na trhu práce v súlade s požiadavkami trhu práce
- vytvorenie systému kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania (validácia výsledkov)
- prepojenie systému vzdelávania s trhom práce prostredníctvom novovytvorených programov neformálneho vzdelávania
- priebežné revidovanie a aktualizácia Národného kvalifikačného rámca a
- Národnej sústavy kvalifikácií v súlade s Európskym kvalifikačným rámcom
- reflektujúci Národný kvalifikačný rámec voči Európskemu kvalifikačnému rámcu

PRIORITNÁ OS 3: Zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladienia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu

Špecifický cieľ 3.2.1 *Zlepšením podmienok pre zosúladienie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien*

Výsledky:

- zvýšenie zamestnanosti rodičov najmä žien s deťmi vo veku do 3 r. /6 r.
- zvýšenie počtu zariadení služieb starostlivosti o deti najmä vo veku do 3 r.
- zvýšená ponuka flexibilných alebo inovatívnych foriem práce

Synergia medzi OP ĽZ a IROP sa týka aj oblasti zosúladovania rodinného a pracovného života. Ide predovšetkým o zabezpečenie služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov, (t.j. príspevok na služby starostlivosti o dieťa, ako aj vytvorením podmienok a synergicky IROP pre budovanie zariadení služieb starostlivosti o deti do 3 rokov.

PRIORITNÁ OS 4: Sociálne začlenenie

Investičná priorita 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu

Špecifický cieľ 4.2.1 *Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť*

Výsledky:

- zvýšiť percentuálny pomer sociálnych služieb poskytovaných ambulantnou a terénnou formou na úrovni komunity k celoročným a týždenným pobytovým sociálnym službám

- zvýšiť počet nových zariadení sociálnych služieb s pobytovou formou na komunitnej úrovni, ktoré spĺňajú všeobecné kvalitatívne a kvantitatívne podmienky komunitných služieb a sú v súlade s národnými a medzinárodnými dokumentmi v oblasti deinštitucionalizácie.
- zvýšiť percentuálny pomer detí mimo vlastnej rodiny umiestnených v náhradnom prostredí na komunitnej úrovni k deťom umiestneným v skupinách zariadení (detské domovy zriadené ako centrá detí, domovy sociálnych služieb, reedukačných zariadeniach)

Synergia medzi OP ĽZ a IROP sa týka aj oblasti zosúladovania rodinného a pracovného života. Ide predovšetkým o zabezpečenie služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov, (t.j. príspevok na služby starostlivosti o dieťa, ako aj vytvorením podmienok a synergicky IROP pre budovanie zariadení služieb starostlivosti o deti do 3 rokov. Ďalšou oblasťou spolupráce IROP a OP ĽZ je v oblasti DI sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti prostredníctvom predovšetkým mzdových finančných prostriedkov z OP ĽZ a IROP je zamerané na zabezpečenie výstavby, rekonštrukcie a materiálo-technického vybavenia budov pre DI.

Špecifický cieľ 4.2.2 Vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti

Výsledky:

- zavedenie jednotných klinických postupov pre diagnostiku a
- liečbu najzávažnejších a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení na všetkých úrovniach poskytovania zdravotnej starostlivosti
- zníženie podielu pacientov odporučených z úrovne primárnej zdravotnej starostlivosti na vyšetrenie do vyšších úrovní zdravotnej starostlivosti
- zavedenie jednotných postupov pre výkon prevencie na úrovni primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti zameraných na účinnú prevenciu spoločensky najzávažnejších druhov ochorení
- zvýšenie podielu pacientov, ktorí absolvovali preventívnu prehliadku u
- lekára pre dospelých

Synergia a komplementarita medzi OP ĽZ a IROP v oblasti zdravotníctva bude napĺňaná v rámci primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. V rámci IROP bude podporované budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti ako centier primárneho kontaktu. V OP ĽZ sa prostredníctvom tvorby klinických postupov a postupov prevencie posilní kompetencia a výkony v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti. Budovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti v rámci IROP bude mať zároveň pozitívny synergický efekt aj na program komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy v obciach s prítomnosťou MRK, keďže v rámci infraštruktúry centier vzniknú priestory, ktoré budú môcť byť využité ako administratívne priestory pre koordinátorov programu a zároveň budú centrá disponovať aj priestormi vhodnými pre edukačné a osvetové aktivity.

PRIORITNÁ OS 5: Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

INVESTIČNÁ PRIORITA 5.1: Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia

Špecifický cieľ 5.1.1 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie

Výsledky:

- zvýšená informovanosť a zlepšená spolupráca rodičov so vzdelávacími zariadeniami
- vyšší počet detí z MRK navštevujúcich predškolské zariadenia
- zvýšená inkluzívnosť vzdelávacieho systému
- zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky detí a mládeže z MRK
- zvýšený podiel rómskych študentov s dosiahnutým vzdelaním na úrovni ISCED 3A, ISCED 3B, ISCED 3C, ISCED 4

Podpora v obciach s prítomnosťou MRK v OP ĽZ a v rámci IROP bude spoločne koordinovaná a napĺňaná aj v oblasti predprimárneho vzdelávania, s dôrazom na výstavbu nových zariadení a rekonštrukciu predškolských zariadení rozšírením kapacity v obciach s prítomnosťou MRK uvedených v Atlase rómskych komunít 2013. Nadväzujúca spolupráca bude pri príprave samotných výziev MV SR/ÚSVRK, kde aktívna účasť bude zastrešená RO pre IROP v spolupráci s RO pre OP ĽZ.

PRIORITNÁ OS 6: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít

Investičná priorita 6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach

Špecifický cieľ 6.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania

Výsledky:

- zlepšenie podmienok pre sociálnu integráciu ľudí z MRK prostredníctvom funkčného systému prestupného bývania
- zavedenie systému finančného mechanizmu pre podporu svojpomocnej výstavby (mikropôžičky)
- zlepšenie kvality bývania v prostredí MRK prostredníctvom: zavedenia inžinierskych sietí, prístupu k pitnej a úžitkovej vode, výstavby prístupových ciest, odvozu komunálneho odpadu

Špecifický cieľ 6.1.2 Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve

Výsledky:

- vytvorené podmienky pre plnohodnotnú účasť detí z MRK v predprimárnom stupni vzdelávania
- rozšírená kapacitná sieť MŠ materských škôl prostredníctvom ich rekonštrukcie, modernizácie školských objektov a ich vybavenia vrátane výstavby materských škôl v obciach s prítomnosťou MRK

Špecifický cieľ 6.1.3 Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

Výsledky:

- zvýšená kvalita životných podmienok obyvateľov MRK
- zlepšenie poskytovania sociálnych služieb zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti MRK

Podpora v obciach s prítomnosťou MRK v rámci IROP sa bude spoločne koordinovať a napĺňať na úrovni prípravy RIÚS a ich schvaľovaní v Rade partnerstva pre RIÚS, a to v obciach s prítomnosťou MRK uvedených v Atlase rómskych komunít 2013. V OP ĽZ budú realizované programy v obciach s najvyššou mierou segregačného indexu v súlade s Atlasom rómskych komunít 2013 (150 obcí) automaticky, na základe nárokovateľnosti, nie súťaže. MV SR/ÚSVRK okrem samotnej realizácie bude garantovať prepojenosť jednotlivých intervencií a kvalitu ich výkonu v teréne.

Tematicky odlišné aktivity OP ĽZ**PRIORITNÁ OS 1: Vzdelávanie**

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.3 Zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, najmä v prípade znevýhodnených skupín

Špecifický cieľ 1.3.1 Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce

Výsledky:

- zvýšenie počtu a kvality bakalárskych profesijne orientovaných študijných programov odrážajúcich požiadavky trhu práce
- zvýšenie spolupráce centier prepájajúcich VŠ a podnikovú sféru,
- zameraných na riešenie konkrétnych úloh a zadaní z praxe vo forme špecializovaných výučbových zariadení verejných VŠ a špecializovaných výskumných a vývojových pracovísk a špecializovaných umeleckých pracovísk
- zvýšenie záujmu o štúdium STEM a IT
- zlepšenie podpory ľudského kapitálu na VŠ a vo výskume
- zlepšenie prístupu študentov so špecifickými potrebami k VŠ vzdelávaniu
- zvýšenie kvality vzdelávania budúcich pedagogických a odborných zamestnancov vrátane posilnenia praktickej výučby učiteľských študijných programov

PRIORITNÁ OS 2: Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komúní, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí

Oblasť nezamestnanosti riešia prioritné osi č. 2 – Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí a PO č. 3 – Zamestnanosť. Najväčší dôraz bude kladený na znevýhodnené skupiny, resp. kombinácie viacnásobných znevýhodnení. PO 2 má za cieľ zvýšiť podiel mladých ľudí na pracovnom trhu. Ide hlavne o mladých ľudí do 29 r. a tzv. NEET (Not in Education, Employment or Trayning), teda mladých ľudí vo veku 15 – 24, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani odbornej prípravy.

Špecifický cieľ 2.1.1 Zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

Výsledky:

- zníženie miery neaktivity mladých do 29 r. (NEET)
- zvýšenie zamestnanosti mladých
- zvyšovanie zamestnateľnosti mladých, osobitne mladých s nízkou kvalifikáciou a
- dlhodobo nezamestnaných
- zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže

PRIORITNÁ OS 3: Zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1 Prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k zamestnaniu vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj miestne iniciatívy v oblasti zamestnávania a podpora mobility pracovnej sily

PO 3 zahŕňa opatrenia na podporu mobility zamestnancov, odstraňovanie prekážok na trhu práce, rast a tvorbu pracovných príležitostí, prispôsobivosť podnikov na zmenené podmienky trhu práce. Osobitnú pozornosť venuje rodovej nerovnosti v pracovnom procese, ktorú plánuje eliminovať aktivitami vedúcimi k zosúladieniu rodinného a pracovného života.

Špecifický cieľ 3.1.1 Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby

Výsledky:

- zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a osôb so zdrav. postihnutím
- zníženie nezamestnanosti, hlavne dlhodošej a nezamestnanosti nízko kvalifikovaných osôb, vrátane Rómov
- zavedenie nových nástrojov pre integráciu ZUoZ, prioritne dlhodobo nezamestnaných do udržateľného zamestnania
- zvýšený počet spoločností/subjektov v oblasti sociálnej ekonomiky

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladienia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu

Špecifický cieľ 3.2.2 Znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie

Výsledky:

- zníženie rozdielu v miere zamestnanosti a ekonomickej aktivity medzi ženami a mužmi zvýšením zamestnanosti a ekonomickej aktivity žien
- zníženie rodového mzdového rozdielu
- zníženie horizontálnej segregácie zvýšením zastúpenia žien a mužov v „netradičných“ povolaniach a v príprave na ne
- zvýšenie zastúpenia žien v ekonomických rozhodovacích pozíciách a medzi podnikateľmi (zníženie vertikálnej segregácie na trhu práce)
- zníženie rodových rozdielov v rozdelení neplatenej práce najmä v oblasti starostlivosti v rámci rodiny

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.3: Modernizácia inštitúcií trhu práce, ako sú verejné a súkromné služby zamestnanosti, zlepšovanie prispôsobenia sa potrebám trhu práce, vrátane opatrení zameraných na zlepšenie nadnárodnej pracovnej mobility, ako aj programov mobility a lepšej spolupráce medzi inštitúciami a príslušnými zainteresovanými stranami

Špecifický cieľ 3.3.1 Zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu, a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

Výsledky:

- zlepšenie kvality poskytovania verejných a súkromných služieb zamestnanosti
- včasné a preventívne individualizované služby prepojené na potreby trhu práce
- zavedenie systému hodnotenia kvality verejných služieb zamestnanosti
- rozvoj a posilnenie kapacít verejných služieb zamestnanosti v nadväznosti na meniace sa potreby trhu práce v jednotlivých regiónoch
- zvýšenie vedomostí a zručností zamestnancov verejných služieb zamestnanosti na účely poskytovania modernizovaných služieb zamestnanosti a zabezpečovania spolupráce so súkromnými službami zamestnanosti
- rozsiahlejšie a účinnejšie poskytovanie služieb súvisiacich s podporou voľného pohybu pracovných síl v rámci EÚ/EHP prostredníctvom EURES
- zlepšenie podmienok a predpokladov na odstránenie regionálnych disparít zapojením všetkých relevantných partnerov v danom regióne do riešenia problémov trhu práce
- včasná a účinná spolupráca so sociálnymi partnermi pri realizácii politík v oblasti zamestnanosti
- zvýšenie poradcov poskytujúcich personalizované služby pre mladých UoZ

PRIORITNÁ OS 4: Sociálne začlenenie**INVESTIČNÁ PRIORITA 4.1: Aktívne začlenenie, a to aj s cieľom podporovať rovnaké príležitosti a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnateľnosti**

PO 4 Sociálne začlenenie zahŕňa činnosti zamerané na:

- a) znižovanie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia realizované širokým spektrom opatrení, a to od poskytovania priamych finančných transferov pre zvýšenie príjmu, zníženie výdavkov až po priame opatrenia aktívneho začleňovania, ktoré podporujú prístup k zamestnaniu, vzdelávaniu a aktívnej participácii na spoločenskom živote.
- b) dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom tvorby a inovácie jednotných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie. Nakoľko dôležitým faktorom predchádzania vzniku sociálneho vylúčenia a chudoby je dostupná (finančne a fyzicky) kvalitná zdravotná starostlivosť.
- c) deinštitucionalizáciu sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti. Ide predovšetkým o vytváranie nových služieb založených na komunitnom princípe. Služby vytvorené a poskytované danou komunitou majú prioritne slúžiť pre jej členov, čím sa zachovávajú ich prirodzené sociálne vzťahy.

Špecifický cieľ 4.1.1 Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce**Výsledky:**

- zvýšiť aktivitu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením za účelom ich lepšieho uplatnenia na trhu práce
- lepšie uplatnenie na trhu práce znevýhodnených nezamestnaných zlepšením prístupu k bývaniu
- zlepšiť prístup ku kvalitným službám na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb

Špecifický cieľ 4.1.2 Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie*Výsledky:*

- zlepšenie mechanizmov prevencie, eliminácie všetkých foriem diskriminácie a uplatňovania dočasných vyrovnávacích opatrení
- zlepšenie mechanizmov na predchádzanie viacnásobnej diskriminácie Rómov
- zvýšenie informovanosti o predchádzaní všetkých foriem diskriminácie a spôsobom ochrany pred ňou
- zvýšenie povedomia o právach osôb so zdravotným postihnutím a ich prínose k spoločnosti
- zvýšenie počtu inštitúcií, uplatňujúcich manažment rozmanitosti a vzdelávanie k nemu

PRIORITNÁ OS 5: Integrácia marginalizovaných rómskych komunít**INVESTIČNÁ PRIORITA 5.1: Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia**

Problematika MRK je rozpracovaná v PO 5 a 6.

PO 5: Integrácia MRK. Ide o podporu desegregácie a rozšírenia možností prístupu v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a bývania. Plánované intervencie budú prispôbené charakteru potrieb a špecifikám jednotlivých lokalít uvedených v Atlase rómskych komunít (2013).

Špecifický cieľ 5.1.2 Zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov*Výsledky:*

- zvýšenie dostupnosti služieb zamestnanosti v prostredí MRK
- zvýšená miera informovanosti obyvateľov MRK zameraná na oblasť finančného poradenstva (zvýšenie finančnej gramotnosti obyvateľov MRK)
- zvýšenie zamestnateľnosti obyvateľov MRK

Špecifický cieľ 5.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania*Výsledky:*

- zvýšenie dostupnosti služieb zdravotnej starostlivosti
- zvýšená miera informovanosti obyvateľov MRK v oblasti zdravotnej starostlivosti a prevencie prostredníctvom osvetových programov, informačných aktivít, kampaní
- zvýšená miera povedomia v oblasti zdravotnej starostlivosti obyvateľov MRK
- vysporiadaním pozemkov vytvoriť predpoklady k zlepšeniu hygieny bývania MR

PRIORITNÁ OS 6: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít**INVESTIČNÁ PRIORITA 6.2: Poskytovanie podpory sociálnych podnikov**

PO 6: Vybavenosť obcí s prítomnosťou MRK. Má za cieľ zabezpečiť prístup obyvateľov z prostredia separovaných a segregovaných rómskych komunít k bývaní, k pitnej a úžitkovej vode, adekvátnym inžinierskym sieťam a pravidelnému odvozu komunálneho odpadu v súlade s hygienickými normami.

Bude tiež podporovaná dostupnosť materských škôl v obciach s prítomnosťou MRK. Táto pomoc bude adresovaná najmä do 150 obcí identifikovaných v indexe segregácie.

Špecifický cieľ 6.2.1 Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

Výsledky:

- nárast počtu pracovných príležitostí pre MRK
- zvýšená miera inovácií v podnikateľskom prostredí v obciach s prítomnosťou MRK

6.2 VZŤAH RIÚS TK K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM

Pri návrhu RIÚS a následne pri definovaní environmentálnych cieľov boli zohľadnené nasledovné politiky, stratégie, programy a iné dokumenty strategického charakteru:

Strategické dokumenty EÚ

- Európa 2020 Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu s osobitným zreteľom na iniciatívy Európa efektívne využívajúca zdroje a Digitálna agenda pre Európu
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízko uhlíkové hospodárstvo do roku 2050
- Strategické usmernenia Spoločenstva
- Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
- Odporúčanie Rady, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2013
- Stratégia EÚ pre mládež: Investovanie a posilnenie postavenia mládeže 2009 - 2018
- Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta: Európsky príspevok k plnej zamestnanosti
- Iniciatíva „Príležitosti pre mladých“ v konečnom znení z 20. decembra 2011
- Rozhodnutie Rady z 21. októbra 2010 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov
- Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest,
- Dostať mladých do zamestnania
- Vytváranie rámca kvality pre stáže
- Odporúčanie komisie z 20. februára 2013 Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia (2013/112/EU)
- Pracovný dokument Útvarov Komisie {SWD (2012) 133 konečná verzia}
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - Nediskriminácia a rovnaké príležitosti: Obnovený záväzok. Nástroj spoločenstva a politiky v oblasti začleňovania Rómov
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 437/2010 z 19. mája 2010, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, pokiaľ ide o oprávnenosť zásahov v oblasti bývania v prospech marginalizovaných spoločností
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Rámec EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov do roku 2020
- FRA / UNDP: Situácia Rómov v 11 členských štátoch EÚ - predbežné výsledky prieskumu (2012)
- Odporúčanie Rady EÚ o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch z 9.12.2013
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti kohéznej politiky

- Legislatíva ES / EÚ v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti verejného obstarávania
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti pravidiel rovností príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie

Strategické dokumenty SR

- Národný program reforiem Slovenskej republiky (2013)
- Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 - 2016
- Návrh štruktúry operačných programov financovaných z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 - 2020
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 - 2020
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Návrh opatrení v hospodárskej politike na podporu hospodárskeho rastu (uznesenie vlády SR č. 227/2013)
- Národná stratégia na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách (2004)
- Stratégia ochrany detí
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 - 2015
- Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012 - 2016
- Stratégia SR pre mládež 2014 - 2020
- Koncepcia rozvoja práce s mládežou
- Stratégia celoživotného vzdelávania
- Koncepcia štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky
- Národný program aktívneho starnutia 2014 - 2020
- Národný akčný plán k Dekáde začleňovania rómskej populácie 2005 -2015
- Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2015
- Program rozvoja bývania
- Atlas rómskych komunít
- Štandardy komunitných centier zameraných na prácu s marginalizovanými komunitami pre potreby výziev Regionálneho operačného programu na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier spolufinancovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (uznesenie vlády SR č. 804/2011)
- Koncepcia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže
- Dlhodobá koncepcia bývania pre marginalizované skupiny obyvateľstva a model jej financovania
- Tretí akčný program EÚ pre oblasť zdravia na roky 2014 - 2020
- Program Erasmus+
- Program rozvoja vidieka
- Integrovaný regionálny operačný program
- OP Integrovaná infraštruktúra
- OP Výskum a Inovácie
- OP Efektívna verejná správa

+zoznam dokumentov v prílohe č. 2 k RIÚS TK

III. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

1 INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A JEHO PRAVDEPODOBNÝ VÝVOJ, AK SA STRATEGICKÝ DOKUMENT NEBUDE REALIZOVAŤ

Táto kapitola obsahuje analýzu súčasného stavu zložiek životného prostredia v Trenčianskom kraji ako aj v krajskom meste Trenčín, trend ich vývoja a pravdepodobný vývoj, ak by sa opatrenia RIÚS nerealizovali. Stav životného prostredia je dlhodobo sledovaný prostredníctvom ukazovateľov zložiek životného prostredia, v rámci čiastkových monitorovacích systémov. Každoročne sú údaje o kvalite zložiek životného prostredia spracované v Správe o stave životného prostredia SR, ktorá je jedným z hlavných zdrojov k tejto problematike. K obdobiu spracovania správy o hodnotení bola spracovaná správa o stave životného prostredia reprezentujúca stav v roku 2013.

V súlade s požiadavkami prílohy I f Smernice SEA, správa o hodnotení zahŕňa popis týchto oblastí:

- ovzdušie a klimatické faktory
- voda
- pôda
- fauna, flóra, biodiverzita
- obyvateľstvo a zdravie ľudí
- krajina
- materiálne zdroje
- kultúrne dedičstvo.

Popis súčasného stavu životného prostredia sa snaží zameriavať na tie charakteristiky, ktoré by mohli byť priamo alebo nepriamo ovplyvnené realizáciou RIÚS. Popis jednotlivých aspektov vytvára bázu pre hodnotenie potenciálnych environmentálnych vplyvov realizácie strategického dokumentu.

Popis špecifických oblastí RIÚS, ako sú napr. doprava, vzdelávanie, sociálna inklúzia a ďalšie, je podrobne spracovaný v analytickej časti strategického materiálu a jeho prílohách.

1.1 KVALITA OVZDUŠIA A KLIMATICKÉ FAKTORY

Kvalita ovzdušia

Oproti roku 1990 Slovensko znížilo celkové emisie o zhruba 41 % a emisnú náročnosť na polovicu, čím sa radí k najlepším v Európe. Toto zníženie dosiahlo najmä prirodzenou zmenou štruktúry hospodárstva a zmenami v palivovom mixe. Po roku 2000 sa rýchlosť poklesu výrazne spomalila.

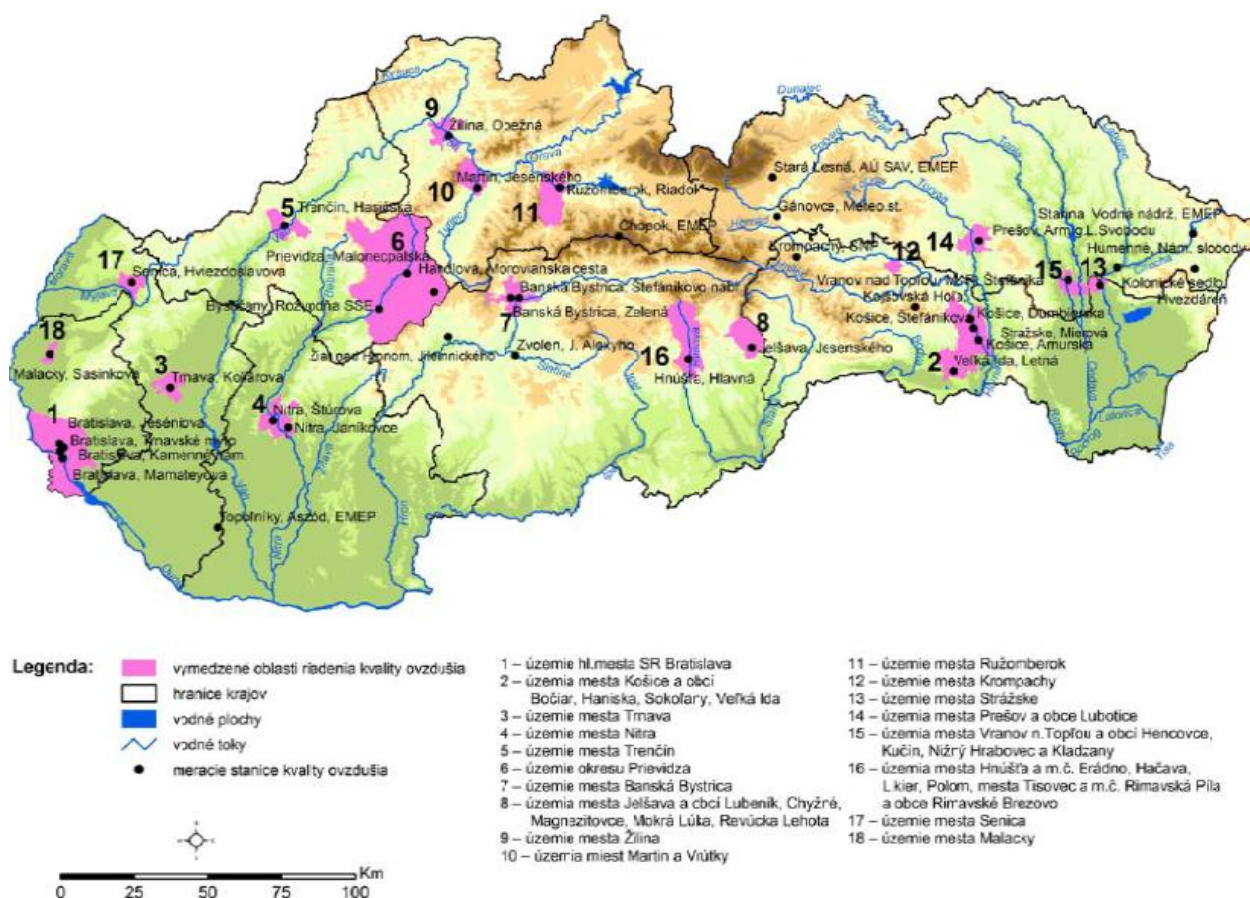
Napriek týmto zlepšeniam dochádza na viacerých monitorovacích staniciach kvality ovzdušia opakovane k prekročeniu limitných hodnôt vybraných znečisťujúcich látok v ovzduší stanovených na zabezpečenie ochrany zdravia ľudí. Na relatívne vysokej úrovni zostávajú aj niektoré charakteristiky koncentrácií prízemného ozónu.

Najzávažnejším problémom posledných rokov sú predovšetkým zvýšené koncentrácie suspendovaných látok PM₁₀ a PM_{2,5}. Zvýšené koncentrácie PM₁₀ a PM_{2,5} v ovzduší negatívne vplyvajú na zdravotný stav obyvateľstva a prispievajú k vzniku ochorení dýchacieho systému a k vzniku alergických ochorení. Vzhľadom k týmto znečisťujúcim látkam sú najcitlivejšími skupinami populácie astmatici, ľudia s kardiovaskulárnymi a chronickými pľúcnymi ochoreniami, deti a starší ľudia.

Celkovo najvýznamnejším podielom k emisiám PM_{10} a $PM_{2,5}$ prispievajú malé zdroje (vykurovanie domácností), pričom nárast emisií v tomto sektore odráža zvýšenú spotrebu dreva v dôsledku nárastu cien zemného plynu a uhlia.

Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje Slovenský hydrometeorologický ústav na staniciach Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia. Na území TK sa nachádzajú štyri monitorovacie stanice SHMÚ. Na základe výsledkov kvality v rámci správy „Hodnotenie kvality ovzdušia v SR 2011“ (SHMÚ, 2012), v súlade s požiadavkami zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov, bolo vymedzených 18 oblastí riadenia kvality ovzdušia, z toho 2 sa nachádzajú na území TK - územie mesta Trenčín a územie okresu Prievidza. V oboch prípadoch sa riadenie kvality ovzdušia zameriava na znečisťujúce látky PM_{10} a $PM_{2,5}$. Kumulatívne ide o územie s rozlohou 1042 km², na ktorom žije približne 193 000 obyvateľov.

Obr. 1 Oblasti riadenia kvality ovzdušia v roku 2011

Produkcia TZL v TK sa za posledných 10 rokov znížila viac ako o polovicu, avšak od roku 2009 klesajúci trend prechádza do stagnácie až mierneho nárastu. Výrazný pokles v produkcii TZL bol spôsobený inštaláciou moderných odlučovacích zariadení vo viacerých energetických a priemyselných prevádzkach. Ku stagnácii až miernemu nárastu v posledných rokoch prispieva už spomínaný prechod k vykurovaniu drevom. Najväčší podiel na produkcii TZL má okres Prievidza, kde sa vďaka prítomnosti palivovo-energetických a chemickým podnikov do ovzdušia emituje viac ako 65% TZL kraja. Elektrárenské bloky v Zemianskych Kostoľanoch sú zodpovedné za takmer celú produkciu SO_2 v TK. Od roku 2005 je evidovaný 23% pokles produkcie SO_2 . Emisie NO_x , pochádzajúce najmä zo stacionárnych zdrojov a dopravy, zaznamenali v období 2005-2013 mierny pokles - 16%. Najviac

postihnutými sú okresy Prievidza a Ilava. Hodnoty CO ostávajú relatívne stabilné. Pri hodnotení vývoja produkcie CO sú evidentné dva protichodné faktory. Zatiaľ čo obnova vozového parku pôsobí pozitívne, zvyšovanie počtu automobilov má opačný efekt. Aj preto môžeme konštatovať, že hodnoty CO ostávajú za posledných 10 rokov relatívne stabilné. Vplyv na produkciu CO má tiež spotreba dreva na vykurovanie a produkcia surového železa. Najzaťaženejšie regióny z daného pohľadu sú Prievidza a Trenčín.

Tab. 7 Prehľad emisií znečisťujúcich látok v TK (t/rok) v rokoch 2005-2013

Územie / Rok	TZL	SO ₂	NO _x	CO	TOC
TK / 2005	1 882,24	40 336,87	6 799,36	4 396,33	470,462
TK / 2006	1 518,13	39 004,46	6 868,57	6 021,42	430,591
TK / 2007	1 288,53	33 007,54	6 313,77	5 054,20	398,229
TK / 2008	1 125,24	35 659,02	6 668,82	5 628,69	481,757
TK / 2009	939,346	32 882,62	6 400,78	6 204,19	417,783
TK / 2010	740,454	36 826,30	5 962,02	7 229,48	452,985
TK / 2011	822,87	39 777,16	6 688,63	6 694,78	490,139
TK / 2012	767,712	33 572,25	5 986,49	6 399,09	525,569
TK / 2013	830,581	31 157,70	5 677,47	5 984,54	510,683
Z toho okres Prievidza / 2013	544,098	31 045,92	3 401,64	840,28	172,422

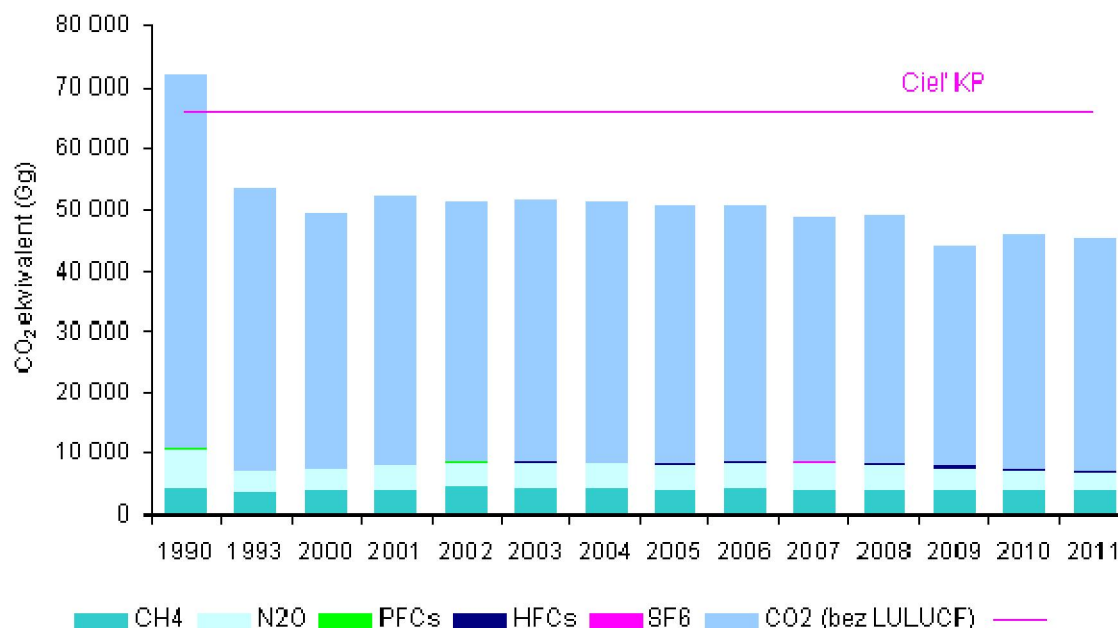
Zdroj: NEIS, www.air.sk

Na imisnú situáciu nepriaznivo vplyva kombinácia prítomnosti celoslovensky významných energetických a chemických podnikov a teda veľkých zdrojov znečistenia a nepriaznivých rozptylových podmienok oblastí. To platí najmä pre územie spadajúce do Hornonitrianskej kotliny s nízkou hodnotou priemernej rýchlosti vetra na úrovni 2,3 m/s.

Zmena klímy

Narastajúce emisie skleníkových plynov (GHGs) v atmosfére zosilňujú skleníkový efekt, čo následne vyvoláva zmenu klímy. Klimatické zmeny a premenlivosť klímy na Slovensku je možné opísať na základe pozorovaní observatória v Hurbanove v období 1871 - 2000. Pri celoslovenských priemeroch úhrnov zrážok bol pozorovaný od začiatku 20. storočia pokles zrážok, čo sa pri rastúcej teplote vzduchu (asi o 1°C) a pri zvyšujúcom sa potenciálnom výpare prejavuje aj na zhoršovaní hydrologickej bilancie (pokles prietokov v riekach - najmä v južnej časti Slovenska, pokles vlhkosti pôdy a pod.). Dôsledkom pôsobenia klimatických zmien je pravdepodobne aj pokles výskytu snehovej pokrývky nielen v nížinách, ale aj v horských oblastiach Slovenska, ako aj všeobecný pokles relatívnej vlhkosti vzduchu pozorovaný v posledných desaťročiach (najviac na jar a v lete na juhozápade Slovenska - až o 5%). Vplyv zmeny klímy na územie TK sa prejavuje zvýšeným výskytom extrémne počasia, pri ktorom v krátkom časovom úseku spadne veľké množstvo zrážok, ktoré majú za následok povodňové situácie a zosuvy pôdy.

Celkové emisie skleníkových plynov v SR v rokoch 1990-2010 predstavujú konzistentný časový rad s klesajúcim charakterom, po roku 2000 so stabilizáciou trendu. Ten súvisí s oživením výrobnnej sféry, nárastom dopravy (hlavne cestnej) a očakávaným efektom zvyšovania aktuálnych emisií F-plynov, hlavne HFCs a SF₆. Prvé výsledky emisnej inventúry skleníkových plynov za rok 2010 už naznačujú pokles emisií, čo súvisí s recesiou priemyslu v dôsledku hospodárskej krízy a plynovej krízy zo začiatku roka 2008.

Graf 1 Vývoj celkových antropogénnych emisií skleníkových plynov z hľadiska plnenia záväzkov Kjótskeho protokolu

Zdroj: SHMÚ; Spracoval: SAŽP

Celkové emisie skleníkových plynov v SR v roku 2012 (posledné dostupné údaje z Informačného Systému pre Emisie Skleníkových Plynov SR) reprezentovali 43 118 Gg CO₂ ekvivalentov (bez započítania sektora LULUCF). To predstavovalo redukciu o 41,42 % v porovnaní s referenčným rokom 1990. V porovnaní s rokom 2011 emisie skleníkových plynov poklesli o 1,94 %.

Najvýznamnejším zdrojom emisií GHGs v Slovenskej republike je energetický sektor (výroba elektrickej energie a tepla zo spaľovania fosílnych palív, termické procesy v priemysle a ostatných sektoroch, doprava a pod.). V Trenčianskom kraji ide hlavne o prevádzky: Slovenské elektrárne a.s. - Elektrárne Nováky, závod; Cemmac a.s. - Výroba cementu; Tepláreň, a.s. Považská Bystrica.

Pravdepodobný vývoj, ak by sa RIÚS TK nerealizoval

Aktivity podporované v rámci RIÚS majú ambíciu zlepšiť stav kvality ovzdušia či už priamo alebo nepriamo.

Aj keby sa RIÚS nerealizoval, je možné v TK ako aj v celej SR očakávať zlepšovanie stavu kvality ovzdušia, a to v súvislosti s napĺňaním cieľov Stratégie Európa 2020 v oblasti koncepcie nízkouhlíkového hospodárstva, ktorými je SR zaviazaná. Veľký potenciál na zníženie emisií, vrátane emisií skleníkových plynov, majú veľké priemyselné zdroje, kde sa do roku 2020 očakáva významné zníženie emisií v súvislosti s transpozíciou smernice 2010/75/EU o priemyselných emisiách.

1.2 VODA

Problematika vody má horizontálne prepojenie s viacerými oblasťami životného prostredia a zdravia. Tieto zahŕňajú okrem vodných zdrojov samotných, ochranu ich kvality a kvantity, aj vodu vo vzťahu k biodiverzite a ochrane krajiny, problematiku povodní, využitie vody pre rekreáciu, minerálne a termálne vody a pod.

Stav povrchových a podzemných vôd

Hodnotenie stavu povrchových vôd v zmysle Rámcovej smernice o vodách pozostáva z hodnotenia ekologického stavu (resp. potenciálu) a chemického stavu.

Dobrá stav útvarov podzemných vôd znamená dobrý kvantitatívny stav podzemných vôd a zároveň dobrý chemický stav podzemných vôd. Hodnotenie stavu podzemných vôd pozostáva z hodnotenia kvantitatívneho a chemického stavu útvarov podzemných vôd.

Vo vzťahu k rámcovej smernici o vodách boli identifikované tieto hlavné vodohospodárske problémy:

- organické znečistenie povrchových vôd,
- znečistenie povrchových vôd živinami, riziko eutrofizácie,
- znečistenie povrchových vôd prioritnými látkami a chemickými látkami relevantnými pre SR,
- hydromorfologické zmeny na vodných útvaroch,
- zhoršený kvantitatívny stav podzemných vôd,
- znečistenie podzemných vôd.

Z hydrologického pohľadu sa územie TK rozdeľuje do troch čiastkových povodí riek: Váh, Myjava, Nitra. Kvalita povrchových vôd rieky Váh sa mení v závislosti od ubúdajúcich riečnych kilometrov a teda prechodom rieky cez husto osídlené oblasti od relatívne dobrej v severnej časti TK (Púchov) až po menej uspokojivú na stanici Opatovce. Mestské aglomerácie s rozvinutou priemyselnou základňou a mestské kanalizácie značne prispievajú k zhoršeniu kvality vody Váhu prevažne z hľadiska koncentrácie nutrientov a mikrobiologických ukazovateľov. Vody Myjavy vykazujú značné znečistenie a nevyhovujú viacerým normám. Znečistenie súvisí hlavne s (bio)chemickou spotrebou kyslíka, organickým uhlíkom, dusitanovým dusíkom a úrovňami fosforu, absorbovaných organických halogénov a množstvom fytoplanktónu. Čiastkové povodie Nitry sa považuje za silne znečistené, k čomu prispievajú čističky odpadových vôd okresných miest a najmä aktivity spojené s ťažbou a chemickou výrobou v Handlovej, Prievidzi a Novákoch.

Najväčšie znečistenie podpovrchových vôd bolo zaznamenané v kvartérnom útvere SK1000400P *Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu, Nitry a ich prítokov južnej časti oblasti povodia Váh*. Vplyv antropogénnych činností sa prejavil zvýšenou koncentráciou mangánu (Nováky, Prievidza), železo (letisko Prievidza), arzénu (Ostratice, Prievidza), naftalénu a amónneho iónu (Prievidza). V útvere SK1000500P *Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu a jeho prítokov severnej časti oblasti povodia Váh* ovplyvnenom aglomeráciou Trenčína boli namerané zvýšené koncentrácie dusičnanov (Veľké Bierovce), mangánu (Dubnica), chloridov, železa (Púchov) a naftalénu (Veľké Bierovce, Savčín, Horovce). Kvalita vody v predkvartérnych útvaroch je relatívne dobrá, miestami sú prekročené limitné hodnoty železa, mangánu, dusičnanov a arzénu.

Za účelom zachovania dobrého stavu povrchových a podzemných vôd boli vytýčené Chránené vodohospodárske oblasti (CHVO). Do TK zasahujú CHVO Strážske vrchy a CHVO Beskydy a Javorníky s celkovou rozlohou 2613 km² (na území TK - 1075km²). V rámci TK bolo ustanovených 142 zraniteľných oblastí, pričom každá z nich súhlasí s hranicami katastrálneho územia. Ide o poľnohospodársky využívané územia, kde koncentrácia dusičnanov presahuje alebo sa blíži hranici 50 mg.l⁻¹. Lokalizované sú predovšetkým na územiach s nížinným charakterom (Považské podolie, Podunajská pahorkatina a Hornonitrianska kotlina). Celkovo zaberajú zraniteľné oblasti až 44% rozlohy TK.

Dopady zmeny klímy, povodňové riziká

Jedným z negatívnych dopadov zmeny klímy je vzrastajúce riziko povodní. Na území SR bolo identifikovaných spolu 559 oblastí s výskytom významného povodňového rizika - 378 geografických oblastí, v ktorých existuje potenciálne významné povodňové riziko a 181 geografických oblastí, v ktorých možno predpokladať, že je pravdepodobný výskyt významného povodňového rizika.

Povodne spôsobujú každoročne veľké ujmy na majetku štátu a zdraví obyvateľstva. Za obdobie rokov 2005 až 2011 spôsobili povodne na Slovensku celkové škody a náklady vo výške 710,3 mil. Eur.

Tab. 8 Následky povodní za obdobie rokov 2005-2011

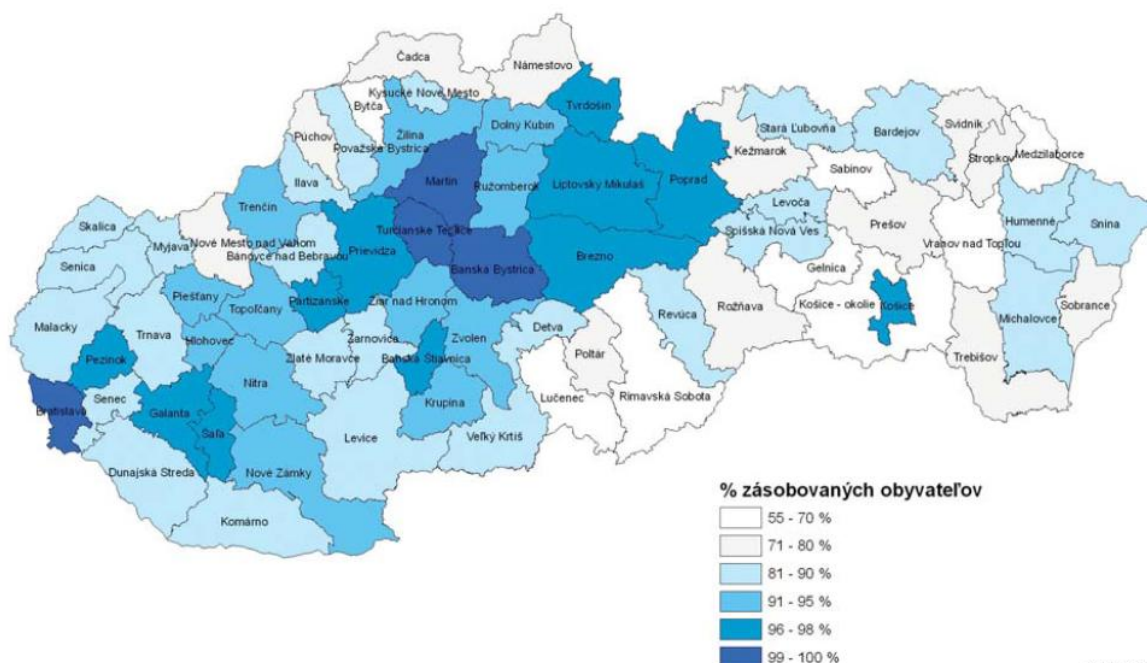
Rok	Počet povodňou postihnutých sídiel	Zaplavené územia (ha)	Škody pri povodniach (mil. eur)	Náklady (mil. eur)		Náklady a škody celkom (mil. eur)
				Záchranné práce	Zabezpečovacie práce	
2005	237	9 237	24,03	2,24	2,67	28,94
2006	512	30 730	47,90	5,98	6,42	60,30
2007	60	339	2,49	0,30	0,21	3,00
2008	188	3 570	39,75	3,59	2,51	45,85
2009	165	6 867	8,41	1,59	1,30	11,30
2010	1 100	103 006	480,85	17,93	27,53	526,31
2011	87	3 076	20,01	2,00	12,58	34,59

Zdroj: MP SR, MŽP SR, VÚVH

Zásobovanie obyvateľov vodou

V roku 2012 bolo v SR 2 349 samostatných obcí, ktoré boli zásobované vodou z verejných vodovodov a ich podiel z celkového počtu obcí v SR tvoril 81,3 %. Pitná voda v Slovenskej republike pochádza z podzemných zdrojov (82,6%) a z povrchových zdrojov (17,4%). Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívných oblastiach. Najvyšší podiel zásobovaných obyvateľov je v Bratislavskom kraji, nasledovaný Žilinským, Nitrianskym a **Trenčianskym krajom**. Za celoslovenským priemerom zaostáva rozvoj verejných vodovodov v Banskobystrickom, Košickom a Prešovskom kraji.

Obr. 2 Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov v roku 2012

Zdroj: VÚVH

V TK sa v roku 2012 nachádzalo 276 obcí, z ktorých 237 bolo vybavených verejným vodovodom, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje 86%. Úroveň rozšírenia verejných vodovodov teda prevyšuje celoslovenský priemer o takmer 5%.

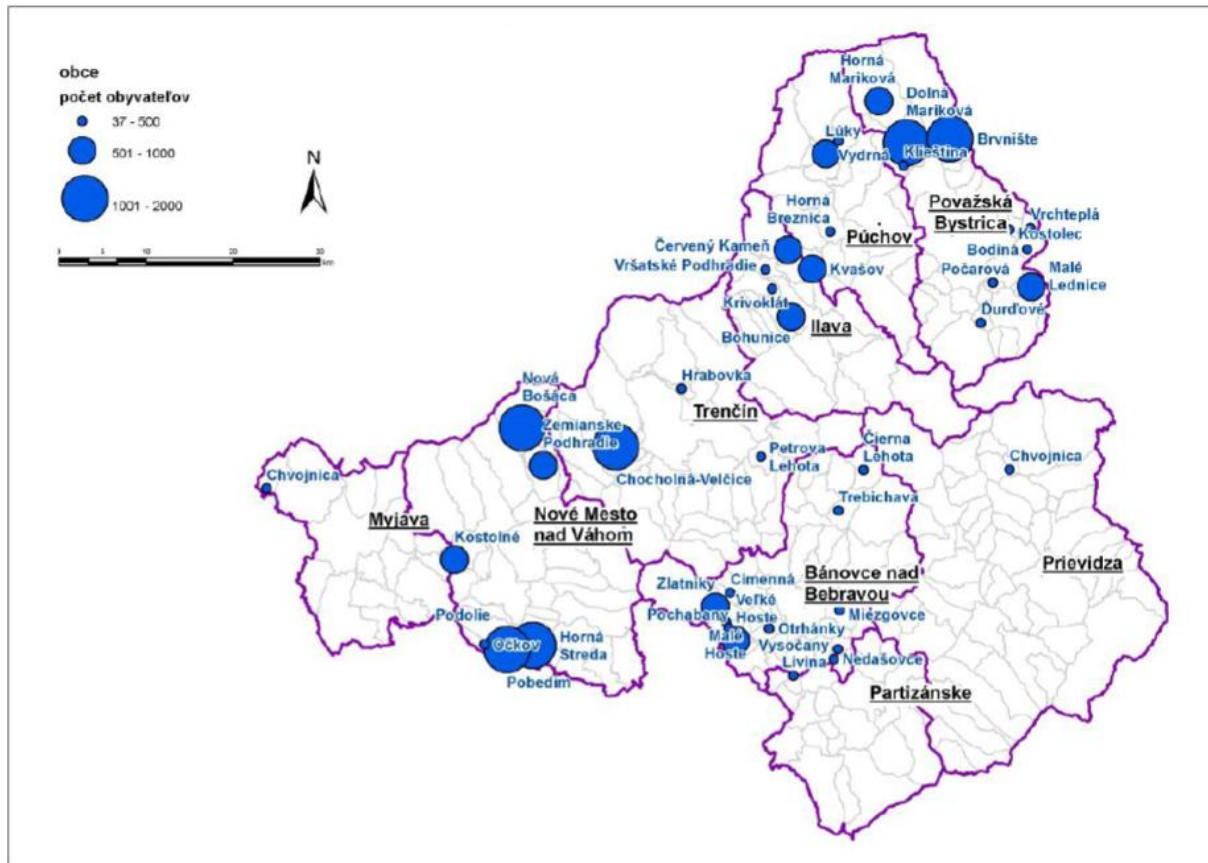
Podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou je ešte pozitívnejší ako v prípade podielu obcí, keďže hodnota sa pohybuje na úrovni 89%. V okrese Prievidza dokonca dosahuje 99%, nasleduje okres Partizánske (97,64%) a Trenčín (93,84%). V Novom Meste nad Váhom a Ilave je z verejných vodovodov zásobovaných iba 73% obyvateľov, respektíve 78% v prípade okresu Ilava.

Tab. 9 Vybavenie obcí s verejným vodovodom v správe vodární a kanalizácií v roku 2012

Kraj	Počet samostatných obcí	Počet obcí s verejným vodovodom	% obcí s verejným vodovodom
Bratislavský	73	69	94,5
Trnavský	251	224	89,2
Trenčiansky	276	237	85,9
Nitriansky	354	317	89,5
Žilinský	315	303	96,2
Banskobystrický	516	401	77,7
Prešovský	666	432	64,9
Košický	440	366	83,2
Spolu	2891	2 349	81,3

Zdroj: ŠÚ, VÚVH

Obr. 3 Obce bez verejného vodovodu v TK

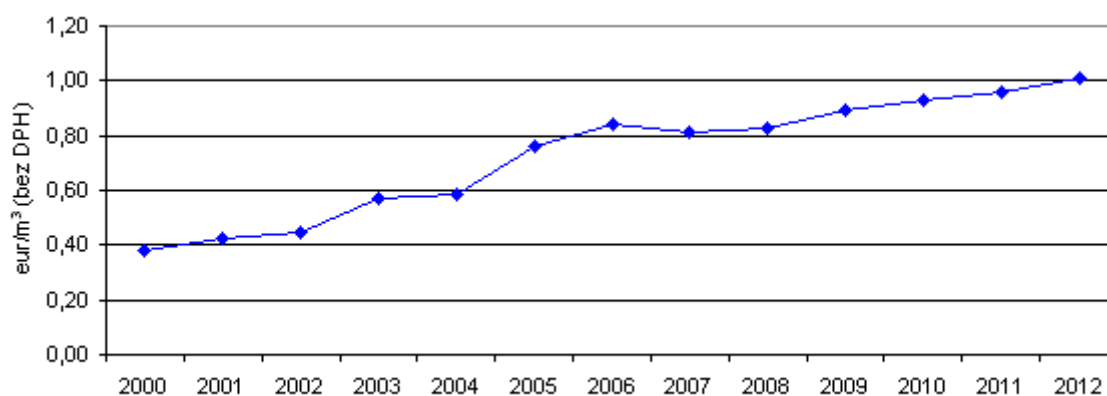

zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja; RIÚS Trenčianskeho kraja

Hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou je zabezpečované zo zdrojov vodohospodársky významných oblastí geomorfologických celkov Súľovské skaly, Strážovské vrchy, Javorníky a Biele Karpaty. Najväčšie SKV Pružina-Púchov-Dubnica a SKV Považská Bystrica sú zásobované hlavne z kolektorov podzemných vôd v CHVO Strážovské vrchy, kde sú lokalizované vysoko výdatné pramene pri obciach Pružina, Domaniža, Sádóčné a Domanižská Lehota. Značné množstvo podzemných vôd sa nachádza aj v jednotke Manínskej tiesňavy pri obci Považská Teplá. Podzemné vody z alúvií Váhu sa, vzhľadom k negatívnym vplyvom úprav toku (derivačné kanály), priemyselnej činnosti a celkového znečistenia rieky, využívajú len v obmedzenej miere. Zdroje v oblasti CHVO Beskydy a Javorníky a v Bielych Karpatoch majú väčšinou rozptýlený charakter s nižšou výdatnosťou a preto zásobujú obyvateľstvo vodou len lokálne.

V posledných rokoch je badateľný trend znižovania spotreby vody z verejných vodovodov. Príčinou je predovšetkým zvyšovanie jej ceny. Priemerná cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom vzrástla v rokoch 2000 až 2012 o 167,8 % a dosiahla 1,01 eur za 1 m³ (bez DPH). V porovnaní s rokom 2011 priemerná cena v roku 2012 vzrástla o 5,2 %.

Graf 2 Priemerná cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom

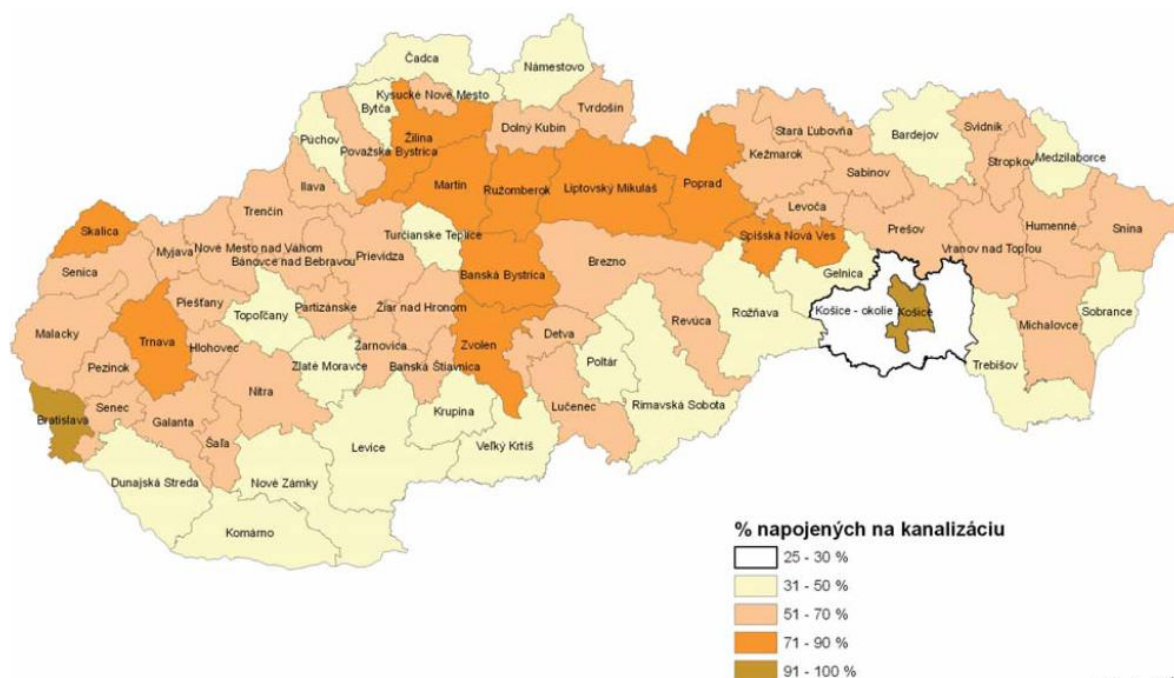
Zdroj: VÚVH; Spracoval: SAŽP

Napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizáciu

Počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu v roku 2012 dosiahol 3 376,9 tis., čo predstavuje 62,4% z celkového počtu obyvateľov SR. Úroveň odkanalizovania obyvateľstva naďalej zaostáva za rozvojom verejných vodovodov.

V roku 2012 z celkového počtu 2 891 samostatných obcí malo vybudovanú verejnú kanalizáciu 953 obcí (t.j. 33,0 % z celkového počtu obcí SR). Za celoslovenským priemerom zaostávajú najmä **Trenčiansky**, Banskobystrický a Košický kraj.

Napriek rozostavanosti verejných kanalizácií výstavba pokračuje veľmi pomaly, alebo je pozastavená z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Kanalizácie, ktoré nemajú zabezpečené primerané čistenie odpadových vôd, je potrebné zabezpečiť progresívnejší trend rozvoja čistiarní odpadových vôd aby nedochádzalo k vypúšťaniu komunálnych odpadových vôd priamo do tokov.

Obr. 4 Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu v roku 2012

Zdroj: VÚVH

Napriek rozostavanosti verejných kanalizácií výstavba pokračuje veľmi pomaly, alebo je pozastavená z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Kanalizácie, ktoré nemajú zabezpečené primerané čistenie odpadových vôd, je potrebné zabezpečiť progresívnejší trend rozvoja čistiarní odpadových vôd aby nedochádzalo k vypúšťaniu komunálnych odpadových vôd priamo do tokov.

Tab. 10 Vybavenie obcí s verejnou kanalizáciou v správe vodární a kanalizácií v roku 2012

Kraj	Počet samostatných obcí	Počet obcí s verejnou kanalizáciou	%obcí s verejnou kanalizáciou	Počet obcí s verejnou kanalizáciou a ČOV	% počtu obcí s verejnou kanalizáciou a ČOV
Bratislavský	72	47	64,4	46	63,0
Trnavský	251	146	58,2	145	57,8
Trenčiansky	276	65	23,6	62	22,5
Nitriansky	354	102	28,8	97	27,4
Žilinský	315	149	47,3	148	47,0
Banskobystrický	516	129	25,0	117	22,7
Prešovský	666	196	29,4	191	28,7
Košický	440	119	27,0	110	25,0
Spolu	2 891	953	33,0	916	31,7

Zdroj: ŠÚ SR, VÚVH

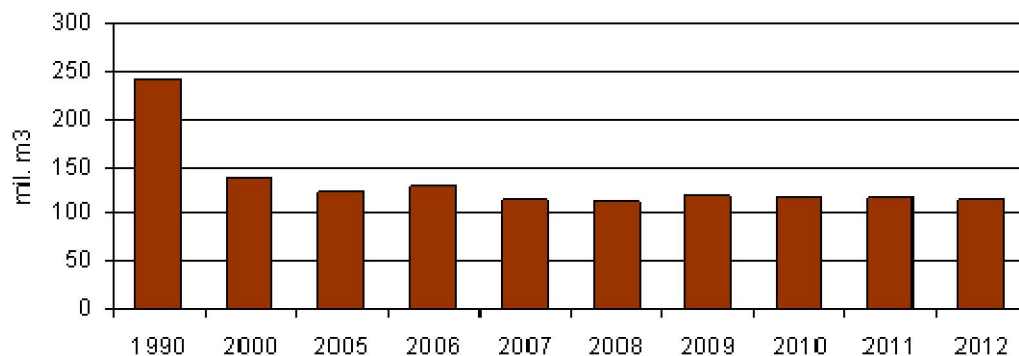
Splaškové odpadové vody predstavujú významnú časť komunálnych OV. Svojim obsahom sú zdrojom znečistenia povrchových vodných tokov a musia podliehať stanoveným podmienkam nakladania s nimi. Tieto sú stanovené v zákone o vodách (zákon č. 364/2004 Z.z.), v zákone o verejných vodovodoch a kanalizáciách (zákon č. 442/2002 Z.z.) a v s nimi súvisiacich vykonávacích predpisov.

Nová úprava zákona o vodách rešpektuje požiadavky smernice 91/271/EHS, ktorej cieľom je zabezpečiť ochranu životného prostredia pred nepriaznivými vplyvmi nečistených alebo nedostatočne čistených komunálnych odpadových vôd. Odvádzanie a čistenia OV sú základným predpokladom pre udržateľný rozvoj a ochranu životného prostredia. Členské štáty EÚ majú pre produkované znečistenie zodpovedajúce 2 000 a viac ekvivalentným obyvateľom (EO) povinnosť

zabezpečiť odvádzanie a čistenie OV tak, aby splnili príslušné požiadavky smernice podľa veľkosti aglomerácií a charakteru recipienta v časových horizontoch stanovených smernicou.

Množstvo produkovaných splaškových odpadových vôd z domácností napojených na verejnú kanalizáciu súvisí s potrebou vody pripadajúcej na 1 obyvateľa. Množstvo splaškových odpadových vôd vypúšťaných do tokov má ustálený charakter a oproti roku 1990 kleslo o polovicu.

Graf 3 Množstvo splaškových odpadových vôd

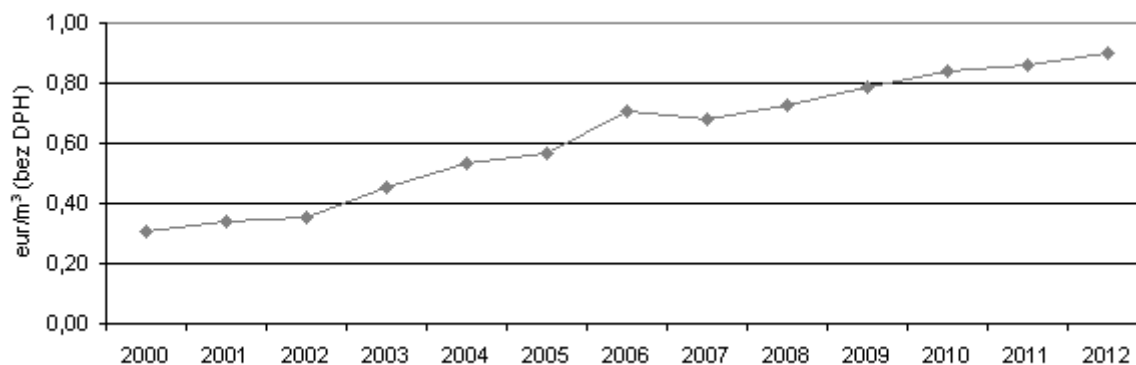
Zdroj: VÚVH; Spracoval: SAŽP

Splaškové odpadové vody sa vyznačujú vysokým podielom organických látok. Hlavný podiel pripadá na fekálie (v nich obsiahnuté lipidy, bielkoviny, polysacharidy a produkty ich rozkladu a moč). Z anorganických látok sa v splaškových OV nachádzajú sodík, chloridy, draslík, sírany a fosforečnany. Zložkou znečistenia splaškových vôd sú tiež súčasti pracích a čistiacich prostriedkov, zvyšky potravy a iné. Zo zdravotného hľadiska sú splaškové OV sú zdrojom zárodkov infekčných chorôb.

V súčasnosti sa kladie veľký dôraz na odstraňovanie nutrientov - dusíka a fosforu z komunálnych odpadových vôd, nakoľko ich zvýšené koncentrácie vo vodách sú jednou z príčin eutrofizácie vôd. Aj keď sú ich vstupné koncentrácie na ČOV pomerne nízke, je potrebné hlavne pri väčších ČOV vytvárať podmienky na ich odstraňovanie.

Priemerná cena za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou má rastúci trend. Priemerná cena v roku 2012 vzrástla oproti predchádzajúcemu roku o 4,7 % a dosiahla 0,90 eur za 1 m³ (bez DPH).

Graf 4 Vývoj priemernej ceny za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou

Zdroj: VÚVH; Spracoval: SAŽP

V TK malo v roku 2012 verejnú kanalizáciu vybudovanú iba 65 obcí (23,6% obcí) z 276, respektíve 60% obyvateľov bolo napojených na verejnú kanalizáciu, čo predstavuje v celoslovenskom meradle podpriemerné hodnoty. Najvyšší podiel obyvateľstva napojeného na verejnú kanalizáciu je evidovaný v okresoch Považská Bystrica (66%), Ilava (66%) a Trenčín (65%), zatiaľ čo okresy Púchov (45%), Nové Mesto nad Váhom (51%) a Bánovce nad Bebravou (53%) zaostávajú s výstavbou verejnej kanalizácie a nachádzajú sa pod okresným priemerom.

Pravdepodobný vývoj, ak by sa RIÚS TK nerealizoval

Zvýšenie miery napojenia obyvateľstva na vodovody a kanalizáciu je možno považovať za významný nástroj RIÚS - u, a preto sa dá povedať, že ak by sa tento nerealizoval, došlo by k pokroku v tejto oblasti, nakoľko by aspoň časť opatrení išla cez OP KŽP, ale nie až v takom rozsahu.

Administratívnym nástrojom na riešenie významných vodohospodárskych problémov sú plány manažmentu povodí a programy opatrení, ktorých cieľom je dosiahnutie požiadaviek vyplývajúcich z RSV. Je možné predpokladať, že ich implementáciou bude v budúcnosti dochádzať k zlepšovaniu stavu vodných útvarov. Nerealizácia strategického dokumentu tento stav významne neovplyvní.

V prípade, ak by sa projekty v rámci RIÚS neuskutočnili, vývoj v riešení protipovodňovej ochrany územia bude prebiehať v súlade s plánmi manažmentu povodňového rizika, ktorá smeruje k čo najväčšej možnej eliminácii rizika na realizáciu opatrení, ktorých cieľom je zníženie pravdepodobnosti záplav územia povodňami a na zníženie potenciálnych nepriaznivých následkov povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a hospodársku činnosť. Nerealizácia strategického dokumentu tento stav významne neovplyvní, nakoľko je predpoklad realizácie opatrení priamo cez OP KŽP.

1.3 PÔDA

V rámci transformácie národného hospodárstva dochádza priebežne k presunu pôdy, hlavne medzi poľnohospodárskym a lesným pôdnym fondom, ale aj medzi ostatnými druhmi pozemkov. Zaznamenávame nárast zastavaných plôch (od roku 1996 o 14,5%), na ktorý vplýva okrem demografických trendov a transformácie hospodárstva aj výstavba priemyselných parkov a stavieb občianskej vybavenosti náročných na plochy.

Od roku 2000 bol zaznamenaný nárast zastavaných plôch o 5,8 %. V súčasnosti je zastavaných 4,7 % výmery SR, t.j. 231 967 ha, pričom najviac takýchto plôch je v Bratislavskom (7,96 %) a Trnavskom kraji (6,95 %).

V súčasnosti je pôda TK najviac ohrozená procesmi ako pôdna erózia, zosuvy, poddolované územia, kontaminácia poľnohospodárskej pôdy, agrochemizácia.

Pôdna erózia sa v TK prejavuje najmä vo forme veternej a vodnej erózie. Pôsobenie erózie je priestorovo nerovnomerne rozložené. Zatiaľ čo vodná erózia v najväčšej miere zasahuje severné okresy kraja a územia s vyššou svahovitosťou terénu (okres Púchov – Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou, oblasť Myjavskej pahorkatiny a Považského Inovca), veterná erózia je najsilnejšia v južných okresoch kraja (južná časť okresu Nové Mesto nad Váhom - Očkov). Svahové deformácie sa vo forme zosuvov vyskytujú hlavne v podhorských oblastiach ako Biele Karpaty a Myjavská pahorkatina. Zosuvmi sú ohrozené značné časti Handlovskej a Prievidzskej kotliny, v ktorých sa tiež riešia problémy spojené s poddolovanými územiami (Nová Lehota, Cígelf, Handlová, Nováky). Kontaminácia pôdy v regióne značne závisí od emisnej a imisnej situácie. Za narušené prostredie z pohľadu kontaminácie pôdy sa považuje oblasť Hornej Nitry, kde sú v prevádzke uhoľná Elektráreň Nováky a Chemické závody Nováky (Fortischem). Pri spaľovaní uhlia sa do ovzdušia uvoľňuje arzén, ktorý je následne vstrebávaný pôdou. Úroveň agrochemizácie v porovnaní s 90-tymi rokmi značne klesla. Nepriaznivá finančná situácia poľnohospodárskych podnikov má negatívny vplyv na spôsob skladovania hnojív,

chemických látok a nakladanie s ropnými latkami, čoho dôsledkom môže byť kontaminácia pôdneho prostredia.

Pravdepodobný vývoj, ak by sa RIÚS TK nerealizoval

Vyššie uvedený trend môžeme očakávať aj naďalej, vzhľadom na ďalšie budovanie technickej infraštruktúry. Realizácia, či nerealizácia RIÚS tieto trendy neovplyvní.

1.4 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

Biodiverzita

o implementácii Dohovoru o biologickej diverzite v Slovenskej republike“ (2009).

Vysoká biodiverzita je výsledkom špecifických stanovištných podmienok, ale aj vplyvu ľudskej činnosti. Na Slovensku bolo dosiaľ opísaných viac ako 11 270 rastlinných druhov (vrátane rias), V dôsledku intenzívneho využívania prírodných zdrojov sú v súčasnosti mnohé rastlinné druhy vyhynuté, niektoré sa stali vzácnymi, iné sú ohrozené. Regionálne a lokálne červené zoznamy sú významným zdrojom informácií a spresňujú znalosti o ohrození rastlinných taxónov z celonárodného hľadiska. V súčasnosti je v červenom zozname vyšších rastlín zapísaných 1 270 taxónov (v roku 1992 - 1 009), z čoho vyhynutých je 77 druhov (32 druhov v roku 1992) a 220 druhov je klasifikovaných ako endemity. Ohrozenosť nižších rastlín v SR predstavuje v súčasnosti 16,3 %. Ohrozenosť vyšších rastlín je 40,3 %.

Keďže do TK zasahujú fytogeografické obvody európanónskej xerothermnej flóry, predkarpatskej flóry, západobeskydskej flóry a flóry centrálnych Karpát, dá sa konštatovať vysoký stupeň pestrosti rastlinných druhov. Na území TK sa vyskytujú nasledovné kriticky ohrozené druhy: Kúkoľ poľný (*Agrostemma githago*), Sitina pošvatá (*Juncus subnodulosus*), Ľan chlpatý hladkastý (*Linum hirsutum subsp. glabrescens*), Rumenica Visianiho (*Onosma visianii*), Hadivka obyčajná (*Ophioglossum vulgatum*), Hmyzovník včelí (*Ophrys apifera*), Hmyzovník čmeľovitý Holubyho (*Ophrys holosericea subsp. holubyana*), Všivec chochlatý pravý (*Pedicularis comosa subsp. comosa*).

Na Slovensku bolo dosiaľ opísaných viac ako 28 800 živočíšnych druhov (vrátane bezstavovcov), pričom stav ich ohrozenosti je čoraz významnejší. U všetkých živočíchov spočíva prioritná požiadavka v zabezpečení ochrany ich biotopov, teda dostatočne veľkých a zachovalých území, v ktorých môžu prirodzene prežívať a rozmnožovať sa. Ohrozenosť bezstavovcov v SR predstavuje v súčasnosti okolo 8,4 %. Stavovcov je ohrozených až 59 %.

Z ohrozených bezstavovcov sa v TK vyskytuje napr. cikáda viničná (*Tibicen haematodes*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), pestroň vlkovcový (*Zerynthia polyxena*), jašterica zelená (*Lacerta viridis*), včelárik zlatý (*Merops apiaster*), fuzáč alpský (*Rosalia alpina*). Z ohrozených druhov stavovcov bol zaznamenaný výskyt napr. mloka karpatského (*Triturus montandonii*), salamandry škvrnitej (*Salamandra salamandra*), piskora vrchovského (*Sorex alpinus*), myšovky vrchovskej (*Sicista betulina*), netopierov (*Vespertilionidae*), rysa ostrovida (*Lynx lynx*), medveďa hnedého (*Ursus arctos*), vlka obyčajného (*Canis lupus*), vydry riečnej (*Lutra lutra*), bobra vodného (*Castor fiber*), tetra hľadáňa (*Tetrao urogallus*), sokola rároha (*Falco Cherrug*), viacero druhov orlov (*Aquila*) a hlavátky podunajskej (*Hucho hucho*).

Aktuálnou problematikou ohrozujúcou druhovú diverzitu vegetácie sa za posledné roky stávajú invázne druhy - nepôvodné druhy rastlín, ktoré sa šíria nekontrolovateľne a vytlačujú domáce taxóny. V roku 2011 bola zabezpečovaná ochrana prirodzeného druhového zloženia ekosystémov reguláciou výskytu nepôvodných druhov rastlín. Odstraňovanie nepôvodných invázných a invázne sa správajúcich druhov rastlín bolo realizované na 99 lokalitách v rámci pôsobnosti 20 organizačných jednotiek ŠOP SR. Zásahy boli zrealizované na celkovej výmere 77,03 ha.

Degradácia a strata biodiverzity má závažné environmentálne, ekonomické a sociálne dopady. Súčasné poškodenie a ohrozenie bioty a biodiverzity je sprievodným javom činnosti človeka v krajine.

Územná ochrana

Národná sieť chránených území je definovaná v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny, ktorým sa vyhlasujú chránené územia v 2. až 5. stupni ochrany v 7 kategóriách (národný park, chránená krajinná oblasť, prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený areál, chránený krajinný prvok a chránené vtáčie územie).

Popisu chránených území v národnej sústave CHÚ sa podrobnejšie venujeme v rámci kapitoly III.2.2.

V zmysle európskej legislatívy je európska sústava chránených území tvorená územiami európskeho významu a chránenými vtáčimi územiami. Územia európskeho významu (ÚEV) podľa smernice o biotopoch slúžia na udržanie alebo zlepšenie priaznivého stavu európsky významných typov biotopov a rastlinných a živočíšnych druhov vyskytujúcich sa v týchto územiach. Aktuálny celkový počet ÚEV je 473 území. Do 6 rokov od zverejnenia rozhodnutia Komisie o prijatí zoznamu navrhnutých ÚEV je SR povinná vyhlásiť všetky územia v niektorej z kategórii chránených území podľa národnej legislatívy. Popisu území Natura 2000 sa podrobnejšie venujeme v rámci kapitoly III.2.1.

Pravdepodobný vývoj, ak by sa RIÚS TK nerealizoval

Navrhovanými opatreniami sa očakáva významnejšie pozitívne ovplyvnenie stavu biodiverzity hlavne v sídlach, kde budú tieto realizované. Menšie dopady možno naproti tomu očakávať pri rekonštrukcii ciest a inej infraštruktúry. Celkovo prinesie realizácia RIÚS oproti nulovému variantu pozitívne zmeny.

1.5 KULTÚRNE DEDIČSTVO

Pod pojem kultúrne dedičstvo v tomto dokumente zahrňame kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská, paleontologické náleziská a významné geologické lokality.

Ochrana, obnova, využívanie a prezentácia pamiatok a pamiatkových území je upravená zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Základ historických sídelných štruktúr v krajine predstavujú nehnuteľné kultúrne pamiatky.

Pravdepodobný vývoj, ak by sa RIÚS TK nerealizoval

Nerealizácia opatrení RIÚS TK_by nemala takmer žiadny dopad na stav a štruktúru kultúrneho dedičstva. V menšej miere môže tento stav pozitívne ovplyvniť zvyšovanie kultúrneho a environmentálneho povedomia.

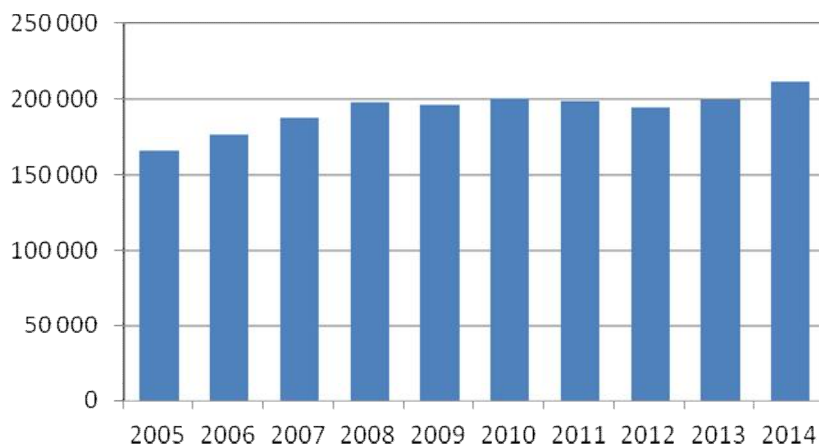
1.6 MATERIÁLNE ZDROJE

Z materiálnych zdrojov je v rámci programu relevantné zaoberať sa problematikou odpadov, predovšetkým komunálnych. Tvorba odpadov je ukazovateľom, ktorý úzko súvisí s úrovňou ekonomickej činnosti v danej krajine. Je tiež indikátorom modelu spotreby surovín. Bohatšie ekonomiky majú tendenciu produkovať viac odpadov. V mnohých vyspelých krajinách je znižovanie celkového objemu produkovaného odpadu prejavom zmien v spotrebe surovinových zdrojov a zvyšovania recyklácie a opätovného využívania.

V roku 2014 sa v TK vyprodukoval celkom 211 721 t komunálneho odpadu, čo predstavuje 11,5% celoslovenskej produkcie. Produkcia komunálneho odpadu na obyvateľa (357 kg) v porovnaní s rokom 2013 zaznamenala medziročný nárast o 5,6 %, v absolútnom vyjadrení to znamená 19 kg. Ide o oživenie nárastu produkcie KO v rámci dlhodobého stúpajúceho trendu. Obdobie stagnácie rastu (2008-2013) vyvolané hospodárskou krízou bolo ukončené s oživením ekonomických aktivít. Celkový

nárast produkcie KO oproti roku 2005 predstavuje v roku 2014 28%. V porovnaní s krajinami EÚ je produkcia komunálneho odpadu na obyvateľa nízka a je pod priemernou úrovňou EÚ-28.

Graf 5 Produkcia komunálnych odpadov v TK (t)

zdroj: Štatistický Úrad SR, 2015

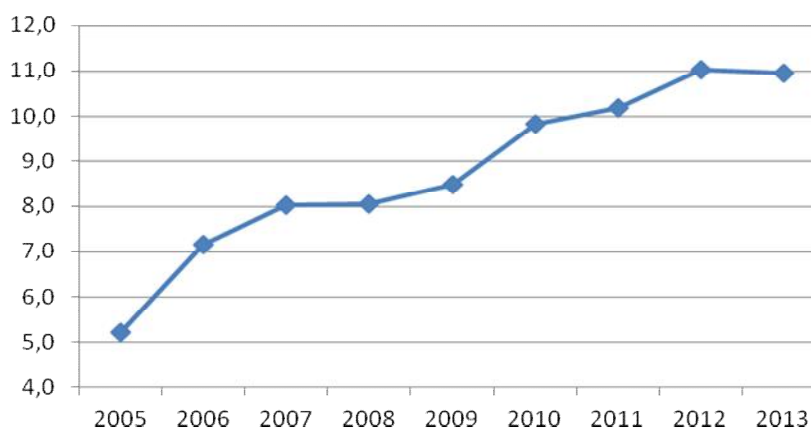
Tab. 11 Bilancia vzniku komunálnych odpadov v TK (t)

Rok	Komunálny odpad spolu	Separovaný komunálny odpad	Separovaný kom. odpad z toho: nebezpečný odpad	Odpady zo záhrad a parkov	Iné komunálne odpady	Drobné stavebné odpady
2005	165 423	8 650	538	7 921	144 547	4 305
2006	176 419	12 642	644	7 889	150 067	5 822
2007	188 205	15 128	721	9 964	156 327	6 785
2008	198 418	15 986	785	8 246	164 124	10 062
2009	196 654	16 709	864	9 891	159 170	10 884
2010	200 528	19 750	782	9 436	162 600	8 742
2011	198 684	20 239	1 010	9 992	157 575	10 878
2012	194 819	21 521	847	10 631	150 918	11 749
2013	200 094	21 949	799	9 190	149 181	19 774

zdroj: Štatistický Úrad SR, 2015

Očakáva sa, že v nasledujúcich rokoch dôjde k zvýšeniu tvorby komunálneho odpadu vzhľadom na zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva, zmene spotrebiteľských návykov a očakávanej zvýšenej spotrebe obyvateľstva. Vplyv nárastu počtu obyvateľov nebude mať výrazný vplyv, keďže podľa prognóz (SAV, 2002) sa jeho nárast nepredpokladá a aj najpriaznivejší scenár predpokladá do roku 2025 pokles počtu obyvateľov v SR a cca 1%. Čo sa však očakáva je vyrovnanie produkcie jednotlivých regiónov SR. V roku 2014 sa v Bratislavskom kraji vyprodukovalo 444 kg na obyvateľa čo je oproti Košickému kraju (284 kg/obyv.) o 160 kg a v porovnaní s Prešovským krajom (243 kg/obyv.) takmer o 201 kg komunálneho odpadu na obyvateľa viac, pričom v oboch posledne menovaných krajoch produkcia KO na obyvateľa medziročne stúpla.

Od roku 2005 sa podiel vyseparovaných zložiek komunálnych odpadov v rámci TKS k roku 2013 zvýšil o 5,74 %. V rokoch 2006 a 2010 zaznamenávame najvýraznejší nárast, čo vzhľadom na smerovanie odpadového hospodárstva môžeme považovať za pozitívny trend, aj keď hodnoty zatiaľ nedosahujú dostatočný podiel vyseparovaného komunálneho odpadu.

Graf 6 Podiel vyseparovaných komunálnych odpadov k celkovému množstvu komunálnych odpadov (%)

zdroj: Štatistický Úrad SR, 2015

Zo spôsobov nakladania s komunálnymi odpadmi v TK prevažuje skládkovanie (cca 73 %), jeho podiel za posledné roky klesá, nakoľko ešte v roku 2011 predstavoval podiel skládkovaného KO viac ako 84%. Ide teda o 11%-ný pokles pozitívnym smerom, keďže skládkovanie nie je v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Najväčší podiel na tejto zmene malo rozšírenie zhodnocovania kompostovaním, ktoré za časové obdobie 2011-2014 zaznamenalo 132%-ný nárast a prispelo tak k zhodnoteniu 21 264t KO v roku 2014. Negatívny trend je viditeľný vo vývoji materiálovo zhodnoteného KO, kde podiel klesol z 5% v roku 2011 na 3% v roku 2014 a to aj napriek povinnosti pre mestá a obce platnej od roku 2010, ktorá zavádza potrebu zabezpečiť separovanie 5tich základných zložiek komunálneho odpadu, ktorými sú papier, plasty, sklo, kovy a biologicky rozložiteľný odpad.

Výraznejšie zmeny v podiele jednotlivých spôsobov nakladania sú očakávané predovšetkým vo zvýšení podielu kompostovania a tým aj znížení podielu skládkovania. Vplyv na tvorbu odpadov sa očakáva zavedením separovaného zberu, keď od roku 2010 vyplýva pre mestá obce povinnosť zabezpečiť separovanie 5 základných zložiek komunálneho odpadu, ktorými sú papier, plasty, sklo, kovy a biologicky rozložiteľný odpad (BRO). Zároveň možno očakávať nárast odpadov z obalov, predovšetkým plastov.

Výraznejšie zmeny v podiele jednotlivých spôsobov nakladania sú očakávané predovšetkým vo zvýšení podielu kompostovania a tým aj znížení podielu skládkovania. Zároveň možno očakávať nárast odpadov z obalov, predovšetkým plastov.

Tab. 12 Spôsob nakladania s komunálnym odpadom v TK (t)

Spôsob nakladania s komunálnym odpadom / Rok	2011	2012	2013	2014
Komunálny odpad spolu	198 684	194 819	200 094	211 721
v tom: zhodnocovaný materiálovo	10 021	11 978	6 883	6 379
zhodnocovaný energeticky	393	288	982	218
zhodnocovaný kompostovaním	9 161	17 478	25 479	21 264
zhodnocovaný iným spôsobom	6 259	2 185	9 597	14 721
skládkovaný	167 441	162 861	154 592	154 583
spaľovaný bez energetického využitia	2	-	-	-
zneškodňovaný iným spôsobom	3 057	19	2 321	9 773
zhromažďovaný	2 351	9	240	4 784

zdroj: Štatistický Úrad SR, 2015

Pravdepodobný vývoj, ak by sa RIÚS TK nerealizoval

Celkové trendy smerovania odpadového hospodárstva a nakladania s materiálnymi zdrojmi realizácia RIÚS TK môže ovplyvniť hlavne cez OP KŽP. Pozitívne vplyvy môžu byť v tomto smere významné.

1.7 OBYVATEĽSTVO A ZDRAVIE ĽUDÍ

Obyvateľstvo Trenčianskeho kraja charakterizuje v poslednom období výrazná populačná stagnácia, ako aj starnutie obyvateľstva, či už v dôsledku znižujúcich sa prirodzených prírastkov a tiež i prevažujúcej zápornej migrácie. Za rok 2013 predstavovalo migračné saldo za Trenčiansky kraj - 481 obyvateľov a saldo z prirodzených prírastkov bolo -284 obyvateľov. Celkový úbytok bol -765 obyvateľov. Za okres Trenčín bol prirodzený prírastok - 8 obyvateľov a z migrácie +229 obyvateľov, čo spolu predstavovalo + 221 obyvateľov. Mesto Trenčín malo vyšší prínos (+33) obyvateľov z prirodzených prírastkov ako z migrácie (-30) obyvateľov. Celkový prírastok za rok 2013 predstavoval v meste +3 obyvateľov.

Tab. 13 Vývoj počtu obyvateľov

Územie	1970	1980	1991	2001	2011 +	2013
Trenčiansky kraj	515 916	568 498	600 575	605 582	594 328	592 394
Mesto Trenčín	39 127	49 972	56 828	59 094	55 877	55 883

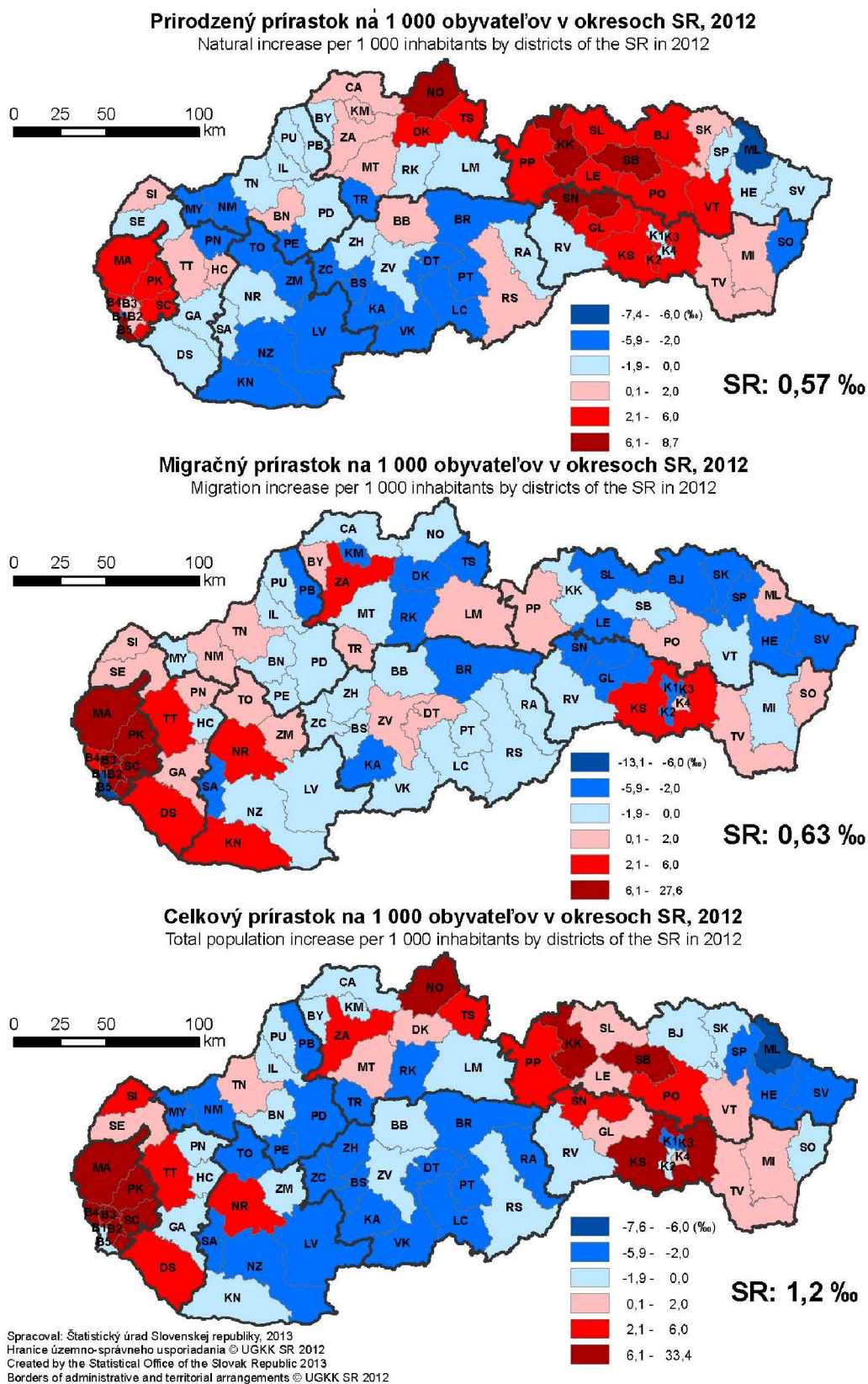
+údaj ku dňu sčítania v r. 2011

Zdroj: www.statistics.sk

Na základe vývoja počtu obyvateľov v posledných rokoch sa aj pre najbližšie roky predpokladá iba mierne zvyšovanie počtu obyvateľov, prípadne jeho stagnácia a prevažovať bude imigrácia za prácou, službami.

Prírastky obyvateľov po okresoch v rámci SR sú zobrazené na nasledujúcom obrázku.

Obr. 5 Prírastky obyvateľov

Pohyb obyvateľstva v Trenčianskom kraji, okrese a mesta Trenčín znázorňuje tab. 14.

Tab. 14 Bilancia pohybu obyvateľstva a priemerný vek

Ukazovateľ	Trenčiansky kraj	Okres Trenčín	Mesto Trenčín
Celkový počet obyvateľov	592 394	113 662	55 886
Živonarodení	5 396	1 039	496
Zomrelí	5 680	1 047	463
Prírodný prírastok/úbytok	-284	-8	+33
Pristaňovalí	2 262	901	676
Vystaňovaní	2 743	672	706
Prírastok/úbytok z migrácie	-481	+229	-30
Celkový prírastok/úbytok	-765	+221	+3
Priemerný vek	40,8	41,5	42,2

Zdroj: www.statistics.sk

Počty a prírastky obyvateľstva sú determinované procesmi prirodzeného (pôrodnosť, úmrtnosť) a mechanického pohybu (migrácia). Prirodzený prírastok je výsledok reprodukcie obyvateľstva, ktorý predstavuje rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých. Situácia v porovnaní so Slovenskom je prezentovaná na priložených obrázkoch.

V poslednom desaťročí je evidované zníženie novorodenenckej úmrtnosti. Počet živonarodených detí na 1 000 obyvateľov v roku 2013 za SR predstavoval 10,1 ‰ a v okrese Trenčín - v jeho jednotlivých sídlach sa pohyboval v rozpätí od 9,1 - 10,0 ‰. Potratovosť za SR (počet potratov na 1 000 obyvateľov) predstavovala 3 ‰ a v okrese Trenčín sa pohyboval v rozpätí od 2,4 -3,0 ‰.

Pozitívne možno hodnotiť väčšiu nádej na dožitie - nárast strednej dĺžky života pri narodení u mužov i žien, ktorá za rok 2013 bola u mužov 72,9 rokov a u žien 79,6 rokov. U mužov v okrese Trenčín sa táto dĺžka pohybovala v intervale od 74,0 - 75,8 rokov a u žien od 80,7 - 82,1 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení je dôležitým demografickým ukazovateľom, ako aj základným syntetickým ukazovateľom životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov. Charakterizuje stav zdravia populácie a úroveň systému zdravotníctva. Dostupnosť a dobrá úroveň zdravotníctva ovplyvňujú vývoj strednej dĺžky života.

Podľa indexu vitality možno situáciu za kraj, okres i mesto Trenčín z populačného aspektu hodnotiť už ako regresívnu (index vitality pod 100), čo už nezaručuje v riešenom území populačný rozvoj sídiel z vlastných zdrojov. Index vitality za rok 2013 bol za mesto Trenčín 78,3, za okres Trenčín 88,9 a Trenčiansky kraj 88,6. Uvedené potvrdzuje aj tabuľka dolu, kde vidieť nižšie zastúpenie obyvateľstva v predproduktívnej vekovej skupine a vysoké zastúpenie v produktívnej a poproduktívnej vekovej skupine a index starnutia je tu vyšší ako 100.

Starnutie populácie dokladuje i zvyšujúci sa priemerný vek obyvateľov. Za rok v 2013 bol za mesto Trenčín 42,2 rokov, okres 41,5 a kraj 41,0 rokov.

Tab. 15 Obyvateľstvo SR podľa vekových skupín r. 2013

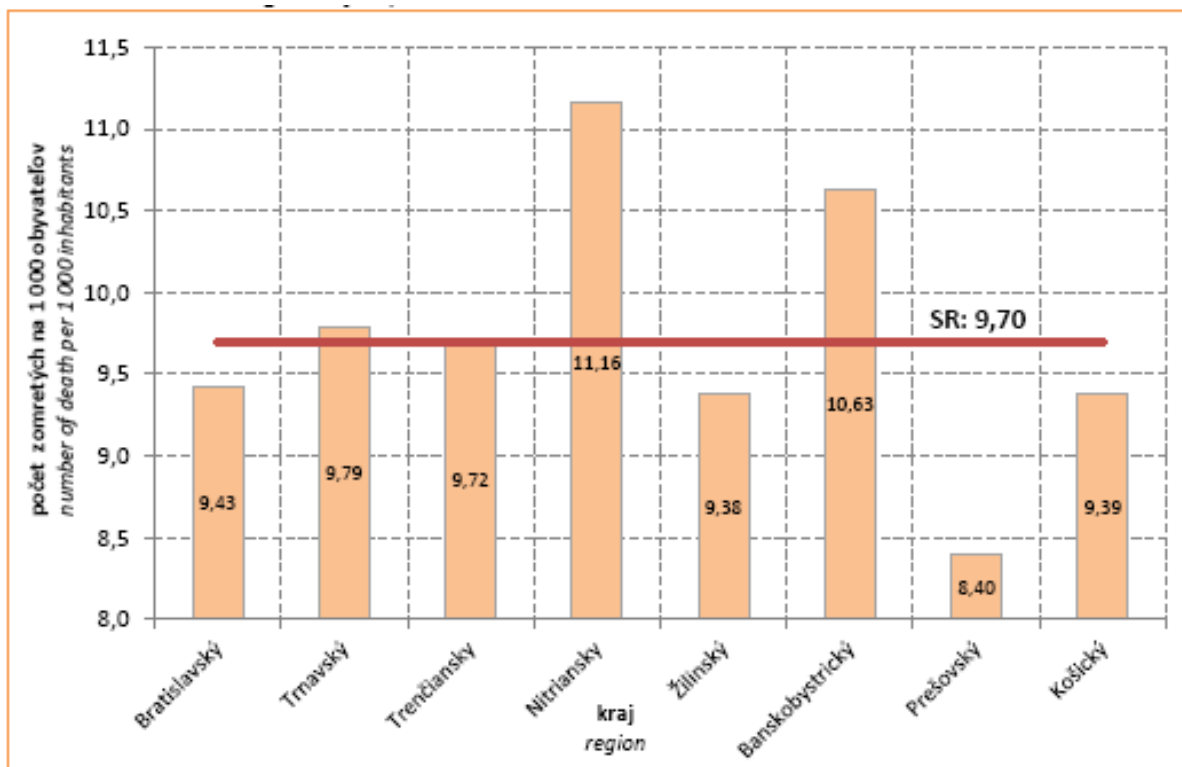
Rok	Počet obyvateľov	Veková skupina						Index starnutia %
		0-14 roční		15-64 roční		65+ roční		
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Trenčiansky kraj	592 394	79 004	13,34	425 375	71,81	88 015	14,86	111,41
Okres Trenčín	113 662	15 690	13,80	80 331	70,68	17 641	15,52	112,43
Trenčín	55 866	7 187	12,06	39 518	70,71	9 181	16,43	127,74

Zdroj: ŠÚ SR

K základným charakteristikám zdravotného stavu obyvateľstva, odrážajúcich ekonomické, kultúrne, životné a pracovné podmienky patrí aj mortalita. Výška ukazovateľov celkovej úmrtnosti závisí však nielen od uvedených podmienok, ale ju bezprostredne ovplyvňuje aj veková štruktúra obyvateľstva.

V roku 2013 zomrelo v Trenčianskom kraji celkom 5 680 obyvateľov - úmrtnosť 9,72 ‰. V okrese Trenčín zomrelo 1 047 obyvateľov - úmrtnosť 9,21 ‰ a v meste Trenčín zomrelo v danom roku 463 obyvateľov - úmrtnosť 8,28 ‰. Podľa výšky promile úmrtnosti v porovnaní Trenčianskeho kraja s ostatnými kraji a SR sa Trenčiansky kraj zaradil v roku 2013 na piate miesto s najmenšou úmrtnosťou .

Graf 7 Úmrtnosť v krajoch SR, 2012

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2013

Z porovnania štatistík za dlhšie obdobie je zrejmé, že v štruktúre úmrtnosti podľa príčin smrti nedochádza v posledných rokoch v SR k podstatným zmenám. Päť najčastejších príčin smrti: kardiovaskulárne ochorenia, zhubné nádory, vonkajšie príčiny (poranenia, otravy, vraždy, samovraždy a pod.), choroby dýchacej sústavy a ochorenia tráviacej sústavy, majú za následok cca 93 - 95 percent všetkých úmrtí.

Taká je situácia aj v Trenčianskom kraji, okrese Trenčín i v meste Trenčín. V roku 2013 zomrelo v Trenčianskom kraji v dôsledku nádorových ochorení 1 491 ľudí (čo je 26,25 % zo všetkých úmrtí), v dôsledku chorôb obehovej sústavy 2 966 obyvateľov čo je 52,22 % zo všetkých úmrtí), na dýchacie ochorenia 334 obyvateľov čo je 5,88 % zo všetkých úmrtí), v dôsledku chorôb tráviacej sústavy 243 obyvateľov (čo je 4,28 % zo všetkých úmrtí), a na vonkajšie zavinenia 283 obyvateľov (čo je 4,98 % zo všetkých úmrtí). Uvedené úmrtia predstavovali v Trenčianskom kraji v roku 2013 celkom 93,61 % vo vzťahu k celkovému počtu úmrtí. Zvyšné percentá úmrtí pripadajú na iné diagnózy. (Zdroj: www.statistics.sk/statistika_hospitalizovanych_v_sr_2013). V rámci SR bol zaznamenaný vzostup alergických ochorení, to platí i o Trenčianskom kraji a jeho sídlach.

Jedným z najdôležitejších základných predpokladov na zvládnutie nárokov života a prostredia je zdravie. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) vypracovala definíciu zdravia, podľa ktorej je zdravie stavom úplného telesného, duševného a sociálneho blaha.

Zdravotný stav obyvateľstva ovplyvňujú štyri základné skupiny rizikových a protektívnych faktorov, ktorými sú: genetické faktory (cca 10 %), úroveň zdravotnej starostlivosti (cca 20 %), prostredie - životné, sociálne, pracovné, ekonomické (cca 20 %) a spôsob života (cca 50 %).

Ovplyvňovanie zdravia rizikovými faktormi životného prostredia zosilňuje súčasný vývoj finančnej krízy, rozsiahlych socioekonomických a rodových nerovností a častých výkyvov počasia. Nevhodné životné podmienky spôsobené okrem iného primárnym alebo sekundárnym znečistením zložiek životného prostredia hlukom, fyzikálnymi faktormi, negatívnymi prírodnými alebo umelými javmi, predstavujú riziko pre zdravie človeka pri dlhodobej alebo krátkodobej expozícii. Tieto riziká kladú nové výzvy pre zlepšenie zdravia cez efektívne environmentálne zdravotné intervencie ako aj redukovanie zdravotných rizík zo životného prostredia. Na druhej strane pozitívne životné podmienky pomáhajú ľudskému zdraviu vyrovnať sa s požiadavkami každodenného života.

Verejné zdravie ovplyvňuje celý rad environmentálnych faktorov, vzájomné vzťahy medzi životným prostredím a ľudským zdravím sú však veľmi zložité a ťažko sa posudzujú. Najznámejšie vplyvy na zdravie súvisia so znečistením ovzdušia, nedostatočnou kvalitou vody a nedostatočnou hygienou. Významným environmentálnym a zdravotným problémom je aj hluk. oveľa menej sú známe vplyvy nebezpečných chemických látok na zdravie. Ľudské zdravie môžu ovplyvňovať aj klimatické zmeny, úbytok stratosférického ozónu, pokles biodiverzity a degradácia pôdy.

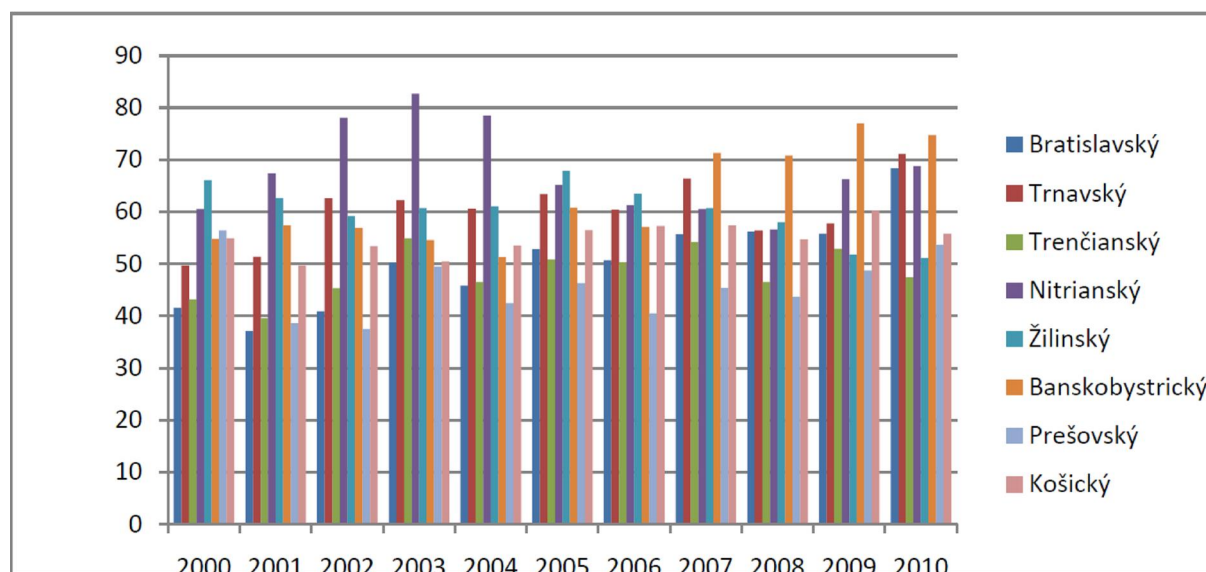
Znečistenie ovzdušia

Hlavné obavy v súvislosti so životným prostredím sú spojené so znečistením ovzdušia. K súvisiacim vplyvom na zdravie patria dýchacie a srdcovocievne ochorenia, rakovina, astma a alergie, ako aj reprodukčné poruchy a poruchy nervového vývoja.

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Kritériá kvality ovzdušia stanovuje vyhláška MPŽPRR SR č. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia. Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje SHMÚ na staniciach Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia.

V súčasnosti sa za hlavnú hrozbu pre ľudské zdravie vyplývajúcu zo znečistenia ovzdušia považujú jemné prachové častice PM_{2,5} a hladiny prízemného ozónu (kap. III.1.1.). V programe EÚ Čistý vzduch pre Európu sa celkový počet predčasných úmrtí ročne na následky vystavenia jemným prachovým časticiam odhaduje na 348 000. Na tejto úrovni vystavenia sa priemerná dĺžka života znižuje približne o jeden rok.

Kvalita ovzdušia sa výrazne podieľa na respiračných ochoreniach. Špecifická úmrtnosť v dôsledku respiračných ochorení je znázornená na nasledujúcom obrázku.

Graf 8 Špecifická úmrtnosť na 100 000 obyvateľov v dôsledku respiračných chorôb podľa jednotlivých krajov v SR

Zdroj: NCZI Vytvorené: ÚVZ SR 2012

Hluk

Verejnosť vníma hluk ako jeden z najväčších environmentálnych problémov. Môže ovplyvňovať ľudí fyzicky aj psychicky, narúšať základné ľudské činnosti, akými sú spánok, odpočinok, štúdium a komunikácia. Hoci sú tieto vplyvy na ľudské zdravie známe už dlho, nedávne výskumy ukázali, že vznikajú na nižších hladinách hluku, než sa predpokladalo.

Najvýznamnejší podiel na tvorbe hluku má doprava. V Zelenej knihe EÚ o budúcej politike hluku sa uvádza, že približne 20 % obyvateľov EÚ je vystavených hladinám hluku, ktoré zdravotnícki odborníci považujú za neprijateľné, t. j. vedú k podráždeniam, poruchám spánku a vedľajším účinkom na zdravie. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) odhaduje, že približne 40 % obyvateľov EÚ je vystavených hluku z dopravy na úrovni viac než 55 dB(A) a že viac než 30 % je vystavených úrovni viac než 55 dB(A) počas noci.

Problematika ochrany zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií v SR je upravená zákonom č. 2/2005 Z.z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí, na ktorý nadväzuje nariadenie vlády SR 43/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o strategických hlukových mapách a akčných plánoch ochrany pred hlukom.

Na základe vypracovaných strategických hlukových máp sa konštatuje, že z celkového počtu 480 600 obyvateľov vystavených hluku z dopravy na cestách I. triedy a diaľniciach mimo bratislavskú aglomeráciu, žije 193 100 obyvateľov v domoch a bytoch situovaných v území s prekročenou akčnou hodnotou indikátora $L_{dvn} = 60$ dB. V bratislavskej aglomerácii z celkového počtu 546 300 obyvateľov žije 268 400 obyvateľov v domoch a bytoch situovaných v území s prekročenou akčnou hodnotou indikátora hluk $L_{dvn} = 60$ dB z dopravy na cestných komunikáciách a diaľniciach, 125 300 obyvateľov z dopravy na železnici a cca 500 obyvateľov z dopravy na letisku M.R.Štefánika.

Kvalita vody

Problematika zníženej kvality vody vystupuje do popredia predovšetkým v obciach, kde nie je vybudovaný verejný vodovod. V takýchto lokalitách sú obyvatelia odkázaní na zásobovanie vodou z domových studní, u ktorých kvalita vody často krát nezodpovedá požiadavkám nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z.. Ide najmä o mikrobiologickú závadnosť v ukazovateľoch všeobecného i fekálneho

znečistenia a fyzikálno-chemickú závadnosť (zákal, dusičnany, dusitany, amónne ióny, atď.). Treba však zdôrazniť, že v mnohých prípadoch ľudia nevyužívajú možnosť zásobovania pitnou vodou z verejného vodovodu zámerne, z ekonomických dôvodov.

Pravdepodobný vývoj, ak by sa RIÚS TK nerealizoval

RIÚS TK obsahuje viacero opatrení na zlepšenie situácie v zdravotníckej starostlivosti. Podobne opatrenia v oblasti vodného hospodárstva vytvoria potenciál pre zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva. Nerealizácia programu by znamenala prehlbovanie krízy v týchto oblastiach.

1.8 ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY V SOCIÁLNEJ A EKONOMICKEJ SFÉRE

Ekonomické aktivity a zamestnanosť

Životné prostredie možno v určitom ponímaní chápať ako súčasť hospodárstva. Na životnom prostredí závisí množstvo činností, ktoré môžu byť zhrnuté do troch kategórií:

1. Činnosti, kde životné prostredie tvorí primárne prírodné zdroje (poľnohospodárstvo, lesná výroba, ťažobný priemysel, energetika, zásobovanie vodou)
2. Činnosti zamerané na ochranu a manažment životného prostredia (odpadové hospodárstvo, kontrola znečisťovania, čistenie odpadových vôd)
3. Činnosti závislé na kvalite životného prostredia (napr. cestovný ruch).

Ekopriemysel

Environmentálne odvetvia, nazývané tiež ako „ekopriemysel“ tvoria významnú zložku hospodárstva. Ekopriemysel zahŕňa tie odvetvia, v rámci ktorých hlavné, alebo podstatné aktivity predstavujú vývoj technológií, výrobu a služby za účelom prevencie, zmiernenia, obmedzenia alebo nápravy environmentálnych škôd na pôde, ovzduší a pôde, ako aj spojených s problematikou hluku, odpadov a ekosystémov.

Nové perspektívy ponúkajú predovšetkým tieto sektory:

- energetika - obnoviteľné zdroje energie (veterné elektrárne, fotovoltické elektrárne, geotermálna energia, malé vodné elektrárne, bioplynové stanice), biopalivá, kogeneračné jednotky, zachytávanie CO₂;
- doprava - vývoj úspornejších vozidiel, alternatívne pohony;
- stavebníctvo - energeticky úsporné budovy založené na efektívnych stavebných materiáloch, oknách, izolačných materiáloch, úsporné osvetlenie a vykurovanie
- manažment materiálov (recyklovanie materiálov, trvanlivosť výrobkov)
- obchod a logistika (minimalizácia prepravných vzdialeností, optimalizácia dopravy)

Tieto oblasti vytvárajú potenciálne pracovné príležitosti pre celé spektrum profesií zahŕňajúce nekvalifikovaných a kvalifikovaných robotníkov, remeselníkov, technikov, inžinierov a manažérov.

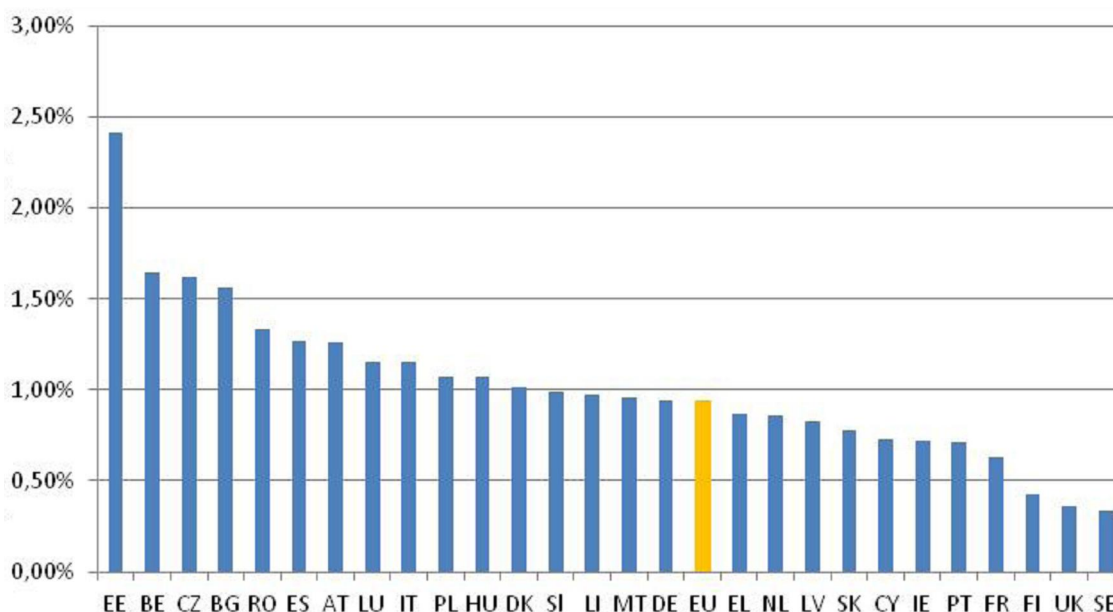
Ekopriemysel tvorí v EÚ dôležitý zdroj hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Podľa štúdie realizovanej holandskou spoločnosťou Ecorys v roku 2012¹ sú so zamestnanosťou v ekopriemysle spojené tieto ukazovatele:

- v roku 2000 pracovalo v členských krajinách EÚ (EU-27) v ekopriemysle okolo 2,2 mil. ľudí;
- v roku 2008 pracovalo v členských krajinách EÚ (EU-27) v ekopriemysle okolo 2,7 mil. ľudí, čo predstavuje 0,81 % celkovej pracovnej sily;

¹ The number of Jobs dependent on Environment and Resource Efficiency improvements, Final report

- priemerný medziročný rast počtu pracovných miest v ekopriemysle (2000 - 2008) predstavoval 2,72 %;
- náklady na ochranu životného prostredia dosiahli v EÚ v roku 2000 223 - 243 mil. Eur, čo predstavuje 2,95 % priemerného HDP EÚ-27;
- priemerný medziročný rast nákladov na ochranu životného prostredia (2000 - 2008) predstavoval 2,8 %.

Graf 9 Zamestnanosť v ekopriemysle v roku 2008 vyjadrená v % celkovej pracovnej populácie

Zdroj: Eurostat in Ecorys 2012

Poznámka: priemer za EÚ je 0,81 %

Sociálna inklúzia

Environmentálna politika EÚ podporuje tvorbu pracovných miest a sociálnu inklúziu, na základe princípov trvalo udržateľného rozvoja. Jedná sa predovšetkým o tie prípady, keď nová politika podporuje rozvoj nových environmentálnych technológií. Takýmito sú napr. schéma obchodovania s emisiami alebo Akčný plán pre environmentálne technológií (ETAP), ktorý bol prijatý Európskou komisiou v januári 2004. Hlavným cieľom ETAP sa stal rozvoj ekonomiky, zavádzaním najmodernejších technológií a eko-inovácií, ktoré sú ohľaduplné k životnému prostrediu.

Existuje zároveň bezprostredná súvislosť medzi sociálnou inklúziou a kvalitou životného prostredia. Je takmer pravidlom, že znečistením životného prostredia trpia najviac najchudobnejšie skupiny, ktoré tak môžu získať z jeho zlepšenia. Ďalšie súvislosti existujú vo vzťahu k ochrane bezpečnosti a zdravia pri práci.

Environmentálna výchova a vzdelávanie

Vo vzťahu k tvorbe a ochrane životného prostredia možno v rámci OP ĽZ v oblasti vzdelávania vymedziť dve polohy:

- zvyšovanie environmentálneho povedomia za účelom zníženia tlaku na životné prostredie
- potrebu zmeny štruktúry vzdelávania vo vzťahu s novými výzvami ekopriemyslu

Zhoršovanie životného prostredia vplyvom niektorých ľudských činností a kolektívnej i individuálnej devastácie prírody v predchádzajúcich obdobiach, ale aj v súčasnosti, súvisí s pomerne nízkou úrovňou environmentálneho vedomia ľudí. Zvyšovanie tejto úrovne a s tým spojené uvedomelé konanie môže napomôcť k spomaleniu degradačného procesu, alebo dokonca prispieť k zlepšeniu stavu životného prostredia.

V procese smerovania k trvalej udržateľnosti má environmentálne vzdelávanie prioritné postavenie. Najväčšou výzvou pre vzdelávací systém je zabezpečiť vhodné podmienky pre také vzdelávanie, ktoré učiacim sa sprostredkuje poznatky, postoje a schopnosti, podporí vytváranie takých hodnotových orientácií, ktoré im umožnia zaujať stanovisko a prispieť k riešeniu problémov, spojených so životným prostredím a jeho rozvojom.

Environmentálna politika štátu vychádza z pragmatického chápania životného prostredia ako stavu krajiny, v ktorej sa realizuje činnosť súčasne všetkých odvetví a ktoré synergicky v danom čase a priestore vplyvajú na stav krajiny, zdravie obyvateľstva a ostatné ukazovatele udržateľného rozvoja. Ich priaznivý stav je celospoločenským, nadodvetvovým záujmom. Zvyšovanie environmentálneho vedomia vyžaduje také riadenie spoločenského rozvoja v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, ktoré zabezpečí koordináciu vedeckých, výskumných, vzdelávacích, osvetových, riadiacich, plánovacích, projekčných až realizačných činností.

Environmentálna výchova a vzdelávanie je náročný a zložitý celospoločenský proces, ktorý patrí do oblasti celoživotného vzdelávania. V systéme vzdelávania sa poznatky o životnom prostredí a jeho ekologických základoch majú sprístupňovať postupne, systémovo, na jednotlivých stupňoch vzdelávania od predškolských cez základné a stredné, prípadne odborné až po vysokoškolské, resp. nadstavbové, doktorandské a tiež univerzity tretieho veku. Paralelne s tým sa bude uskutočňovať aj mimoškolská výchova.

Opatrenia na zvýšenie účinnosti environmentálnej výchovy a vzdelávania stanovila Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania (uznesenie vlády SR č. 846 z 25. novembra 1997).

Prioritné postavenie v systéme environmentálnej výchovy a vzdelávania má environmentálna výchova a vzdelávanie v predškolských zariadeniach a na školách všetkých stupňov. Dopĺňujúco, so zreteľom na širokú verejnosť pôsobí mimoškolská environmentálna výchova zabezpečovaná kultúrno-osvetovými zariadeniami, masovokomunikačnými prostriedkami, múzeami, galériami, knižnicami, odbornými inštitúciami rezortov, miestnou štátnou správou a obcami, združeniami občanov i podnikateľskou sférou.

S environmentálnou výchovou obyvateľstva úzko súvisí prístup verejnosti k objektívnym informáciám o stave životného prostredia a o opatreniach zameraných na zlepšovanie životného prostredia.

Vzdelávanie pre potreby ekopriemyslu

V súvislosti so zamestnaním v environmentálne orientovaných priemyselných odvetviach vznikol vo svete pojem „zelené pracovné miesta“ (green jobs). Podľa Environmentálneho programu Spojených národov, zelené pracovné miesta sú definované ako práce v poľnohospodárstve, výrobe, výskume a vývoji, administratíve a službách, ktoré podstatne prispievajú k ochrane alebo zlepšovaniu kvality životného prostredia. Zahŕňajú aj pracovné miesta, ktoré napomáhajú ochrane ekosystémov a biodiverzity, znižovaniu spotreby energie a materiálov, spotreby vody, dekarbonizácii hospodárstva a minimalizácii alebo prevencii vzniku všetkých druhov odpadov a znečistenia.

Tento sektor sa mení pravdepodobne rýchlejšie než väčšina iných. Budúci vývoj zamestnanosti v environmentálnom sektore môže byť ovplyvnený týmito spôsobmi:

- vytvorenie ďalších pracovných miest sa očakáva vo výrobe zariadení na kontrolu znečistenia,

- zmenu štruktúry zamestnania možno očakávať v dôsledku zmeny energetickej koncepcie so zvýšením podielu obnoviteľných zdrojov, zvýšeného nároku na vozidlá koľajovej dopravy, zmenu spôsobu nakladania s odpadmi s preferenciou recyklácie a pod.,
- v niektorých odvetviach môže dôjsť k zníženiu požiadaviek na pracovné miesta v dôsledku obmedzení alebo zákazov výroby niektorých materiálov (obalový materiál, chemické látky),
- mnoho existujúcich profesií sa bude musieť prispôbiť zvyšujúcim sa environmentálnym požiadavkám (stavebné profesie, inštalatéri, výroba a úprava kovov a pod.).

Zmenám v nárokoch na zamestnanie bude potrebné prispôbiť aj štruktúru vzdelávania. Niektoré z profesií v ekopriemysle vyžadujú úzku špecializáciu (napr. vývojoví a vedeckí pracovníci, technici, environmentálni konzultanti a pod.), zatiaľ čo iné, hlavne robotnícke profesie nevyžadujú špeciálne vzdelanie.

2 INFORMÁCIA VO VZŤAHU K ENVIRONMENTÁLNE OBZVLÁŠŤ DÔLEŽITÝM OBLASTIAM, AKÝMI SÚ EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000) A CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI

2.1 NATURA 2000

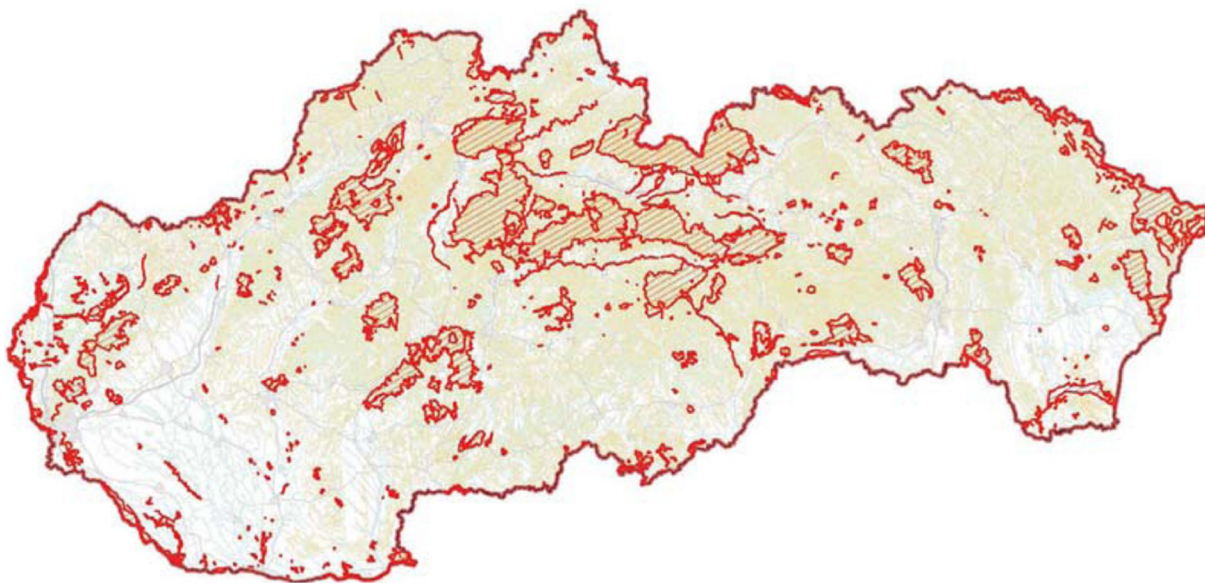
V zmysle implementácie princípov európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov sa na Slovensku uskutočňuje úplná realizácia sústavy chránených území Natura 2000. Z právneho hľadiska ide o proces implementácie dvoch základných smerníc, ktoré tvoria základ ochrany prírody v EÚ - Smernica Rady 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúceho vtáctva v platnom znení (Smernica o vtákoch) a Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení (Smernica o biotopoch). Cieľom európskej sústavy chránených území (Natura 2000) je zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a ochranu prírodných biotopov, zachovať priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu ako prírodného dedičstva.

Sústavu Natura 2000 tvoria dva typy území:

- **územia európskeho významu (ÚEV)**, vyhlasované na základe Smernice o biotopoch,
- **chránené vtáčie územia (CHVÚ)**, vyhlasované na základe Smernice o vtákoch.

Územia európskeho významu (ÚEV)

V zmysle Smernice o biotopoch bol na Slovensku spracovaný Národný zoznam území európskeho významu, vydaný Výnosom Ministerstva životného prostredia SR č. 3/2004-5.1, ktorý zahŕňa 382 lokalít. K týmto územiám európskeho významu bolo vytýpovaných ďalších 97 území na doplnenie zoznamu. V októbri 2011 bol uznesením vlády SR č. 577/2011 národný zoznam o uvedených 97 lokalít rozšírený a zároveň bolo vylúčených 6 pôvodných lokalít. Aktuálny celkový počet ÚEV je 473 území s výmerou 584 353 ha. Celkový podiel ÚEV z rozlohy SR dosahuje 11,9 %.

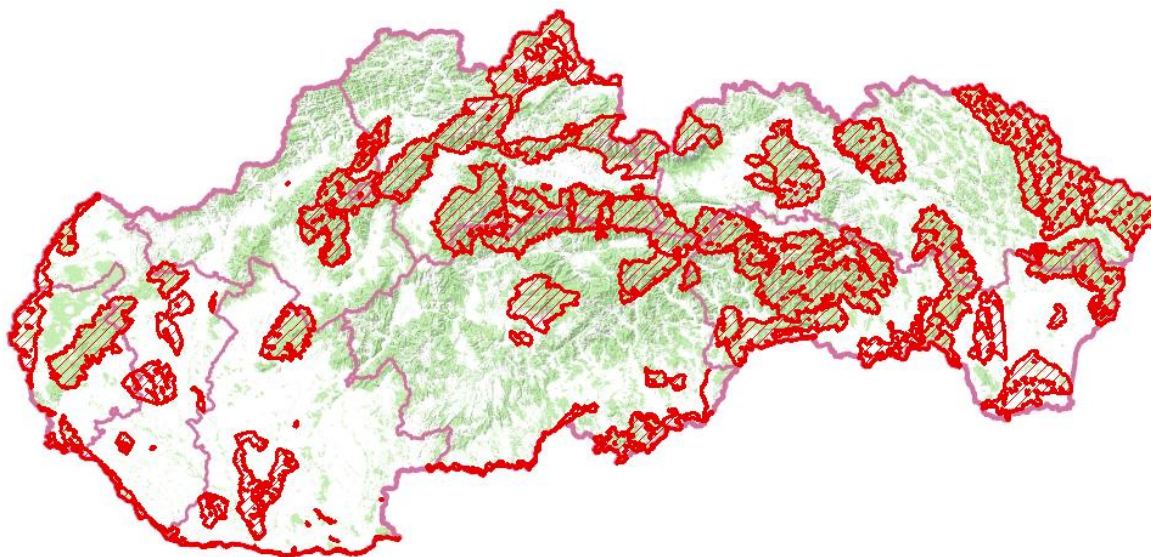
Zdroj: SAŽP

Chránené vtáčie územia (CHVÚ)

CHVÚ sa vyhlasujú za účelom zabezpečenia prežitia a rozmnožovania niektorých druhov vtákov. Sú to biotopy druhov vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov, najmä oblasti ich hniezdenia, preperovania, zimovania, ako aj miesta odpočinku na ich migračných trasách.

Národný zoznam chránených vtáčích území schválený Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 636 z 9. júla 2003 obsahoval 38 území. Na základe požiadaviek Európskej komisie bol zoznam v roku 2010 doplnený o 5 území a zároveň z neho boli vylúčené 2 územia. Aktualizovaný zoznam zmenený Uznesením vlády SR č. 345 zo dňa 25. mája 2010 obsahuje celkom 41 území. K 1. januáru 2013 je vyhlásených už všetkých 41 CHVÚ. Ich výmera spolu činí 1 282 811,0186 ha, čo je 26,16 % podiel z rozlohy SR.

Obr. 7 Aktualizovaný prehľad chránených vtáčích území v SR

Zdroj: <http://geo.enviroportal.sk/vu/>

Na území Trenčianskeho samosprávneho kraja sa nachádza alebo len zasahuje 5 chránených vtáčích území a 44 území európskeho významu.

Tab. 16 Prehľad chránených vtáčích území na území TK

Názov územia	Kód územia	Výmera (ha)	K.ú. na území TK
Dubnické štrkovisko	SKCHVU006	40,77	Okres Ilava – Borčice, Dubnica nad Váhom, Okres Trenčín - Nemšová
Malá Fatra	SKCHVU013	66 228,06	Okres Prievidza - Kľačno
Malé Karpaty	SKCHVU014	50 633,60	Okres Myjava – Brezová pod Bradlom, Košariská
Strážovské vrchy	SKCHVU028	58 673,08	Okres Bánovce nad Bebravou – Čierna Lehota, Krásna Ves, Kšinná, Látkovce, Lutov, Omastiná, Podlužany, Slatina nad Bebravou, Slatinka nad Bebravou, Šípkov, Timoradza, Trebichava, Uhrovec, Uhrovské Podhradie, Závada pod Čiernym vrchom, Žitná; Okres Ilava – Horná Poruba, Kopec, Košecké Rovné, Malé Košecké Podhradie, Veľké Košecké Podhradie, Zliechov; Okres Považská Bystrica – Bodiná, Briestenné, Čelkova Lehota, Domaniža, Ďurďové, Horný Moštenec, Kostolec, Malé Lednice, Plevník – Drienové, Počarová, Podmanín, Podskalie, Považská Bystrica, Považská Teplá, Praznov, Prečín, Pružiná, Sádóčné, Slopná, Trstie, Vrchteplá, Záskanie, Zemianska Závada, Zemiansky Kvašov; Okres Prievidza – Čavoj, Diviacka Nová Ves, Diviaky nad Nitricou, Dolné Vestenice, Horné Vestenice, Ješkova Ves, Liešťany, Lomnica, Nitrianske Rudno, Nitrianske Sučany, Račice, Rudnianska Lehota, Tužina, Valaská Belá; Okres Púchov – Beluša, Hloža-Podhorie, Mojtín; Okres Trenčín – Dolná Poruba, Omšenie.
Tribeč	SKCHVU031	23 802,8	Okres Partizánske – Baštín, Janová Ves, Klátova Nová Ves, Veľké Bošany.

Tab. 17 Prehľad území európskeho významu na území TK

Názov územia	Kód územia	Výmera (ha)	Okres	K.ú. na území TK
Šífflovské	SKUEV0563	1,85	PD	Chvojnica
Dubová	SKUEV0564	10,13	NM	Častkovce, Pobedím, Podolie
Prieľačina	SKUEV0565	36,66	NM, PD	Hôrka nad Váhom, Hrádok, Podhradie
Beckovské Skalice	SKUEV0566	33,03	NM	Beckov
Turecký vrch	SKUEV0567	31,9	NM	Nové Mesto nad Váhom, Trenčianske Bohuslavice
Borotová	SKUEV0568	1,25	NM	Stará Tura
Považský Inovec	SKUEV0569	34,67	TN	Selec
Prepadlisko	SKUEV0575	8,08	TN	Chocholná-Velčice, Kostolná-Záriečie
Tlstá hora	SKUEV0576	1,15	TN	Chocholná-Velčice,
Jachtár	SKUEV0578	30,56	TN	Drietoma
Mituchovské	SKUEV0579	1,47	TN	Dolná Súča
Dolné Branné	SKUEV0580	1,34	TN	Horné Slnie
Klapy	SKUEV0581	6,21	TN	Udiča

Názov územia	Kód územia	Výmera (ha)	Okres	K.ú. na území TK
Stehlíkovské	SKUEV0588	9,92	TN	Horná Súča
Chynoriansky luh	SKUEV0589	46,26	PE	Chynorany
Bielické bahná	SKUEV0590	2,87	PE	Veľké Bielice
Papradianka	SKUEV0641	23,93	PB	Papradno
Javornický hrebeň	SKUEV0642	1356,24	PB	Horná Mariková, Papradno
Lipníkovské	SKUEV0778	79,73	TN	Horná Súča
Strážovské vrchy	SKUEV1256	268,24	PU, IL	Hloža-Podhorie, Ladce, Košecké Podhradie
Strážovské vrchy	SKUEV0256	29972,99	PU, PB, PD, IL,	Beluša, Mojtín, Podhorie, Bodina, Briestenné, Čelkova Lehota, Domaniža, Ďurďové, Horný Moštenec, Kostolec, Malé Lednice, Čavoj, Plevník-Drienové, Počarová, Podmanín, Podskalie, Považská Bystrica, Považská Teplá, Praznov, Prečín, Sádočné, Slopná, Trstie, Vrchteplá, Záskanie, Zemianska Závada, Zemiansky Kvašov, Horná Poruba, Kopec, Košecké Rovné, Valaská Belá, Malé Košecké Podhradie, Veľké Košecké Podhradie, Zliechov
Krasín	SKUEV0375	64,14	TN	Dolná Súča, Horná Súča
Krasín	SKUEV1375	2,18	TN	Dolná Súča, Horná Súča
Čertov	SKUEV002	400,76	PU	Lazy pod Makytou
Čachtické Karpaty	SKUEV0103	710,52	NM	Čachtice, Častkovce, Hrachovište, Višňové
Temešská skala	SKUEV0127	164,21	PD	Čavoj, Temeš
Rokoš	SKUEV0128	5666,98	PD, BN	Diviacka Nová Ves, Diviaky nad Nitricou, Dolné Vestenice, Horné Vestenice, Ješkova Ves, Nitrianske Rudno, Nitrianske Sučany, Omastiná, Rudnianska Lehota, Kšinná, Látkovce, Uhrovec, Uhrovské Podhradie, Žitná
Livinská jelšina	SKUEV0138	13,73 h	BN	Zlatníky
Vlára	SKUEV0148	62,27	TN	Horné Srnie
Vtáčnik	SKUEV0273	10056,59	PD	Bystričany, Čereňany, Horná Ves Kamenec pod Vtáčnikom, Lehota pod Vtáčnikom, Oslany, Podhradie, Radobica
Baské	SKUEV0274	4032,55	BN, TN, PD	Čierna Lehota, Krásna Ves, Slatina nad Bebravou, Slatinka nad Bebravou, Šípkov, Dolná Poruba, Omšenie, Valaská Belá
Kňaží stôl	SKUEV0275	4227,03	BN, PD	Čierna Lehota, Lutov, Podlužany, Prusy, Slatina nad Bebravou, Šípkov, Timoradza, Trebichava, Závada pod Čiernym vrchom, Valaská Belá
Brezovské Karpaty	SKUEV0278	2671,05	MY	Brezová pod Bradlom, Košariská
Pavúkov jarok	SKUEV0369	22,4874	NM	Stará Turá
Žalostiná	SKUEV0371	219,5	MY	Chvojnica, Vrbovce
Krivoklátske lúky	SKUEV0372	4,33	IL	Krivoklát
Krivoklátske bradlá	SKUEV0373	64,49	IL	Sedmerovec, Krivoklát

Názov územia	Kód územia	Výmera (ha)	Okres	K.ú. na území TK
Záhradská	SKUEV0374	9,12	NM	Lubina
Vršatské bradlá	SKUEV0376	275,32	IL	Červený Kameň, Vršatské Podhradie
Lukovský vrch	SKUEV0377	215,61	TN	Adamovské Kochanovce, Chocholná- Velčice, Melčice, Zemianske Lieskové
Nebrová	SKUEV0378	27,77	IL	Červený Kameň
Kobela	SKUEV0379	6,04	NM	Nové Mesto nad Váhom
Tematínske vrchy	SKUEV0380	2520,31	NM	Hrádok, Lúka, Modrová, Stará Lehota
Váh pri Zamarovciach	SKUEV0397	54,56	TN	Zamarovce

2.2 NÁRODNÁ SIEŤ CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA ZÁKONA Č. 543/2002 Z.Z.

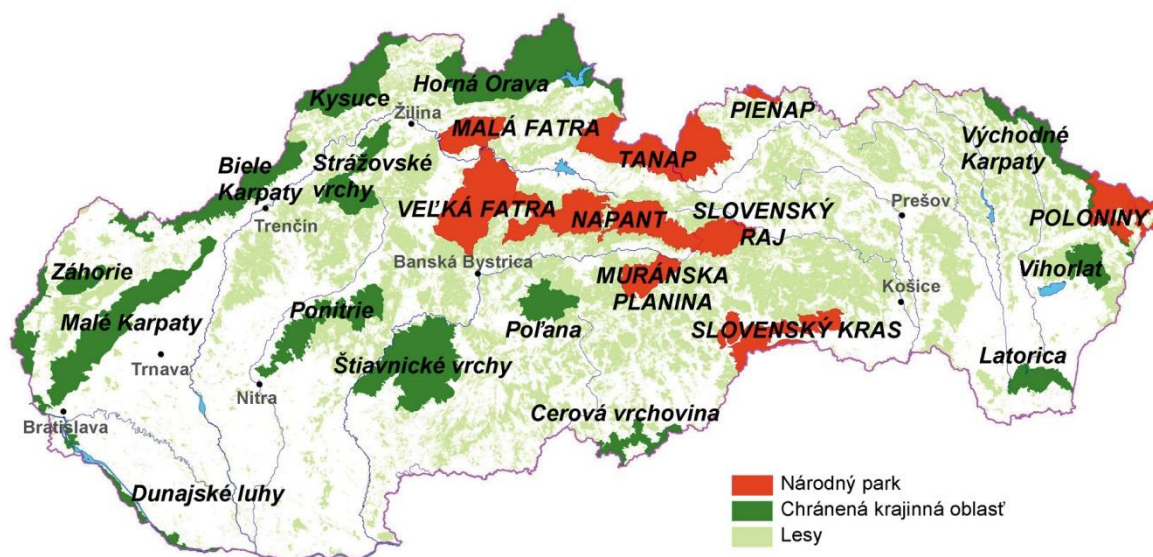
Na Slovensku sú najcennejšie časti prírody zaradené v niektorej z kategórií chránených území v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. Pre územnú ochranu stanovuje zákon o ochrane prírody a krajiny päť stupňov ochrany. Platí, že najvyšší stupeň je najprísnejším stupňom ochrany. Pre každú kategóriu chráneného územia je stanovený príslušný stupeň ochrany a zároveň zákon definuje tie činnosti, ktorých vykonávanie je v príslušnom stupni ochrany zakázané.

Tab. 18 Prehľad chránených území v SR (stav k 31.12.2012)

Kategória	Počet	Výmera chráneného územia (ha)	Výmera ochranného pásma (ha)	% z rozlohy SR (aj s OP)
Chránené krajinné oblasti	14	522 582	-	10,66
Národné parky	9	317 890	270 128	11,99
Spolu	23	840 471	270 128	22,65
Chránené krajinné prvky	1	3	-	0,00
Chránené areály	173	11 023	2 425	0,27
Prírodné rezervácie	392	14 246	301	0,30
Národné prírodné rezervácie	219	84 189	2 239	1,76
Prírodné pamiatky	218	1 586	207	0,04
Prírodné pamiatky – verejnosti voľne prístupné jaskyne	35	0	31	0,00
Prírodné pamiatky – ostatné vyhlásené jaskyne	7	0	261	0,01
Národné prírodné pamiatky (bez jaskýň a vodopádov)	11	59	27	0,00
Národné prírodné pamiatky – jaskyne	44	0	3 055	0,06
Národné prírodné pamiatky – prírodné vodopády	5	0	0	0,00
Spolu MCHÚ - počet	1 105	-	-	-
Spolu MCHÚ – rozloha	119 650 (MCHÚ + OP)	111 105	8 545	2,44

Zdroj: ŠOP SR

Obr. 8 Prehľad veľkoplošných chránených území v SR

Na územie TK zasahuje 5 veľkoplošných chránených území – chránených krajinných oblastí (CHKO):

- CHKO Malé Karpaty (Nové Mesto nad Váhom, Myjava),
- CHKO Biele Karpaty (Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov),
- CHKO Kysuce (Púchov, Považská Bystrica),
- CHKO Strážovské vrchy (Považská Bystrica, Púchov, Ilava, Prievidza),
- CHKO Ponitrie (Prievidza, Partizánske).

Z maloplošných chránených území sa na území Trenčianskeho samosprávneho kraja nachádza 141 chránených území: národné prírodné rezervácie (NPR) – 12, prírodné rezervácie (PR) – 52, prírodné pamiatky (PP) – 71, národné prírodné pamiatky (NPP) – 3, chránené areály – 3.

Z ostatných prvkov ochrany prírody sa v Trenčianskom kraji sa nachádza niekoľko stoviek jaskýň. Medzi voľne prístupné jaskyne v Trenčianskom kraji patria: Hájska jaskyňa (PD - Ráztočno), Hradná jaskyňa (BN – Uhrovské Podhradie), Jaskyňa Dupná diera (BN – Slatinka nad Bebravou), Jelenská jaskyňa (TN – Trenčianske Teplice), Košútova jaskyňa (PD – Nitrianske Rudno), Opatovská jaskyňa (TN – Opatová), Pružinská dúpna jaskyňa (PB – Pružina), Žernovská jaskyňa (BN – Omastiná).

Na území Trenčianskeho kraja bolo k 31. 12. 2014 evidovaných 75 chránených stromov a ich skupín na 46 lokalitách.

Na území Trenčianskeho kraja sa podľa údajov ŠOP SR nachádzajú: 2 mokrade národného významu (IL - 2); 46 mokradí regionálneho významu (BN – 3, IL – 5, NM – 10, PE – 2, PB – 3, PD – 3, PU – 3, TN – 17); 116 mokradí lokálneho významu (BN – 8, IL – 6, NM – 12, MY – 10, PE – 18, PB – 10, PD – 29, PU – 3, TN – 20).

2.3 CHRÁNENÉ OBLASTI URČENÉ NA ODBER PITNEJ VODY

Vodárenské zdroje a ich ochranné pásma

V zmysle § 7 vodného zákona sú predmetom ochrany vodárenské zdroje, ktorými sú útvary povrchových a podzemných vôd využívané na odbery vôd pre pitnú vodu alebo využiteľné na zásobovanie obyvateľstva pre viac ako 50 osôb, alebo umožňujúce odber vody na takýto účel v priemere väčšom ako 10 m³ za deň. Na ich ochranu sú v SR určené tri druhy ochrany, a to:

- ochranné pásma vodárenských zdrojov;
- povodia vodárenských tokov;
- chránené vodohospodárske oblasti (ďalej ako CHVO).

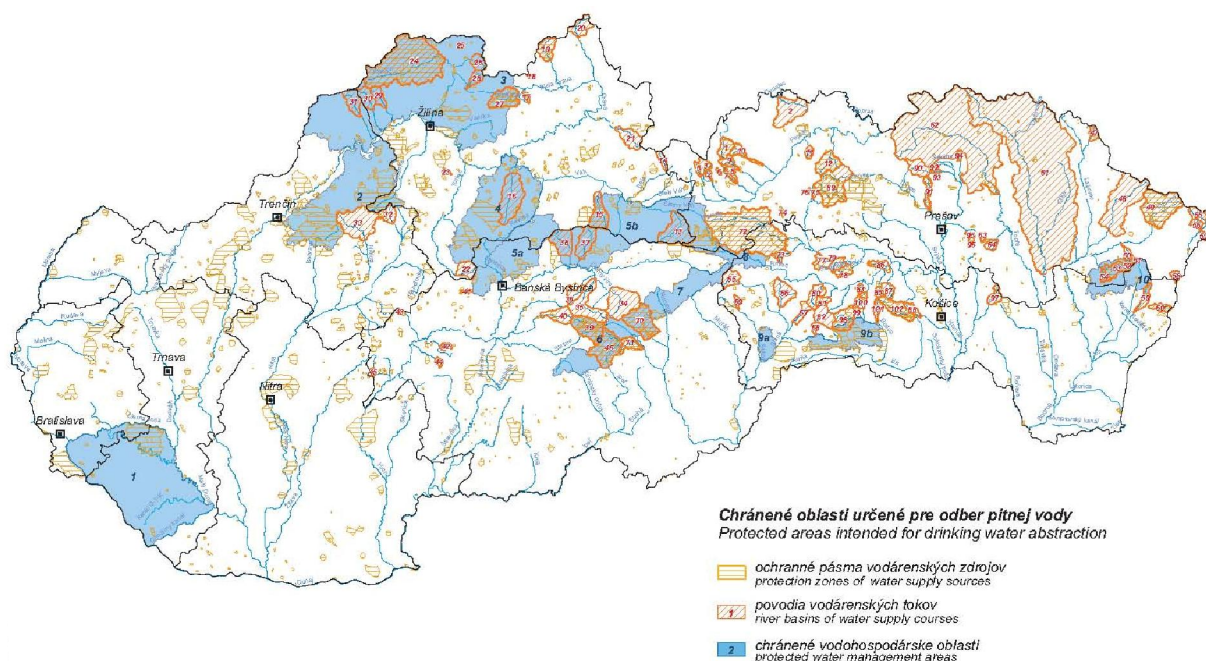
Chránené vodohospodárske oblasti

V SR je vyhlásených 10 CHVO, ktoré sú vymedzené v zmysle § 31 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov. Ich zoznam je uvedený v nariadení vlády SR č. 46/1978 Zb. o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd na Žitnom ostrove v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 13/1987 o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

CHVO sú územia, v ktorých sa v dôsledku priaznivých prírodných podmienok vytvárajú prirodzené akumulácie podzemných a povrchových vôd.

Z nižšie uvedeného obrázku je možné urobiť si predstavu o rozložení chránených útvarov pitnej vody v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Obr. 9 Ochrana vôd - chránené oblasti určené pre odber pitnej vody

Zdroj: SAŽP

3 CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA V OBLASTIACH, KTORÉ BUDÚ PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNE OVPLYVNENÉ

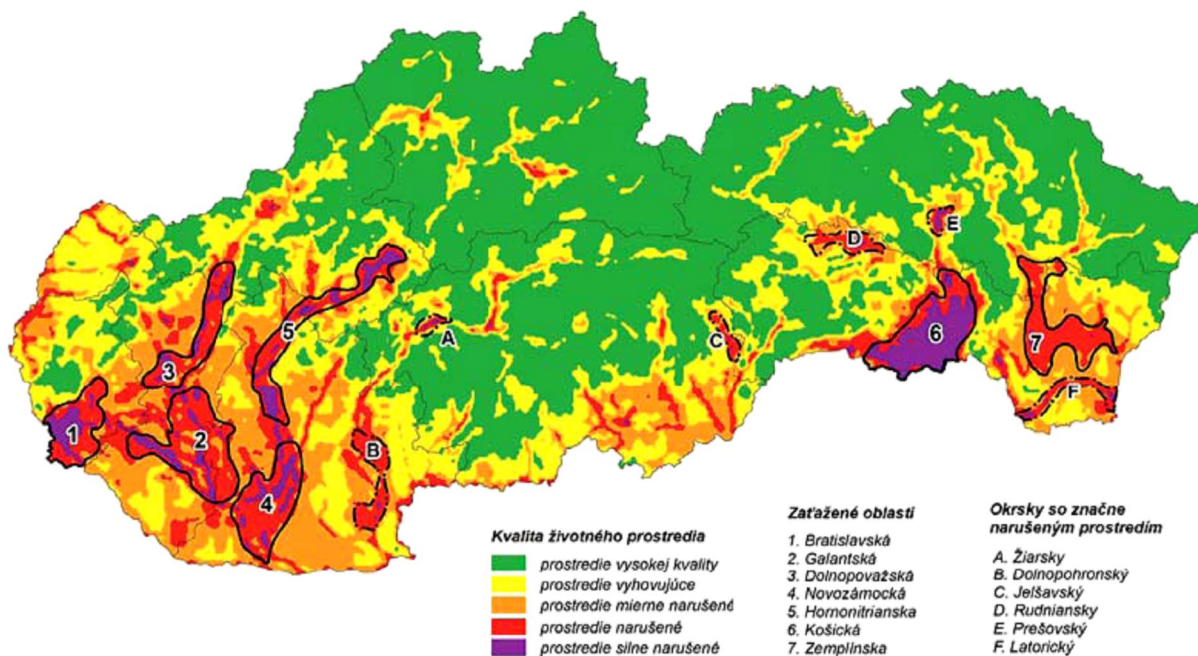
Návrhom strategického dokumentu bude ovplyvnené celé územie Trenčianskeho samosprávneho kraja a jeho realizácia by mala prispievať určitou mierou aj k riešeniu globálnych problémov.

Je veľmi málo pravdepodobné, že v rámci realizácie RIÚS TK dôjde k významnému ovplyvneniu niektorej oblasti posudzovaného regiónu. RIÚS prinesie do územia len pozitívne trendy či už v ekonomickej, sociálnej alebo environmentálnej sfére, čo by sa malo postupne premietiť do kvality životného prostredia reprezentovanej nižšie uvedenými obrázkami.

Celkový charakter environmentálnej kvality územia SR na základe analýzy stavu zaťaženia zložiek životného prostredia a pôsobenia jednotlivých rizikových faktorov v regiónoch Slovenskej republiky

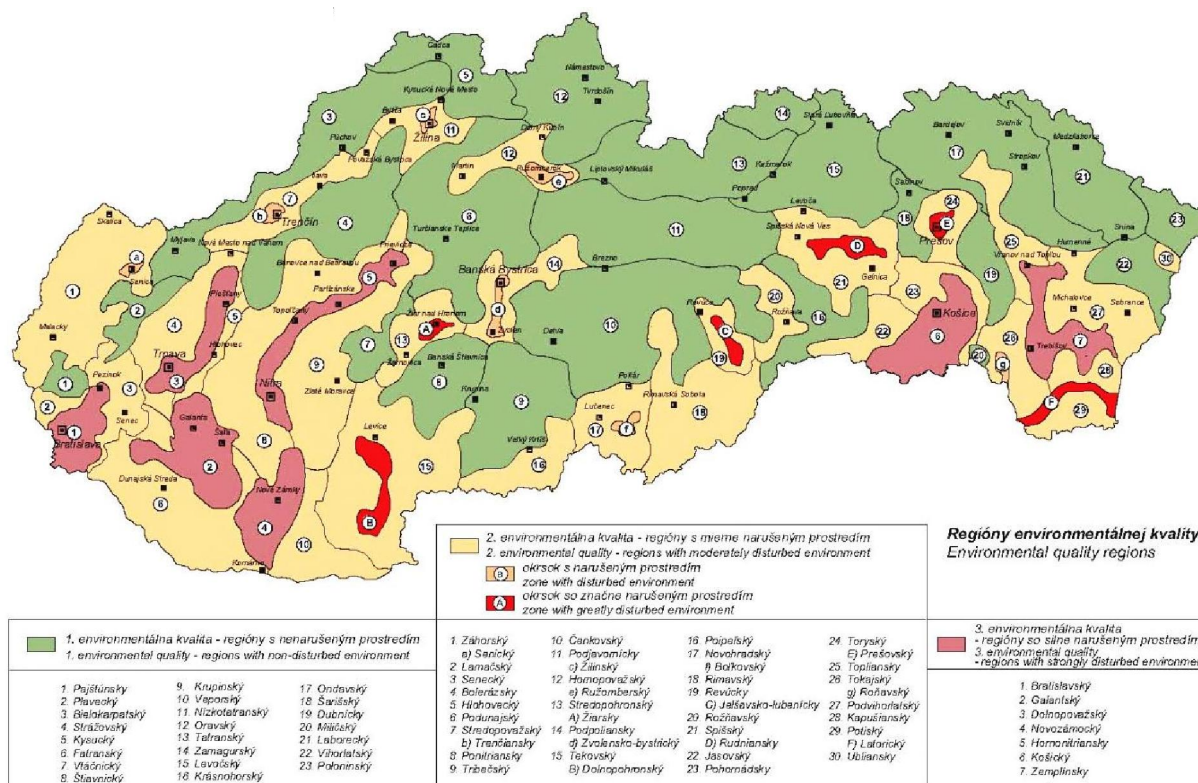
vyjadruje „Environmentálna regionalizácia SR“, ktorú spracovala SAŽP v roku 2010. Syntetickými materiálmi sú regionalizácia SR a vyjadrenie stupňa environmentálnej kvality územia, ktoré prezentujeme v nasledovných obrázkoch.

Obr. 10 Kvalita životného prostredia

Zdroj: SAŽP

Obr. 11 Regióny environmentálnej kvality

Zdroj: SAŽP

4 ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Z analýzy rozdielov, potrieb v oblasti rozvoja a potenciálu rastu, vzhľadom na Trenčiansky samosprávny kraj ako aj na UMR Trenčín, vyplynuli tieto klúčové problémy, ktoré sú relevantné z hľadiska životného prostredia vo väzbe na RIÚS:

Významné environmentálne problémy súvisiace s výstavbou dopravnej a inej infraštruktúry

- záber poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov
- fragmentácia krajiny a bariérový efekt
- zánik biotopov
- možné ovplyvnenie chránených území a lokalít systému Natura 2000
- možné ovplyvnenie vodných zdrojov
- vplyvy na pohodu života počas výstavby

Významné environmentálne problémy súvisiace s prevádzkou dopravnej infraštruktúry

- spotreba prírodných zdrojov - energií
- znečisťovanie ovzdušia
- emisie skleníkových plynov
- tvorba hluku
- pretrvávajúci bariérový efekt pre migračné koridory.

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov

- nedostatočná ochrana a nevyvážené využívanie vôd
- pretrvávajúca nepriaznivá situácia v oblasti kvality ovzdušia
- nedostatočné materiálové a energetické zhodnocovanie komunálnych odpadov
- environmentálne záťaž

Prispôsobovanie sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika

- povodne
- množstvo zásob vody
- nerovnomernosť rozloženia zdrojov podzemnej vody
- vplyvy na biodiverzitu
- vplyvy na zdravie

K týmto sa pripájajú problémy majúce svoj dopad na sociálnu i ekonomickú sféru:

Zamestnanosť a mobilita pracovnej sily

- vysoká miera nezamestnanosti
- vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti
- nezamestnanosť mladých ľudí
- účinnosť a efektívnosť aktívnej politiky trhu práce
- nízka mobilita pracovnej sily

Sociálne vylúčenie a chudoba

- regionálne disparity
- chudoba a sociálne vylúčenie MRK
- riziko sociálneho vylúčenia občanov so zdravotným postihnutím
- nízka úroveň sociálnej ekonomiky
- nízka úroveň zdravotného stavu obyvateľstva

Vzdelávanie

- nekvalitné školské vzdelávanie
- slabo motivovaní učitelia
- nízka kvalita terciárneho vzdelávania
- nízka intenzita ďalšieho vzdelávania
- nízka úroveň zdravotného stavu obyvateľstva

Nepriaznivé demografické trendy a štruktúra obyvateľstva

- nepriaznivé demografické trendy
- pokles prirodzeného prírastku obyvateľov (najmä výrazne znížená pôrodnosť), zvyšovanie priemerného veku a zhoršovanie vekovej štruktúry (starnúci typ populácie)
- nízka stredná dĺžka života a jej pomalý rast v porovnaní s vyspelými krajinami

Nedostatočné environmentálne povedomie, ktoré sa prejavuje v:

- nedostatočnej separácii komunálneho odpadu
- vytváraní čiernych skládok odpadov
- znečisťovaní vôd vypúšťaním splaškových odpadových vôd
- znečisťovaní ovzdušia, napr. vypaľovaním suchej trávy, spaľovaním odpadov a pod.
- zasahovaní do chránených území, napr. výrubmi drevín.

Najvýznamnejšie environmentálne problémy boli námetom pre stanovenie environmentálnych cieľov, ktoré boli konfrontované s cieľmi operačného programu (kap. IV).

5 ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH ZISTENÝCH NA MEDZINÁRODNEJ, NÁRODNEJ A INEJ ÚROVNI, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU, AKO AJ TO, AKO SA ZOHLÁDNILI POČAS PRÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Ciele ochrany životného prostredia a zdravia stanovené na rôznych úrovniach strategických dokumentov EÚ a SR predstavujú dôležitý podklad pre tvorbu referenčného rámca pre hodnotenie vplyvov RIÚS TK. Vzhľadom na charakter strategického dokumentu, sú z hľadiska hodnotenia jeho vplyvov na životné prostredie a zdravie relevantné tie ciele strategických dokumentov, ktoré okrem tradičných infraštruktúrnych projektov zohľadňujú aj environmentálny a sociálny aspekt oblastí vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie.

5.1 STRATEGICKÉ DOKUMENTY EÚ

Z medzinárodných dokumentov vytvárajú v súčasnosti rámec politiky EÚ predovšetkým tieto dokumenty:

Európa 2020: Stratégia pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast (2010) ²

Cieľom stratégie bolo vymaniť sa z krízy a pripraviť hospodárstvo Európskej únie na nasledujúce desaťročie.

Základ stratégie Európa 2020 tvoria tri prioritné oblasti:

1. Inteligentný rast - vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
2. Udržateľný rast - podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
3. Inkluzívny rast - podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré prispieva k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti.

Stratégia stanovila 5 cieľov pre EÚ do roku 2020:

1. Zamestnanosť

- zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 75 %

2. Výskum a vývoj

- zvýšiť úroveň investícií do výskumu a vývoja na 3 % HDP

3. Zmena klímy a energetická udržateľnosť

Stratégia predstavila kľúčové ciele na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, z ktorých je pre odvetvie hospodárstva a dopravy rozhodujúcim tzv. cieľ „20/20/20“, týkajúci sa predovšetkým dopadov zmeny klímy:

- znížiť emisie skleníkových plynov o minimálne 20 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990; zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie o 20 % a zvýšiť energetickú účinnosť o 20 %.

Z cieľov vyplývajú pre členské štáty v oblasti dopravy tieto úlohy:

- vyvinúť inteligentné, dokonalejšie a plne prepojené infraštruktúry v oblasti dopravy a energetiky a využívať v plnej miere informačné a komunikačné technológie,
- zabezpečiť v rámci základnej siete EÚ koordinované vykonávanie projektov v oblasti infraštruktúry, ktoré významne prispievajú k efektívnosti celého systému dopravy EÚ,
- zamerať sa na mestský rozmer dopravy, ktorý výrazne prispieva k dopravnému preťaženiu a produkcii emisií.

4. Vzdelávanie

- Zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10 %
- minimálne 40 % podiel obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie

5. Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu

- aspoň o 20 miliónov znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie

V rámci stratégie bolo prijatých sedem hlavných iniciatív, ktoré majú podporovať pokrok v každej prioritnej oblasti. Hlavnou iniciatívou je „**Európa efektívne využívajúca zdroje**“ ³, ktorej cieľom je vytvoriť rámec pre politiky na podporu posunu smerom k nízkouhlíkovému a zdrojovo efektívnemu hospodárstvu. Tento posun pomôže:

- zvýšiť hospodársku výkonnosť a zároveň znížiť využívanie zdrojov;

² KOM(2010) 2020 v konečnom znení

³ KOM(2011) 21 v konečnom znení

- identifikovať a vytvoriť nové príležitosti pre hospodársky rast a väčšiu mieru inovácií a zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ;
- zabezpečiť bezpečnosť dodávok základných zdrojov;
- bojovať proti zmene klímy a obmedzovať dôsledky využívania zdrojov na životné prostredie.

V súlade s hlavnou iniciatívou „Európa efektívne využívajúca zdroje“ je zásadným cieľom európskej dopravnej politiky pomôcť vytvoriť systém, ktorý podporuje európsky hospodársky pokrok, posilňuje konkurencieschopnosť a ponúka vysoko kvalitné služby mobility, pričom efektívnejšie využíva zdroje. V praxi je potrebné, aby doprava využívala menej energie a navyše ju získavala z ekologickejších zdrojov, aby lepšie využívala modernú infraštruktúru a znižovala svoj negatívny vplyv na životné prostredie a zásadné prírodné zdroje, akými sú voda, pôda a ekosystémy. Obmedzenie mobility pritom nie je riešením.

Jednou z iniciatív Európy 2020 je aj „Digitálny program pre Európu“. Cieľom iniciatívy je zabezpečiť udržateľný hospodársky a sociálny prínos prostredníctvom jednotného digitálneho trhu založeného na superrýchlom internetovom pripojení a interoperabilných aplikáciách, so širokopásmovým internetovým pripojením pre všetkých do roku 2013 a prístupom k rýchlejšiemu internetovému pripojeniu (30 Mbps alebo viac) pre všetkých do roku 2020, pričom najmenej 50 % európskych domácností by malo mať internetové pripojenie s rýchlosťou nad 100 Mbps.

S implementáciou RIÚS TK súvisia predovšetkým aj tieto hlavné iniciatívy:

Mládež v pohybe - cieľom je zlepšiť výsledky a zvýšiť medzinárodnú atraktivitu vyšších vzdelávacích inštitúcií v Európe a celkovú kvalitu všetkých úrovní vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ, ktoré by spájali vysokú kvalitu a princíp rovnosti, prostredníctvom zvýšenia mobility študentov a účastníkov vzdelávania, a prispieť k zlepšeniu situácie v oblasti zamestnávania mladých ľudí.

Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta - cieľom programu je vytvoriť podmienky na modernizáciu trhov práce s cieľom zvýšiť úroveň zamestnanosti a zabezpečiť udržateľnosť našich sociálnych modelov. To znamená zlepšiť postavenie občanov prostredníctvom získavania nových zručností, ktoré súčasným a budúcim pracovníkom umožnia prispôbiť sa novým podmienkam a potenciálnym kariérnym posunom, znížia nezamestnanosť a zvýšia produktivitu práce.

Európska platforma na boj proti chudobe - cieľom tejto iniciatívy je zabezpečiť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť, zvyšovať povedomie a uznať základné práva ľudí žijúcich v chudobe a čeliacich sociálnemu vylúčeniu, umožniť im dôstojný život a aktívnu účasť na živote spoločnosti.

BIELA KNIHA - Plán jednotného európskeho dopravného priestoru - vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje (2011) ⁴

Biela kniha európskej dopravnej politiky s výhľadom do roku 2050 obsahuje 40 iniciatív na dosiahnutie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje. Deklaruje potrebu zjednotenia dopravných systémov východnej a západnej časti Európy, aby mohli v plnej miere odrážať potreby takmer celého kontinentu a taktiež potrebu znižovania závislosti od ropy.

Víziou konkurencieschopného a udržateľného dopravného systému je dosiahnutie 60 % zníženia emisií skleníkových plynov v kontexte rozrastajúcej sa dopravy a podpory mobility. Túto víziu chce dosiahnuť predovšetkým vývojom a zavádzaním nových a udržateľných palív a pohonných systémov, optimalizáciou výkonu multimodálnych logistických reťazcov vrátane väčšieho využívania energeticky efektívnejších druhov dopravy. Na dosiahnutie vízie formuluje 10 cieľov, ktoré sa cieľov RIÚS priamo netýkajú alebo sa týkajú len veľmi okrajovo.

BIELA KNIHA - Adaptácia na zmenu klímy: Európsky rámec opatrení ⁵

⁴ KOM (2011) 144 v konečnom znení

Táto biela kniha stanovuje rámec na zmiernenie možných dôsledkov zmeny klímy na EÚ. Pri riešení otázok zmeny klímy je potrebné reagovať dvoma spôsobmi. V prvom rade je potrebné znížiť naše emisie skleníkových plynov (zmiernovacie opatrenia) a okrem toho je potrebné prijať opatrenia na zvládnutie nevyhnutných následkov (adaptačné opatrenia).

V súvislosti s požiadavkami na zvýšenie odolnosti existujúcej dopravnej infraštruktúry je potrebná spoločná a koordinovaná koncepcia, na základe ktorej bude možné posúdiť, do akej miery je kritická infraštruktúra ohrozená extrémnymi výkyvmi počasia. Projekty v oblasti infraštruktúry, ktoré sú financované z prostriedkov EÚ, by mali zohľadňovať aspekt odolnosti voči zmene klímy.

Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 ⁶

S vybranými témami RIÚS TK súvisí hlavný cieľ stratégie:

- Zastaviť zhoršovanie stavu všetkých druhov a biotopov, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy EÚ o prírode a dosiahnuť výrazné a merateľné zlepšenie ich stavu do roku 2020, aby v porovnaní so súčasnými posúdeniami: (i) o 100 % viac posúdení biotopov a o 50 % viac posúdení druhov v rámci smernice o biotopoch vykazovalo zlepšený stav ochrany; a (ii) o 50% viac posúdení druhov v rámci smernice o vtákoch vykazovalo bezpečný alebo zlepšený stav.

5.2 STRATEGICKÉ DOKUMENTY A LEGISLATÍVA NA NÁRODNEJ ÚROVNI

Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky (1993) ⁷

Stratégiu určuje nasledovných 5 odvetvovo orientovaných priorít:

- I. ochrana ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami a globálna environmentálna bezpečnosť;
- II. zabezpečenie dostatku pitnej vody a zníženie znečistenia ostatných vôd pod prípustnú mieru;
- III. ochrana pôdy pred degradáciou a zabezpečenie nezávadnosti potravín a ostatných výrobkov;
- IV. minimalizácia vzniku, využívanie a správne zneškodňovanie odpadov;
- V. zachovanie biologickej rôznorodosti, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov a optimalizácia priestorovej štruktúry a využívania krajiny.

Vo vzťahu k RIÚS z politiky v súčasnosti relevantný hlavne SEKTOR I - Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia, s cieľom:

- Vytvorenie uceleného školského a mimoškolského systému environmentálnej výchovy a vzdelávania, environmentálnej propagácie, etických bariér a systémov.

Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie SR na roky 2014 - 2020 ⁸

Podľa novej koncepcie štátnej environmentálnej politiky SR sa starostlivosť o životné prostredie bude orientovať v ďalších rokoch najmä na:

1. zníženie negatívneho dopadu znečisteného a poškodeného životného prostredia na vek a zdravie obyvateľstva, na udržanie, ochranu a tvorbu jeho bezpečných, vhodných a využiteľných environmentálnych podmienok pre život, vrátane zabezpečenia dostatku čistej vody a adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy;
2. zabránenie ďalšieho vzniku nepriaznivých zmien ekosystémov, devastáčných procesov a javov v krajine, spôsobujúcich zánik hodnôt prírodného a kultúrneho dedičstva, degradáciu biologickej a

⁵ KOM(2009) 147 v konečnom znení

⁶ KOM(2011) 244 v konečnom znení

⁷ schválená uznesením NR SR č.339/1993 a uzneseniami vlády SR č.619/1993, 894/1993 a 531/1994

⁸ schválená uznesením Porady vedenia MŽP SR č. 62 z 28. marca 2013

krajinnej rozmanitosti, ekologickú nestabilitu, zníženú produktivnosť, využiteľnosť a obývateľnosť území;

3. odstraňovanie škôd a obmedzenie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a rizikových chemických, fyzikálnych a biologických faktorov s predchádzaním ich ďalšieho vzniku (prevenciu);

4. zvyšovanie podielu znečisťovateľov a poškodzovateľov životného prostredia na zlepšovaní jeho stavu a zainteresovanosti podnikateľských subjektov na výrobe a službách, zameraných na starostlivosť o životné prostredie a vytváraní „zelenej spoločnosti“;

5. utváranie ďalších podmienok na transformáciu hospodárstva z vysoko energeticky a surovinovo náročnej štruktúry na štruktúru s úsporou a racionálnejším využitím energie a surovín, s vyšším podielom spracovania a finalizácie, s uplatňovaním environmentálne vhodných postupov a technológií, so zavedením dopravy, spĺňajúcej environmentálne požiadavky, s bezpečným skladovaním materiálov, predĺžením ich životnosti a ich opätovným využívaním, s výraznejším uplatnením „zelených povolaní“ a zhodnotením práce a schopnosti ľudí pri prechode na „zelenú ekonomiku“;

6. širšie uplatnenie energie z netradičných a obnoviteľných zdrojov (slnečnej, veternej, geotermálnej), šetrné efektívne využívanie prírodných a ostatných zdrojov, ekologizáciu poľnohospodárstva, revitalizáciu zdevastovaných území, regiónov a okrskov so silne narušeným prostredím a poškodených lesov a lesných pozemkov so zohľadnením aj ich mimoprodukčných funkcií, ozelenenie a optimálne usporiadanie a využívanie krajiny pri harmonizácii rozvojových zámerov všetkých troch pilierov trvalo udržateľného rozvoja a postupné zabezpečovanie „zeleného rastu“;

7. zvýšenie environmentálneho vedomia obyvateľstva s dôrazom na podnikateľskú sféru a mládež, jeho informovanosti o stave životného prostredia v SR, ako aj o možnostiach, príprave a realizácii opatrení na jeho zlepšovanie;

8. dotvorenie a uplatňovanie systému právnych a ekonomických nástrojov environmentálnej politiky, prehĺbenie medzinárodnej spolupráce pri riešení environmentálnych problémov a v procese zabezpečovania trvalo udržateľného rozvoja, osobitne na plnenie záväzkov, vyplývajúcich z medzinárodného environmentálneho práva a z členstva v medzinárodných organizáciách, najmä OSN, OECD a EÚ.

Realizácia cieľov RIÚS TK priamo podporuje ciele č. 1, 2, 3, 5 a 7. V rámci vzdelávania a zamestnanosti je mimoriadne významné prepojenie s cieľom č. 5.

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (NSTUR)⁹

Uplatňovanie trvalo udržateľného rozvoja v SR definuje § 6 zákona č. 17/1992 Zb., kde je uvedené, že sa jedná o taký *“rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov”*.

NSTUR zahŕňa hlavné dimenzie trvalo udržateľného rozvoja - environmentálnu, sociálnu, ekonomickú, inštitucionálnu, pri sledovaní relevantných kapitol Agendy 21 a ukazovateľov TUR a zohľadnení špecifík SR. Základnou orientáciou SR by malo byť dlhodobé, cieľavedomé a komplexné smerovanie k vytváraniu spoločnosti založenej na princípoch TUR a ich praktickom uplatňovaní. K dosiahnutiu tejto orientácie je potrebné vo všetkých sférach spoločnosti vychádzať z princípov a kritérií TUR a orientovať sa na **dlhodobé priority** (integrované ciele) TUR SR identifikované v NSTUR, medzi ktoré patrí aj vysoká kvalita životného prostredia, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov - efektívna ochrana životného prostredia, šetrné využívanie prírodných zdrojov, odstránenie

⁹ schválená uznesením vlády SR č. 978/2001

environmentálnych záťaží a poškodenia prostredia, limitovanie ekonomického rozvoja v súlade s prírodnými podmienkami a potenciálmi, dosiahnutie a udržanie kvalitného životného prostredia s dôrazom na ohrozené oblasti.

Strategické ciele TUR, ktoré je potrebné v rámci smerovania aj k uvedenej dlhodobej priorite dosiahnuť vo vzťahu k životnému prostrediu, sú:

1. Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva a zdravotnej starostlivosti, skvalitnenie životného štýlu
2. Rozvoj integrovaného modelu pôdohospodárstva
3. Reštrukturalizácia, modernizácia a ozdravenie výrobného sektora
4. Zlepšenie dopravnej a technickej infraštruktúry, rozvoj cestovného ruchu
5. Reštrukturalizácia a modernizácia bankového sektora
6. Zníženie energetickej a surovinovej náročnosti a zvýšenie efektívnosti hospodárstva SR
7. Zníženie podielu využívania neobnoviteľných prírodných zdrojov pri racionálnom využívaní obnoviteľných zdrojov
8. Zníženie environmentálneho zaťaženia prostredia
9. Zmiernenie dôsledkov globálnej zmeny klímy, narušenia ozónovej vrstvy a prírodných katastrof
10. Zlepšenie kvality životného prostredia v regiónoch.

Realizácia cieľov RIÚS priamo súvisí so strategickými cieľmi TUR č. 1, 4, 8, 9 a 10.

Cesty a prostriedky na podporu priorít a dosiahnutia strategických cieľov TUR SR navrhujú činnosti, ktorými by mala spoločnosť prispieť k splneniu jednotlivých strategických cieľov. Pre ich monitorovanie bol zvolený súbor ukazovateľov TUR, ktorý komplexne a objektívne odráža stav v dosahovaní vytýčených strategických cieľov.

Hodnotenie jednotlivých stratégií, koncepcií, programov, a aktivít vo vzťahu k TUR možno realizovať na základe 16 princípov (na riadenie činnosti ľudí) a 40 kritérií (na posudzovanie uplatnenia princípov), ktoré stanovuje NSTUR:

Tab. 19 Princípy a kritériá TUR

Por. č.	Princíp	Kritériá
1	Princíp podpory rozvoja ľudských zdrojov	• zabezpečenie ochrany zdravia ľudí • zabezpečenie optimálneho rozvoja ľudských zdrojov (vo všetkých životoch prospešných oblastiach)
2	Ekologický princíp	• zachovanie a podpora biodiverzity, vitality a odolnosti ekosystémov, • optimalizácia priestorového usporiadania a funkčného využívania krajiny a zabezpečenie jej územného systému ekologickej stability, • zachovanie a podpora život zabezpečujúcich systémov, • zachovanie vysokej kvality zložiek životného prostredia – minimalizácia negatívnych vplyvov na životné prostredie, • minimalizácia využívania neobnoviteľných zdrojov a prednostné využívanie obnoviteľných zdrojov, avšak v medziach ich reprodukčných schopností
3	Princíp autoregulačného a sebahodnotiaceho vývoja	• odhaľovanie a využívanie prírodných a antropicky simulovaných autoregulačných a sebahodnotiacich prírodných mechanizmov, • podpora uzavretých cyklov výroby a spotreby
4.	Efektívny princíp	• zachovanie optimálnych látkovo-energetických cyklov, • minimalizácia surovinových a energetických vstupov, • redukcia množstva výstupov a minimalizácia strát, • zavádzanie a podpora nástrojov environmentálnej ekonomiky
5.	Princíp rozumnej dostatočnosti	• rozumné a šetrné využívanie zdrojov a ich ochrana, • podpora vhodných foriem samozásobovania
6.	Princíp preventívnej opatrnosti a predvídavosti	• uprednostňovanie preventívnych opatrení pred odstraňovaním nežiaducich následkov činností, • rešpektovanie možných rizík
7.	Princíp rešpektovania potrieb a práv budúcich generácií	• zachovanie možností využívania existujúcich zdrojov aj pre budúce generácie, • zachovanie rovnakých práv budúcich generácií;
8.	Princíp vnútrogeneračnej, medzigeneračnej a globálnej rovnosti práv obyvateľov Zeme	• zabezpečenie ľudských práv vo všetkých smeroch a systémoch, • zabezpečenie národnostnej, rasovej a inej rovnosti, • zabezpečenie práv ostatných živých bytostí
9.	Princíp kultúrnej a spoločenskej integrity	• preferovanie rozvoja na báze vnútorného rozvojového potenciálu namiesto mechanicky importovaného rozvoja, • zachovanie a obnova pozitívnych hodnôt krajiny, sociálnej a kultúrnej identity, • podpora miestneho koloritu, ľudovej kultúry a duchovnej atmosféry, • oživenie tradičných aktivít s citlivým využitím moderných technológií, • podpora spontánnych foriem pomoci, resp. svojpomoci
10.	Princíp nenásilia	• uplatňovanie mierových a konsenzuálnych metód riadenia, • nepoužívanie akýchkoľvek foriem násilia
11.	Princíp emancipácie a participácie	• presadzovanie primeranej miery decentralizácie a uplatňovania príslušníkov daného spoločenstva, • tvorba pracovných príležitostí a umožnenie prístupu k verejným statkom a službám, • účasť obyvateľov obcí na rozhodovaní a posilnenie verejnej kontroly
12.	Princíp solidarity	• uplatňovanie tolerance a porozumenia, • podpora vzájomnej pomoci a spoluzodpovednosti

Por. č.	Princíp	Kritériá
13.	Princíp subsidiarity	• prenášanie kompetencií na najnižšiu možnú hierarchickú úroveň ich realizácie a približovanie ich výkonu k občanovi
14.	Princíp prijateľných chýb	• uprednostňovanie prístupov umožňujúcich návrat k východiskovému stavu - minimalizácia nevratných zmien s ťažko predvídateľnými dôsledkami, • bezodkladné zverejňovanie chýb a omylov, ako aj ich bezprostredné odstraňovanie, resp. zmierňovanie
15.	Princíp optimalizácie	• cielené riadenie a zosúladovanie všetkých činností so smerom k rovnováhe, odstraňovanie nežiaducich následkov, zdrojov nestability a rizík, • hľadanie a podpora verejnoprospešných činností s viacsmernými kladnými vplyvmi
16.	Princíp sociálne, eticky a environmentálne priaznivého hospodárenia, rozhodovania, riadenia a správania	• uplatňovanie všetkých vyššie uvedených 15 princípov v synergickom pôsobení politických, právnych, ekonomických, organizačných, výchovno-vzdelávacích a iných nástrojov.

Realizácia cieľov RIÚS priamo alebo nepriamo podporuje princípy TUR č. 1, 2, 5, 7, 9, 11, 12 a 16.

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV (NEHAP IV.)

Vo vzťahu k RIÚS je z NEHAP IV prioritný Regionálny prioritný cieľ I:

„Zameranie sa na prevenciu a podstatné zníženie chorobnosti a úmrtnosti v dôsledku porúch tráviaceho ústrojenstva a ostatných zdravotných dopadov tak, aby sa zabezpečilo prijatie primeraných opatrení na zlepšenie prístupu k bezpečnej a cenovo prístupnej vode a primeranej hygieny pre všetky deti (CEHAPE, WHO)“.

Hlavným zámerom Regionálneho prioritného cieľa I. je chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Snahou je zabezpečiť prístup k nezávadnej zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Voda a trvalo udržateľné hospodárenie s vodou sú základnými predpokladmi pre ekonomický a sociálny rozvoj a pre zabezpečenie dostatočného množstva potravín pre rastúci počet obyvateľov. Ochrana tohto životne dôležitého zdroja pred znečistením a nadmerným využívaním je otázkou najmä ekonomického charakteru a kľúčovým faktorom spolupráce na všetkých úrovniach.

Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR

Plán je rámcový dokument na usmernenie prípravy, plánovania a realizácie verejných vodovodov a verejných kanalizácií na území SR. Cieľom Plánu rozvoja verejných vodovodov je zabezpečenie bezproblémového zásobovania obyvateľov SR kvalitnou pitnou vodou bez negatívnych dopadov na životné prostredie, výstavba verejných vodovodov v obciach bez vodovodu a zvýšenie počtu obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov. Tento plán je v súlade so základnými strategickými dokumentmi (napr. Návrh Koncepcie vodohospodárskej politiky SR do roku 2015, Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja, Národný environmentálny akčný program II a zásad III (NEAP II a zásady III), Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky Slovenskej republiky).

Pre oblasť odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd majú zásadný význam ustanovenia zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), ktoré sú transpozíciou požiadaviek smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd.

Dlhodobé ciele:

- Zvyšovať podiel obyvateľov zásobovaných nezávadnou pitnou vodou hlavne v krajoch, ktoré v súčasnosti nedosahujú ani celoslovenskú úroveň (Prešovský, Košický, Banskobystrický kraj)
- Dokončenie rozostavaných vodovodov
- Výstavba nových vodovodov
- Realizácia opatrení na odstránenie nedostatkov v problémových vodovodoch (kvalita a kvantita)
- Do roku 2015 zvýšiť počet zásobovaných obyvateľov o cca 613 tis. obyvateľov, čím by sa podiel obyvateľov zvýšil zo súčasných 84,9 % na viac ako 90 %.

Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy

Stratégia bola pripravovaná na základe iniciatívy Ministerstva životného prostredia SR v nadväznosti na aktuálny vývoj témy dôsledkov zmeny klímy v širšom medzinárodnom kontexte. Dôvodom je najmä naliehavá potreba zlepšiť a zefektívniť adaptačné procesy v odozve na stále intenzívnejšie prejavy a dôsledky zmeny klímy.

V sociálnej oblasti sú relevantné predovšetkým dopady zmeny klímy na zdravotný stav. Klimatické zmeny prostredníctvom jednotlivých zmien v životnom prostredí majú na ľudské zdravie priamy aj nepriamy vplyv. Priamy dopad na zdravie majú konkrétne klimatické faktory, ako napríklad teplota. Extrémne horúčavy spôsobujú u ľudí dehydratáciu, tepelný stres, kŕče a môžu vážne zhoršovať prejavy kardiovaskulárnych a iných ochorení. Nepriamy zdravotný dopad je spôsobený následne zmenami v prostredí, ako napríklad úrazy, zvýšená chorobnosť alebo úmrtnosť na kardiovaskulárne ochorenia, gastrointestinálne ochorenia, ochorenia respiračnej sústavy ako aj rôzne psychické problémy z dôvodu dlhotrvajúceho sucha, nadmerných dažďov, búrok, nedostatku vody alebo jej kontaminácie.

Pri tvorbe environmentálnych cieľov a posudzovaní v rámci SEA boli zohľadnené nasledovné ďalšie národné strategické dokumenty:

- Národný program reforiem 2013
- Vodný plán Slovenska (2009) ¹⁰
- Stratégia pre redukciu PM10 (2012) ¹¹
- Koncepcia ochrany prírody a krajiny (2006) ¹²
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (1997) ¹³
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity pre roky 2012 – 2020
- Aktualizovaný akčný plán pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku pre roky 2003 - 2010 ¹⁴

¹⁰ záväzná časť Vodného plánu schválená nariadením vlády SR č. 279/2011 Z. z.

¹¹ schválená uznesením vlády SR č. 77/2013

¹² schválená uznesením vlády SR č. 471/2006

¹³ schválená uznesením vlády SR č. 231/1997

¹⁴ schválený uznesením vlády SR č. 1209/2002

IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

1 POSÚDENIE CIEĽOV A AKTIVÍT PRIORITNÝCH OSÍ

RIÚSTK vychádza z globálneho cieľa, ktorým je „prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť Trenčianskeho samosprávneho kraja ako aj ÚMR Trenčín". Na globálny cieľ nadväzujú špecifické ciele vymedzené v rámci jednotlivých strategických priorít, na ktorých dosiahnutie sú v rámci RIÚS uvedené príklady aktivít. Detailný popis jednotlivých prioritných osí sa nachádza v kap. II.6.1. Na základe analýzy súčasných environmentálnych problémov a potenciálnych vplyvov súvisiacich s implementáciou RIÚS TK, analýzy horizontálnych a sektorových politík, stratégií a koncepcií, ktoré majú vzťah k danej problematike a príslušných právnych predpisov vzťahujúcich sa na jednotlivé zložky životného prostredia a zdravie, boli pre jednotlivé oblasti sformulované nasledovné environmentálne ciele.

Tab. 20 Environmentálne ciele RIÚS TK

Oblasť	Cieľ
Obyvateľstvo a zdravie	Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
	Skvalitniť ľudské zdroje v oblasti zdravotníctva
	Podporovať zdravie znížením psychických stresov
Ovzdušie a klimatické faktory	Znižovať produkciu emisií
	Znižovať produkciu emisií skleníkových plynov
Pôda a horninové prostredie	Minimalizovať zábery poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov
	Predchádzať rizikám z titulu nestability horninového prostredia
Voda	Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd
	Obmedzovať zásah do vodohospodársky chránených území
	Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia
Biodiverzita a ochrana prírody	Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov
	Zabezpečiť integritu lokalít systému Natura 2000
	Udržať ekologickú stabilitu krajiny
Krajina	Zachovať integritu krajiny a jej scenerickú hodnotu
Kultúrne dedičstvo	Chrániť kultúrne dedičstvo
Materiálne zdroje	Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov
	Racionálne využívať prírodné zdroje
	Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi

Uvedené ciele boli konfrontované s cieľmi a aktivitami RIÚS TK definovaných v rámci jednotlivých strategických priorít. Pre hodnotenie boli použité tieto klasifikačné znaky:

- ++ priamy významný pozitívny vplyv
- + mierny pozitívny vplyv
- 0 väzba medzi aktivitou a environmentálnym cieľom neexistuje alebo je slabá
- priamy negatívny vplyv
- 0/+ predpokladaný nepriamy pozitívny vplyv
- 0/- predpokladaný nepriamy negatívny vplyv
- +/- možný pozitívny aj negatívny vplyv
- ? pre vyhodnotenie nie sú relevantné podklady, vplyv nie je možné jednoznačne určiť

Jednotlivé oblasti boli navrhnuté tak, aby boli konzistentné s kritériami uvedenými v prílohe II smernice SEA a aby zahŕňali všetky oblasti požadované smernicou. V rámci predbežného vyhodnotenia neboli identifikované žiadne priame, nepriame ani potenciálne vplyvy RIÚS, ktoré by mohli významne ovplyvniť ciele ochrany krajiny (reliéf, scenéria) a kultúrneho dedičstva. Ochrana prírody a krajiny ako taká, vrátane území spadajúcich pod Natura 2000 a vrátane ekologickej stability krajiny, je zahrnutá a bola vyhodnotená pod oblasťou "Biodiverzita". V rámci projektovej skladby sa nenachádzajú projekty, ktoré by vážnejším spôsobom ovplyvnili reliéf a scenériu krajiny. V prípade kultúrneho dedičstva sa zo zákona automaticky pri každej významnejšej stavbe musí realizovať archeologický prieskum a nehrozí tak, že dôjde k stratám súvisiacim s našim kultúrnym dedičstvom. Pri pamiatkovo chránených objektoch, využívaných hlavne v sociálnej sfére, sú tieto taktiež pod neustálou kontrolou a sú presadzované skôr trendy presadzujúce výkon sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately komunitnou formou. Zároveň sa upúšťa sa od inštitucionálnej formy. Tieto dve oblasti boli preto z matice hodnotenia jednotlivých strategických priorít vypustené.

A STRATEGICKÁ ČASŤ PRE ÚZEMIE TRENČIANSKEHO KRAJA

STRATEGICKÁ PRIORITA 1: Bezpečná a ekologická doprava v Trenčianskom kraji

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
1.1.1 Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.	0/+	+/-	-	0/-	-	+	Priame vplyvy na zložky ŽP možno očakávať hlavne v súvislosti so závažnejšími rekonštrukciami existujúcich ciest alebo mostov (výnimočne s výstavbou nových úsekov cestných komunikácií). Vzhľadom na kategóriu ciest sa očakávajú menej významné vplyvy hlavne počas výstavby - záber pôdy, možné ovplyvnenie vodného a horninového prostredia ako aj biotickej zložky. Z pohľadu obyvateľstva sa bude jednať skôr o pozitívne vplyvy.
1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy	+	0/+	0/+	0/+	+	++	Effektívnejšie využívanie VOD, budovanie prestupných uzlov, parkovísk, nový dopravný informačný systém, zlepšená kvalita vozového parku prinesie postupne znížené využívanie osobnej dopravy, čo sa pozitívne prejaví hlavne na kvalite ovzdušia, znížení hluku a tým aj na zdravotnom stave obyvateľstva. Nepriamo to pozitívne ovplyvní aj psychiku ľudí. Nezanedbateľný bude aj efekt na úsporách pohonných hmôt (aspoň relatívny).
1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb	+	0	0/-	0/+	+	++	Naplnenie uvedeného cieľa v konečnom dôsledku vytvorí podmienky pre ďalšie znižovanie dopravného ruchu v mestách a niekde aj medzi mestami. Preferovanie výstavby cyklotrás v extraviláne prinesie menšie dopady na prírodné prostredie pri ich budovaní ale celkový pozitívny efekt bude neporovnateľne významnejší. Významný pozitívny dopad sa predpokladá v intraviláne a centrálnych častiach miest a znížení spotreby pohonných hmôt. Zlepší sa zdravotný stav aspoň určitej skupiny obyvateľstva.

Sumárne vyhodnotenie

Strategická priorita 1 Bezpečná a ekologická doprava v Trenčianskom kraji prispieva k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020, a to:

- znížiť emisie skleníkových plynov o minimálne 20 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990; zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie o 20 % a zvýšiť energetickú účinnosť o 20 %.

Z cieľov vyplývajú pre členské štáty v oblasti dopravy tieto úlohy:

- vyvinúť inteligentné, dokonalejšie a plne prepojené infraštruktúry v oblasti dopravy a energetiky a využívať v plnej miere informačné a komunikačné technológie,
- zabezpečiť v rámci základnej siete EÚ koordinované vykonávanie projektov v oblasti infraštruktúry, ktoré významne prispievajú k efektívnosti celého systému dopravy EÚ,
- zamerať sa na mestský rozmer dopravy, ktorý výrazne prispieva k dopravnému preťaženiu a produkcii emisií.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci strategickej priority 1 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto stanovené environmentálne ciele:

- ↑ Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- ↑ Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- ↑ Znižovať produkciu emisií
- ↑ Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov
- ↑ Znižovať produkciu emisií skleníkových plynov

Nesúlاد so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

STRATEGICKÁ PRIORITA 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti	0/+	0	0	0	+	+	Realizácia cieľa generuje krátkodobé vplyvy počas výstavby a stavebných prác pri rekonštrukcii objektov CIZS. Tie budú pri naplnení očakávaných predpokladov prevýšené pozitívami z koncentrácie lekárov priameho kontaktu na jednom mieste vo väzbe na šetrenie času a nákladov na dopravu. V prípade prevádzkovateľov centier aj nákladov na prevádzku. Vytvorí sa tiež

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
							priestor pre efektívnejší zber zdravotníckeho odpadu, kvalitné IKT, bezbariérový prístup a zvýši sa energetická hospodárnosť objektov.
2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	0/-	0	0	0/+	+	+	Realizácia cieľa generuje krátkodobé vplyvy počas výstavby a stavebných prác pri rekonštrukcii objektov MŠ. Pozitívne vplyvy sa prejavujú v zvyšovaní energetickej hospodárnosti objektov a hlavne v zvýšenom komforte detí i rodičov čo bude mať odraz v psychike.
2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplyvať na vytváranie mentálnych predpokladov pre ľahšie zvládanie učiva a tým aj na duševnú pohodu a zdravie.
2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplyvať na duševnú pohodu a zdravie prostredníctvom lepších možností získania zamestnania v regióne.

Sumárne vyhodnotenie

Strategická priorita Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám prispieva k napĺňaniu jedného z tematických cieľov stratégie Európa 2020, a to dosiahnuť 75% podiel zamestnaného obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov. Slovenská republika si v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti podpory zamestnanosti a mobility pracovnej sily zadefinovala konkrétny cieľ: „Dosiahnuť 72% mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov do roku 2020“. Hlavné opatrenia na zvýšenie zamestnanosti a mobility pracovnej sily sú rozpracované v rámci Národného programu reforiem SR 2013. Strategická priorita je v súlade s napĺňaním úloh prijatých v rámci národného programu reforiem pre oblasť zamestnanosti.

Z hľadiska jednotlivých zložiek životného prostredia sa negatívne ani pozitívne vplyvy neočakávajú, ak tak len v minimálnej miere počas výstavby nových objektov či prestavby existujúcich objektov. To bude mať za následok pri správnom prístupe zvýšenie energetickej efektívnosti budov a v prípade centralizácie lekárov prvého kontaktu aj efektívnejšie využívanie nákladov. Nepriamo môže dôjsť k ušetreniu času a dopravných nákladov zo strany návštevníkov zdravotníckych centier. Vplyvy implementácie cieľov a aktivít Strategickkej priority sa premietajú do sociálnej oblasti, kde môžu pozitívne ovplyvňovať predovšetkým duševné zdravie.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Strategickkej priority 2 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto ciele:

- ⬆ Skvalitniť ľudské zdroje v oblasti zdravotníctva
- ⬆ Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- ⬆ Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- ⬆ Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov

V menšej miere možno uvažovať aj s cieľom:

- ⬆ Znižovať produkciu emisií

Nesúladi so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

STRATEGICKÁ PRIORITA 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

Stratégia v oblasti kultúrno-kreatívneho priemyslu je rozpracovaná v časti venovanej funkčnému územiu mesta Trenčín, nakoľko investície v tejto oblasti môžu byť realizované výhradne na tomto území.

STRATEGICKÁ PRIORITA 4: Zlepšenie kvality života v Trenčianskom kraji s dôrazom na životné prostredie.

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
4.2.1. Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie	0/+	++	+/-	+	++	++	Priame vplyvy na zložky ŽP možno očakávať hlavne v súvislosti s výstavbou nových kanalizačných zberačov a vodovodných rádo v a ich závažnejšími rekonštrukciami. Vzhľadom na charakter stavieb bude vysoko prevažovať pozitívny efekt nad negatívnymi. Odkanalizovanie pozitívne ovplyvní kvalitu vodných tokov ako aj vodných ekosystémov. Výstavba vodovodov vysoko pozitívne ovplyvní komfort a zdravotný stav dotknutého obyvateľstva.
4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku	+	0/+	0/+	++	+	++	Realizácia cieľa dlhodobo ovplyvní kvalitu životného prostredia miest a obcí ako aj zdravotný stav obyvateľstva. Komplexné účinky ozelenenia vnútroblokov pozitívne ovplyvnia všetky zložky životného prostredia. Hlavne podporia biodiverzitu a komfort a zdravie obyvateľov. Opatreniami sa zabezpečí zdržanie vody v krajine a čistejšie ovzdušie.

Sumárne vyhodnotenie

Ciele súvisiace s vylepšením zásobovania pitnou vodou a odkanalizovaním sídiel ako aj revitalizáciou sídliskových vnútroblokov ozelenením nachádzajú oporu vo všetkých vyššie citovaných dokumentoch na európskej i národnej úrovni. Realizácia cieľov ovplyvní kvalitu životného prostredia v regióne ako aj zdravotný stav obyvateľstva v najväčšom rozsahu.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Strategickej priority 4 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto stanovené environmentálne ciele:

- Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd, ale ho vylepšovať
- Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov ako aj ich tvorbu
- Znižovať produkciu emisií, resp. vylepšovať imisnú situáciu

- ⬆ Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia (v istej miere)
- ⬆ Racionálne využívať prírodné zdroje
- ⬆ Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

B STRATEGICKÁ ČASŤ PRE MESTSKÚ FUNKČNÚ OBLASŤ TRENČÍN

STRATEGICKÁ PRIORITA 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
1.1.1 Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.	0/+	+/-	-	0/-	-	+	Priame vplyvy na zložky ŽP možno očakávať hlavne v súvislosti so závažnejšími rekonštrukciami existujúcich ciest alebo mostov (výnimočne s výstavbou nových úsekov cestných komunikácií). Vzhľadom na kategóriu ciest sa očakávajú menej významné vplyvy hlavne počas výstavby - záber pôdy, možné ovplyvnenie vodného a horninového prostredia ako aj biotickej zložky. Z pohľadu obyvateľstva sa bude jednať skôr o pozitívne vplyvy.
1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy	+	0/+	0/+	0/+	+	++	Efektívnejšie využívanie VOD, budovanie prestupných uzlov, parkovísk, nový dopravný informačný systém, zlepšená kvalita vozového parku prinesie postupne znížené využívanie osobnej dopravy, čo sa pozitívne prejaví hlavne na kvalite ovzdušia, znížení hluku a tým aj na zdravotnom stave obyvateľstva. Nepriamo to pozitívne ovplyvní aj psychiku ľudí. Nezanedbateľný bude aj efekt na úsporách pohonných hmôt (aspoň relatívny).
1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb	+	0/+	0/+	0/+	+	++	Efektívnejšie využívanie VOD, budovanie prestupných uzlov, parkovísk, nový dopravný informačný systém, zlepšená kvalita vozového parku prinesie postupne znížené využívanie osobnej dopravy, čo sa pozitívne prejaví hlavne na kvalite ovzdušia, znížení hluku a tým aj na zdravotnom stave obyvateľstva. Nepriamo to pozitívne ovplyvní aj psychiku ľudí. Nezanedbateľný bude aj efekt na úsporách pohonných hmôt (aspoň relatívny).

Sumárne vyhodnotenie

Strategická priorita 1 Bezpečná a ekologická doprava v Trenčianskom kraji prispieva k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020, a to:

- znížiť emisie skleníkových plynov o minimálne 20 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990; zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie o 20 % a zvýšiť energetickú účinnosť o 20 %.

Z cieľov vyplývajú pre členské štáty v oblasti dopravy tieto úlohy:

- vyvinúť inteligentné, dokonalejšie a plne prepojené infraštruktúry v oblasti dopravy a energetiky a využívať v plnej miere informačné a komunikačné technológie,
- zabezpečiť v rámci základnej siete EÚ koordinované vykonávanie projektov v oblasti infraštruktúry, ktoré významne prispievajú k efektívnosti celého systému dopravy EÚ,
- zamerať sa na mestský rozmer dopravy, ktorý výrazne prispieva k dopravnému preťaženiu a produkcii emisií.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci strategickej priority 1 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto stanovené environmentálne ciele:

- Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- Znižovať produkciu emisií
- Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov
- Znižovať produkciu emisií skleníkových plynov

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

STRATEGICKÁ PRIORITA 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti	0/+	0	0	0	+	+	Realizácia cieľa generuje krátkodobé vplyvy počas výstavby a stavebných prác pri rekonštrukcii objektov CIZS. Tie budú pri naplnení očakávaných predpokladov prevýšené pozitívami z koncentrácie lekárov priameho kontaktu na jednom mieste vo väzbe na šetrenie času a nákladov na dopravu. V prípade prevádzkovateľov centier aj nákladov na prevádzku. Vytvorí sa tiež priestor pre efektívnejší zber zdravotníckeho odpadu, kvalitné IKT, bezbariérový prístup a zvýši sa energetická hospodárnosť objektov.
2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	0/-	0	0	0/+	+	+	Realizácia cieľa generuje krátkodobé vplyvy počas výstavby a stavebných prác pri rekonštrukcii objektov MŠ. Pozitívne vplyvy sa prejavujú v zvyšovaní energetickej hospodárnosti objektov a hlavne v zvýšenom komforte detí i rodičov čo bude mať odraz v psychike.
2.2.2 Zlepšenie kľúčových	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
kompetencií žiakov základných škôl							ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na vytváranie mentálnych predpokladov pre ľahšie zvládanie učiva a tým aj na duševnú pohodu a zdravie.
2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie prostredníctvom lepších možností získania zamestnania v regióne.

Sumárne vyhodnotenie

Strategická priorita Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám prispieva k napĺňaniu jedného z tematických cieľov stratégie Európa 2020, a to dosiahnuť 75% podiel zamestnaného obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov. Slovenská republika si v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti podpory zamestnanosti a mobility pracovnej sily zadefinovala konkrétny cieľ: „Dosiahnuť 72% mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov do roku 2020“. Hlavné opatrenia na zvýšenie zamestnanosti a mobility pracovnej sily sú rozpracované v rámci Národného programu reforiem SR 2013. Strategická priorita je v súlade s napĺňaním úloh prijatých v rámci národného programu reforiem pre oblasť zamestnanosti.

Z hľadiska jednotlivých zložiek životného prostredia sa negatívne ani pozitívne vplyvy neočakávajú, ak tak len v minimálnej miere počas výstavby nových objektov či prestavby existujúcich objektov. To bude mať za následok pri správnom prístupe zvýšenie energetickej efektívnosti budov a v prípade centralizácie lekárov prvého kontaktu aj efektívnejšie využívanie nákladov. Nepriamo môže dôjsť k ušetreniu času a dopravných nákladov zo strany návštevníkov zdravotníckych centier. Vplyvy implementácie cieľov a aktivít Strategickkej priority sa premietajú do sociálnej oblasti, kde môžu pozitívne ovplyvňovať predovšetkým duševné zdravie.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Strategickkej priority 2 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto ciele:

- ⬆ Skvalitniť ľudské zdroje v oblasti zdravotníctva
- ⬆ Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- ⬆ Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- ⬆ Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov

V menšej miere možno uvažovať aj s cieľom:

- ⬆ Znižovať produkciu emisií

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

STRATEGICKÁ PRIORITA 3: Mobilizácia kreatívneho priemyslu v Trenčianskom kraji

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
3.1. Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplyvať na duševnú pohodu a zdravie. Kreatívne centrá, ktorých súčasťou budú aj umelecké inkubátory, by mohli byť zamerané aj na najnovšie environmentálne trendy (environmentálny priemysel) a preferovať tak v regióne otázku životného prostredia.

Sumárne vyhodnotenie

Strategická priorita prispieva k napĺňaniu jedného z cieľov stratégie Európa 2020, a to znížiť počet osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v Európskej únii aspoň o 20 miliónov. Slovenská republika si v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti odstraňovania chudoby zadefinovala konkrétny cieľ „Vymaniť najmenej 170 tis. ľudí z rizika chudoby a vylúčenia do roku 2020“. Hlavné opatrenia na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia sú rozpracované v rámci Národného programu reforiem SR na rok 2013. Strategická priorita je v súlade s napĺňaním úloh prijatých v rámci Národného programu reforiem pre oblasť sociálnej inklúzie.

Strategická priorita tiež prispieva k napĺňaniu jedného z tematických cieľov stratégie Európa 2020, a to dosiahnuť 75% podiel zamestnaného obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov. Slovenská republika si v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti podpory zamestnanosti a mobility pracovnej sily zadefinovala konkrétny cieľ: „Dosiahnuť 72% mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov do roku 2020“. Hlavné opatrenia na zvýšenie zamestnanosti a mobility pracovnej sily sú rozpracované v rámci Národného programu reforiem SR 2013. Strategická priorita je v súlade s napĺňaním úloh prijatých v rámci národného programu reforiem pre oblasť zamestnanosti.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Strategickej priority 3 majú potenciál podporovať predovšetkým 1 cieľ, ktorým je:

- ↑ Podporovať zdravie znížením psychických stresov

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

STRATEGICKÁ PRIORITA 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
4.2.1. Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou	0/+	+	+	0/+	++	+	Priame vplyvy na zložky ŽP možno očakávať hlavne v súvislosti s rekonštrukciami kanalizačných zberačov a vodovodných sietí. Vzhľadom na charakter stavieb bude vysoko prevažovať pozitívny efekt nad negatívnymi. Opravy kanalizácií zamedzia znečisteniu podlažia a

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie							sprostredkovane aj vodných tokov. rekonštrukcia vodovodov zase prispeje k minimalizácii strát vody ako strategickej suroviny. Uvedené sa pozitívne odrazí aj na zdravotnom stave dotknutého obyvateľstva.
4.3.1 Zlepšenie environm. aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku	+	0/+	0/+	++	+	++	Realizácia cieľa dlhodobo ovplyvní kvalitu životného prostredia miest a obcí ako aj zdravotný stav obyvateľstva. Komplexné účinky ozelenenia mesta pozitívne ovplyvnia všetky zložky životného prostredia. Hlavné podporia biodiverzitu a komfort a zdravie obyvateľov. Opatreniami sa zabezpečí zdržanie vody v krajine a čistejšie ovzdušie.

Sumárne vyhodnotenie

Ciele súvisiace s vylepšením zásobovania pitnou vodou a odkanalizovania sídla ako aj revitalizáciou sídliskových vnútroblokov a ozelenenia celého mesta nachádzajú oporu vo všetkých vyššie citovaných dokumentoch na európskej i národnej úrovni. Realizácia cieľov ovplyvní kvalitu životného prostredia v regióne ako aj zdravotný stav obyvateľstva v najväčšom rozsahu.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Strategickej priority 4 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto stanovené environmentálne ciele:

- Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd,
- Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov ako aj ich tvorbu
- Znižovať produkciu emisií, resp. vylepšovať imisnú situáciu
- Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia (v istej miere)
- Racionálne využívať prírodné zdroje
- Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

C STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP KŽP**PRIORITNÁ OS 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry**

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
1.1.1. Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov	?	+	+	+	++	?	Projekty uvažované v tomto balíku (výstavba kompostární, zariadení na triedenie odpadov a pod.) budú mať významný pozitívny vplyv hlavne na materiálové zdroje, reprezentované odpadmi ako druhotnou surovinou. Tým, že sa kompostovateľný a iný druhotne využiteľný odpad nebude sypať do potokov a na pôdu, dôjde aspoň k čiastočnému zlepšeniu týchto zložiek vrátane dotknutých ekosystémov. V prípade ovzdušia a obyvateľstva dôjde tiež k nepriamym efektom zlepšenia oproti súčasnej situácii, ale nevhodným umiestnením zariadení, prípadne ich zlou prevádzkou môže dôjsť aj k lokálnemu zhoršeniu v daných oblastiach.
1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ	+/-	++	+	+	+	+	Výstavba a rekonštrukcia novej kanalizácie a ČOV prinesie pozitívne vplyvy všetkým vyhodnocovaným položkám. Najviac budú profitovať vodné toky, kde sa obmedzí vypúšťanie odpadových vôd a v prípade ovzdušia dôjde na jednej strane k zlepšeniu situácie (zrušenie lokálnych žump) a na druhej k lokálnemu zhoršeniu v mieste situovania ČOV.
1.2.2 Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi	0	0	0/-	0	+	++	Výstavba a rekonštrukcia vodovodov, resp. budovanie nových zdrojov pitnej vody a vodojemov pozitívne ovplyvní hlavne komfort a zdravotný stav obyvateľstva a umožní chrániť vodu ako strategickú surovinu.
1.3.1 Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä rámci sústavy Natura 2000	0	+	0-	+	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa očakávajú vplyvy na zložky ŽP len pozitívne, a to hlavne na vodné prostredie, obyvateľstvo a biodiverzitu. Pri obyvateľstve bude ovplyvnená hlavne duševná pohoda a zdravie.
1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality	+	0	0	0	?	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa očakávajú pozitívne vplyvy na ovzdušie a tým aj na zdravotný stav obyvateľstva.
1.4.2 Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)	+	++	+	+	0/+	+	Sanácia starých environmentálnych záťaží, vrátane uzatvorenia skládky pozitívne ovplyvní podzemné a povrchové vody a pôdu.

Sumárne vyhodnotenie

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Prioritnej osi 1 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto ciele:

- Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd
- Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi
- Racionálne využívať prírodné zdroje
- Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

PRIORITNÁ OS 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
2.1.1 Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy	0	++	++	+	0	++	V súvislosti s implementáciou cieľa sa očakávajú len pozitívne vplyvy na vodu a pôdu. Implementácia cieľa bude pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.

Sumárne vyhodnotenie

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Prioritnej osi 2 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto ciele:

- Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia
- Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

PRIORITNÁ OS 3: Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
3.1.1 Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí	0	0	0	0	+	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
ovplyvnených zmenou klímy							duševnú pohodu a zdravie.
3.1.2 Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)	0	0	++	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP očakávajú len v prípade pôdy a horninového prostredia. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
3.1.3 Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie cez ochranu majetku.

Sumárne vyhodnotenie

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Prioritnej osi 3 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto ciele:

- ⬆ Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia
- ⬆ Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- ⬆ Podporovať zdravie znížením psychických stresov
- ⬆ Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

PRIORITNÁ OS 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
4.1.1 Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe SR	++	0	0	0/+	++	+	V súvislosti s implementáciou cieľa (zmena palivovej základne a vyžívanie OZE) sa očakávajú predovšetkým pozitívne vplyvy na ovzdušie a efektívnejšie využívanie prírodných zdrojov.
4.2.1 Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch	++	0	0	0	++	+	V súvislosti s implementáciou cieľa (zmena palivovej základne a vyžívanie OZE) sa očakávajú predovšetkým pozitívne vplyvy na ovzdušie a efektívnejšie využívanie prírodných zdrojov.
4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov	+	0	0	0/+	+	+	V súvislosti s implementáciou cieľa (znižovanie energetickej náročnosti budov a zariadení) sa očakávajú predovšetkým pozitívne vplyvy na ovzdušie a efektívnejšie využívanie prírodných zdrojov.
4.4.1 Zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou pre všetky typy území	0/+	0	0	0	0/+	0/+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Prostredníctvom koncepcií v oblasti tepelnej energetiky sa vytvorí potenciál pre zlepšenie kvality ovzdušia a úspory surovín.

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
4.5.1 Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple	+/-	0/-	-	0	++	+/-	Potenciálna výstavba zariadenia na výrobu elektriny a tepla bude mať z hľadiska vyššej účinnosti využívania zdrojov pre územie jednoznačný a významný prínos. Vplyvy na ovzdušie a obyvateľstvo bude možné vyhodnotiť až v procese EIA, keď bude známa lokalita, technológia a väzby na existujúcu energetickú infraštruktúru (či pôjde o nový zdroj, o nahradenie existujúceho zdroja a pod.)

Sumárne vyhodnotenie

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci Prioritnej osi 4 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto ciele:

- ⬆ Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov
- ⬆ Znižovať produkciu emisií
- ⬆ Znižovať produkciu emisií skleníkových plynov
- ⬆ Racionálne využívať prírodné zdroje
- ⬆ Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov

Jednoznačný nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

D STRATEGICKÁ ČASŤ PRE OBLASŤ PODPORY OP IŽ

PRIORITNÁ OS 1: Vzdelávanie

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
1.1.1. Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujú potreby trhu práce	0/+	0/+	0	0/+	0/+	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa priame vplyvy na zložky ŽP neočakávajú; pozitíva možno očakávať nepriamo v súvislosti so zvyšovaním environment. povedomia, predovšetkým v oblasti ochrany ovzdušia, ochrany vôd a nakladania s odpadmi. Zvýšenie uplatnenia na trhu práce bude mať významný pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia. <i>Odporúčenie: V štruktúre vzdelávania zohľadňovať potreby nových environmentálnych profesií v súvislosti</i>

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
							<i>s trendmi nízkouhlíkového hospodárstva stratégie Európa 2020</i>
1.3.1 Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce	0/+	0/+	0	0	0/+	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa priame vplyvy na zložky ŽP neočakávajú; pozitíva možno očakávať nepriamo v súvislosti so zvyšovaním environment. povedomia, predovšetkým v oblasti ochrany ovzdušia, ochrany vôd a nakladania s odpadmi. Zvýšenie uplatnenia na trhu práce bude mať významný pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia. <i>Odporúčenie: V štruktúre vzdelávania zohľadňovať potreby nových environmentálnych profesií v súvislosti s trendmi nízkouhlíkového hospodárstva stratégie Európa 2020</i>
1.4.1 Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehĺbovanie a zvyšovanie kvalifikácie	0	0	0	0	0	++	V súvislosti s implementáciou cieľa sa priame vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Ciele a aktivity v rámci PO vytvárajú predpoklady pre zvýšenie uplatnenia na trhu práce, čo bude mať významný pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia. Intervencie v oblasti skvalitnenia ľudských zdrojov v oblasti zdravotníctva taktiež vytvárajú potenciál pre zlepšenie zdravia ľudí. <i>Odporúčenie: V štruktúre vzdelávania zohľadňovať potreby nových environmentálnych profesií v súvislosti s trendmi nízkouhlíkového hospodárstva stratégie Európa 2020</i>

PRIORITNÁ OS 2: Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
2.1.1 Zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Zvýšenie uplatnenia na trhu práce má významný pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia.

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
3.1.1 Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Zvýšenie uplatnenia na trhu práce má významný pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia. Významný pozitívny vplyv majú aj aktivity zamerané na zvyšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
3.2.1 Zlepšením podmienok pre zosúladienie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
3.2.2 Znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
3.3.1 Zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu, a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti	0	0	0+	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Zvýšenie možnosti získania zamestnania má významný pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia.

PRIORITNÁ OS 4: Sociálne začlenenie

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
4.1.1 Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločn., vrátane na trhu práce	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
4.1.2 Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
4.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu pozitívne vplývať na duševnú pohodu a zdravie.
4.2.2 Vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má tendenciu

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti							zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov.

PRIORITNÁ OS 5: Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
5.1.1 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov Marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie	0/+	0/+	0	0/+	0/+	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa priame vplyvy na zložky ŽP neočakávajú; pozitíva možno očakávať nepriamo v súvislosti so zvyšovaním environment. povedomia, predovšetkým v oblasti ochrany ovzdušia, ochrany vôd a nakladania s odpadmi. Zvýšenie uplatnenia na trhu práce bude mať významný pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia. <i>Odporúčenie: V štruktúre vzdelávania MRK posilniť environmentálny akcent za účelom osvojenia základných návykov podporujúcich ochranu ŽP a zdravie</i>
5.1.2 Zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Zvýšenie možnosti získania zamestnania má pozitívny vplyv na obyvateľstvo, vrátane zdravia ľudí, hlavne v oblasti duševného zdravia.
5.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvedy a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania	0	0	0	0	0	++	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Implementácia cieľa má priamy vplyv na elimináciu nepriaznivých faktorov ovplyvňujúcich nepriaznivý stav rómskej populácie.

PRIORITNÁ OS 6: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizov rómskych komunít

Špecifický cieľ	Ovzdušie a klíma.	Voda	Pôda	Biodiverzita	Materiál. zdroje	Obyvat. a zdravie	Vyhodnotenie / Odporúčenia
6.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania	0	+/-	0	?/-	+	++	V súvislosti s implementáciou cieľa sa významné vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Z hľadiska ochrany vôd je možné očakávať mierny pozitívny vplyv v súvislosti s budovaním technickej infraštruktúry, ktorá môže obmedziť znečisťovanie podzemných a povrchových vôd. Na druhej strane, budovanie nových záchytných zariadení na odber vody môže ovplyvniť režim podzemných vôd. Tieto opatrenia je možné realizovať iba na základe hydrogeologického posúdenia. Podpora aktivít zameraných na riešenie problematiky komunálneho odpadu má významný pozitívny vplyv na ŽP, nakoľko sa jedná o jeden z najvypuklejších problémov vo vzťahu k MRK. Zlepšenie kvality bývania bude mať bezprostredný priamy pozitívny vplyv na zdravie MRK.
6.1.2 Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve	0/+	0/+	0	0/+	0/+	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa priame vplyvy na zložky ŽP neočakávajú; pozitíva možno očakávať nepriamo v súvislosti so zvyšovaním environment. povedomia už v ranom detstve, predovšetkým v oblasti ochrany vôd a nakladania s odpadmi.
6.1.3 Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre	0	0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Zlepšenie prístupu MRK k sociálnej infraštruktúre môže mať pozitívny vplyv na MRK, hlavne v oblasti duševného zdravia.
6.2.1 Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK		0	0	0	0	+	V súvislosti s implementáciou cieľa sa vplyvy na zložky ŽP neočakávajú. Zvýšenie možnosti získania zamestnania má pozitívny vplyv na MRK, vrátane zdravia, hlavne v oblasti duševného zdravia.

Sumárne vyhodnotenie časti D

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že takmer všetky špecifické ciele z oblasti podpory OP ĽZ, majú charakter tzv. "mäkkých" opatrení, t.z. že sa nebude jednať o investičné projekty. Pravdepodobne vo všetkých pripravovaných opatreniach, ktoré sú zaradené aj do OP ĽZ aj do RIÚS TK, je rozhodujúci environmentálny cieľ - Podporovať zdravie znížením psychických stresov.

Pokiaľ by sa podarilo v rámci vzdelávacích aktivít presadiť do výchovy a vzdelávania prvky environmentálnej výchovy, vytvorili by sa predpoklady do budúcnosti pre plnenie aj ostatných environmentálnych cieľov.

2 POSÚDENIE VPLYVU PROJEKTOV NA ÚZEMIA NATURA 2000

Špecifiká realizácie projektov v súvislosti s vplyvmi na územia Natura 2000

V rámci strategickej priority 1 a 4 budú realizované aj tzv. „tvrdé“ technické opatrenia, zameraných na budovanie inžinierskych sietí, základnej technickej infraštruktúry (kanalizácia, rekonštrukcie a opravy ciest, prípadne výstavba nových úsekov existujúcich ciest) a podporu prístupu k pitnej a úžitkovej vode. Vzhľadom k tomu, že niektoré z aktivít zasiahnu alebo sa priblížia k chráneným územiám sústavy Natura 2000 (územia európskeho významu, chránené vtáčie územia), s možnosťou ich ovplyvnenia, bude potrebné realizáciu konkrétnych projektov vyhodnotiť v súlade so Smernicou o biotopoch, ktorej požiadavky sú premietnuté do zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Pre realizáciu projektov s možným dopadom na lokality systému Natura 2000 sú rozhodujúce **znenia článkov 6(3) a 6(4) Smernice o biotopoch**, ktoré upravujú povinnosť a postup primeraného hodnotenia plánov alebo projektov:

Článok 6(3) Smernice o biotopoch:

"Akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí s určitou lokalitou alebo nie je pre starostlivosť o ňu nevyhnutný, ale pravdepodobne bude mať na túto lokalitu významný vplyv buď samostatne, alebo v kombinácii s inými plánmi a projektmi, bude predmetom primeraného hodnotenia jeho dopadov na lokalitu z hľadiska cieľov ochrany lokality. Z hľadiska záverov hodnotenia dopadov na lokalitu a s ohľadom na ustanovenia v odseku 4 príslušné národné orgány schvália tento plán alebo projekt len vtedy, keď zistia, že nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality a v prípade, že je to vhodné, prihliadnu tiež na stanovisko verejnosti."

Článok 6(4) Smernice o biotopoch:

"Ak aj napriek negatívnemu hodnoteniu dopadov na lokalitu a neexistencii alternatívnych riešení, sa musí plán alebo projekt realizovať z naliehavých dôvodov prvoradého verejného záujmu vrátane sociálnych a ekonomických dôvodov, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie ochrany celkovej spojitosti sústavy Natura 2000. O prijatých kompenzačných opatreniach bude informovať Komisiu. Ak sa na príslušnej lokalite vyskytujú prioritné typy biotopov a / alebo prioritné druhy, jediné dôvody, na ktoré je možné prihliadať sú tie, ktoré sa týkajú ľudského zdravia alebo verejnej bezpečnosti, priaznivých dôsledkov prvoradého významu z hľadiska životného prostredia alebo podľa stanoviska Komisie iných naliehavých dôvodoch prevažujúceho verejného záujmu."

Z uvedeného vyplýva, že cieľ zachovania alebo obnovy priaznivého stavu vybraných druhov a biotopov európskeho významu nevyklučuje aktivity v územiach Natura 2000, pokiaľ tieto aktivity nenarušujú ich priaznivý stav.

Pred realizáciou akéhokoľvek plánu alebo projektu, ktorý priamo nesúvisí s určitou lokalitou Natura 2000, alebo nie je pre starostlivosť o ňu nevyhnutný, ale pravdepodobne bude mať na túto lokalitu významný vplyv buď samostatne alebo v kombinácii, je však potrebné:

- vykonať primerané hodnotenie predmetného plánu alebo projektu, vrátane kumulatívneho vplyvu ostatných plánov alebo projektov na lokality Natura 2000, z hľadiska cieľov ochrany týchto lokalít;
- primerané hodnotenie je potrebné vykonať bez ohľadu na to, či je plán alebo projekt plánovaný priamo v tejto lokalite alebo mimo nej (čo predstavuje posúdenie širšieho územia);
- navrhnúť a rovnakým postupom preveriť rovnocenné alternatívne riešenia predmetného plánu alebo projektu.

Ak z primeraného hodnotenia vyplynie, že plán alebo projektu bude mať významný nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality Natura 2000, alebo ak aj po vykonaní primeraného hodnotenia zostávajú pochybnosti o významnosti vplyvov, projekt môže byť schválený len podľa postupu v článku 6(4) smernice o biotopoch, t. j. vtedy, ak je vo verejnom záujme. V takýchto prípadoch je vždy potrebné navrhnuť tzv. kompenzačné opatrenia, ktorými sa primerane nahradí strata biotopov alebo druhov európskeho významu a zmena funkcií a úlohy lokality v sústave Natura 2000. Medzi kompenzačné opatrenia patrí napr. obnova biotopov, vytvorenie náhradných lokalít alebo vyhlásenie novej porovnateľnej lokality sústavy Natura 2000.

Pri zásahoch do druhov a biotopov, ktoré sú predmetom osobitného záujmu - tzv. prioritné druhy alebo prioritné biotopy európskeho významu - je možné plán alebo projekt s významným nepriaznivým vplyvom na Natura 2000 schváliť jedine z dôvodov zachovanie ľudského zdravia, bezpečnosti obyvateľstva, zlepšenia životného prostredia alebo z iného naliehavého dôvodu vyššieho verejného záujmu, ktorý určí EK.

O navrhovaných kompenzačných opatreniach plánu alebo projektu schváleného vo vyššom verejnom záujme sú členské štáty povinné vždy podať EK informáciu. EK stanovila formát predkladania informácie podľa článku 6(4) smernice o biotopoch, ktorý obsahuje popis plánu alebo projektu, popis predmetného územia Natura 2000, výsledky primeraného posúdenia (posúdenie alternatív, dôvody vyššieho verejného záujmu, odôvodnenie schválenej alternatívy, zmierňujúce opatrenia, kompenzačné opatrenia a ďalšie údaje). EK informáciu zoberie na vedomie, resp. v prípade výskytu prioritných druhov alebo biotopov európskeho významu vydá k nej stanovisko.

V národnej legislatíve boli požiadavky čl. 6(3) a 6(4) smernice o biotopoch transponované do § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a zákona č. 24/2006 Z. z.

Predbežné posúdenie vplyvov na prvky ochrany prírody a územia Natura 2000

Keďže neexistuje presná lokalizácia a rozsah jednotlivých projektových zámerov RIÚS, nebolo možné identifikovať priame a nepriame vplyvy k územiám Natura 2000 a k územiám národnej sústavy chránených území, t.z. vplyvy týchto aktivít sú za súčasného stavu poznania nevyhodnotiteľné.

Návrh akéhokoľvek osobitného projektu, ktorý by mal byť realizovaný v územiach národnej sústavy chránených území a územiach Natura 2000, alebo takej blízkosti, ktorá môže potenciálne ovplyvniť ich integritu a predmety ochrany musí byť samostatne posúdený v procese EIA z hľadiska vplyvu na priaznivý stav lokality, pri ktorom sa musia preskúmať všetky informácie a zraniteľnosť druhov a biotopov, ktoré sú predmetom ochrany dotknutého územia.

V rozsahu hodnotenia, ktorý vydal Okresný úrad Trenčín dňa 22.6.2015 je v rámci bodu 2.2 Špecifické požiadavky daná požiadavka:

„V prípade, ak bude v správe konštatovaný možný negatívny vplyv na predmet ochrany CHVÚ alebo ÚEV, je potrebné v správe navrhnuť primerané zmierňujúce opatrenia na zníženie negatívnych faktorov súvisiacich s umiestňovaním navrhovaných činností na územie s NATURA 2000.“

V tomto duchu bude potrebné osobitnú pozornosť venovať návrhom rekonštrukcií a modernizácií ciest, prípadne výstavbe nových úsekov ciest II. až III. triedy, ktoré v súčasnosti pretínajú územia národnej sústavy chránených území a územia Natura 2000. Na základe vyhodnotenia projektových zámerov vo vzťahu k prípadným konfliktom s územiami NATURA 2000 je "predpoklad" možného ovplyvnenia nasledovných území:

- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/512 (I/64-Horná ves – hranica okr. PD/Žarnovica (BBSK)) pretína SKUEV0273 Vtáčnik v dĺžke cca 1,8 km. Predpokladá sa priamy vplyv na územie.

- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/593 (hr. krajov NR/TN – Partizánske) pretína SKCHVU031 Tribeč v dĺžke cca 1,3 km. Predpokladá sa priamy vplyv na územie.
- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/507 (Trenčín – Nemšová) - predpokladá sa nepriamy vplyv na SKUEV0397 Váh pri Zamarovciach (územie sa nachádza vo vzdialenosti cca 50-200 m);
- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/517 (Považská Bystrica – Domaniža) pretína SKUEV0256 Strážovské vrchy (v dĺžke cca 2,3 km); pretína SKCHVU028 Strážovské vrchy (v dĺžke cca 2,8 km). Predpokladá sa priamy vplyv na územia.

Pri ostatných územiach NATURA 2000 na území TK nie je predpoklad ich priameho ani nepriameho ovplyvnenia realizáciou projektových zámerov.

Na základe vyhodnotenia projektových zámerov vo vzťahu k prípadným konfliktom s územiaми národnej sústavy chránených území (maloplošných ako aj veľkoplošných) je predpoklad možného ovplyvnenia nasledovných území:

- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/512 (I/64-Horná ves – hranica okr. PD/Žarnovica (BBSK)) pretína CHKO Ponitrie v dĺžke cca 3,3 km. Predpokladá sa priamy vplyv na územie.
- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/511 (Veľké Uherce – Skýcov) pretína CHKO Ponitrie v dĺžke cca 6,3 km. Predpokladá sa priamy vplyv na územie.
- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/593 (hr. krajov NR/TN – Partizánske) - predpokladá sa priamy vplyv na CHA Brodziansky park (cesta je v kontakte s územím na úseku cca 300 m) a nepriamy vplyv na CHKO Ponitrie (územie sa nachádza vo vzdialenosti cca 200 m).
- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/581 (Nové Mesto n/Váhom – Myjava) - predpokladá sa priamy vplyv na CHKO Malé Karpaty (cesta je v kontakte s územím na úseku cca 2,4 km);
- rekonštrukcia a modernizácia cesty II/517 (Považská Bystrica – Domaniža) pretína CHKO Strážovské vrchy v dĺžke cca 5 km. Predpokladá sa priamy vplyv na územie.

Pri ostatných územiach národnej sústavy chránených území na území TK nie je predpoklad ich priameho ani nepriameho ovplyvnenia realizáciou projektových zámerov.

Upozorňujeme, že nie je známe, či budú cesty uvedené v zoznamoch projektov rekonštruované ako celok, alebo budú upravované len ich vybrané úseky. Znamená to, že vyššie uvádzané dĺžky ciest pretínajúce chránené územia sa viažu na predpoklad, že rekonštruovaná bude celá komunikácia. Pri rekonštrukcii, prípadne výstavbe nových úsekov ciest (obchvaty a pod.), preto bude dĺžka potenciálnych konfliktov s chránenými územiaми podstatne kratšia.

Pri predkladaných projektoch je potrebné očakávať najvýznamnejšie vplyvy počas výstavby, nakoľko sa jedná o existujúce cesty a rekonštrukcie sa dotknú len ich najbližšieho okolia. Najčastejšími vplyvmi na chránené územia v takomto prípade bývajú:

- odstránenie zelene v okolí ciest a tým aj možné poškodenie významnejších biotopov,
- šírenie expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- ruderalizácia biotopov,
- lokálne zmeny habitatových podmienok,
- dočasné čiastočné prerušenie migrácií,
- v menšej miere aj redukcia potravných a reprodukčných biotopov živočíchov,
- vplyv stavebnej činnosti tvorbou hluku a prašnosti.

Počas prevádzky sa pridáva aj svetelná expozícia. V daných prípadoch sa neuvažuje s významnejšími zábermi pôdy (lesnej i poľnohospodárskej) a tiež s významnejšou fragmentáciou lesných i nelesných biotopov. Tiet vplyvy by prichádzali do úvahy len pri výstavbe väčších úsekov ciest.

Opatrenia navrhnuté na minimalizáciu uvedených vplyvov sú súčasťou kapitoly V tejto Správy o hodnotení.

3 CELKOVÉ VYHODNOTENIE ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV

Vyhodnotenie súladu špecifických cieľov strategických priorít RIÚS TK ako aj prioritných osí OP KŽP a OP ĽZ s environmentálnymi cieľmi preukázalo, že strategický dokument spĺňa všetky požiadavky naň kladené z úrovne európskej i národnej environmentálnej politiky.

Environmentálne vplyvy vyplývajúce zo špecifických cieľov strategických priorít 1 a 4 majú charakter vplyvov investičných projektov a vplyvy vyplývajúce zo špecifických cieľov strategických priorít 2 a čiastočne aj 3 majú charakter vplyvov tzv. mäkkých opatrení. V prvom prípade sa jedná o vplyvy ako pozitívne tak aj negatívne na jednotlivé zložky životného prostredia a na zdravie obyvateľstva. V druhom prípade vplyvy vyplývajú zo zlepšenia sociálnej situácie obyvateľov a podporujú zdravie znížením psychických stresov.

Investičné opatrenia, medzi ktoré patrí výstavba a rekonštrukcia dopravnej a technickej infraštruktúry, nie sú takého charakteru a rozsahu, žeby mohli vyvolať významnejší vplyv na zložky životného prostredia. Za najzávažnejšie možno považovať vplyvy aktivít, ktoré budú realizované v chránených územiach, hlavne územiach spadajúcich pod Natura 2000. Nakoľko sa však jedná len o rekonštrukčné práce týkajúce sa vybraných úsekov ciest II. a III. triedy, neočakáva sa významnejší zásah do chránených území.

Všetky posudzované aktivity budú musieť prejsť procesom posudzovania vplyvov činností na životné prostredie, pokiaľ to vyplýva zo zákona 24/2006 Z.z. v aktuálnom znení a jeho prílohy č. 8. Ak sa v rámci takéhoto hodnotenia zistia významné vplyvy na územia Natura 2000 bude nevyhnutné vykonať tzv. primerané hodnotenie.

4 KUMULATÍVNE A SYNERGICKÉ VPLYVY

Zo štruktúry strategického dokumentu je zrejmé, že sa v ňom vytvárajú predpoklady pre niekoľkonásobné, kumulatívne či synergické efekty pôsobenia na skupiny obyvateľstva, ktoré budú územnou stratégiou podporované.

Z pohľadu predkladanej Správy o hodnotení možno konštatovať, že dôjde k niekoľkonásobnému pozitívnemu ovplyvneniu zložiek životného prostredia navrhovanými opatreniami, čo by malo vyústiť do postupného zlepšovania stavu životného prostredia v regióne Trenčianskeho kraja aj v krajskom meste.

Najviac sa však synergický a kumulatívny efekt prejaví na zdraví obyvateľov celého regiónu a hlavne na duševnom zdraví. Ak sa podarí zvýšiť stupeň vzdelanosti časti obyvateľstva a vytvoria sa tak predpoklady pre väčšie uplatnenie sa na trhu práce, potom je logický dôsledok zníženie miery nezamestnanosti. Tým sa ľudia zaradia do spoločnosti, čo zase pozitívne ovplyvní trend k sociálnej inklúzii. Zvýšením vzdelania, environmentálnou výchovou a vytvorením základných životných istôt sa postupne vytvárajú predpoklady pre zdravší životný štýl a kvalitnejšie životné prostredie, čo má z následok zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva.

Nepriaznivé kumulatívne a synergické vplyvy neboli v rámci Správy o hodnotení identifikované.

Oblasti synergie s ostatnými strategickými dokumentmi

Kumulatívne a synergické vplyvy sa objavujú aj v rovine prepojenia opatrení RIÚS TK s inými operačnými programami a strategickými dokumentmi.

RIÚS TK	Synergia so strategickým dokumentom
<u>Investičná priorita 1.1:</u> Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciálnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálneho dopravného systému	<u>Synergia s OP Integrovaná infraštruktúra:</u> významným prínosom pre horné a stredné Ponitrie bude plánovaná realizácia veľkého projektu R2 Mníchova Lehota – Ruskovce, na ktorý budú nadväzovať viaceré projektové zámery ciest II. triedy plánované v rámci RIÚS.
<u>Investičná priorita 1.2:</u> Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	Synergia s inými OP: na cyklo dopravu vytvorenú v rámci RIÚS môžu nadväzovať projekty cyklotrás na vidieku realizované cez <u>Program rozvoja vidieka</u> , prípadne cyklotrasy realizované cez program <u>INTERREG</u> .
<u>Investičná priorita 2.1:</u> Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné	<u>Synergia s OP Ľudské zdroje:</u> na investičné projekty podporené v rámci RIÚS, či už deinštitucionalizáciu veľkokapacitných zariadení sociálnych zariadení alebo podpora komunitných služieb by mali nadväzovať neinvestičné projekty na podporu zmien poskytovania sociálnej starostlivosti (napr. informačná kampaň, vzdelávanie sociálnych pracovníkov atď.). Projekty predkladané do OP ĽZ, ktoré nadväzujú na projekty podporované z IROP v sociálnej oblasti by mali byť uprednostnené. V oblasti podpory MRK bude zabezpečené, že subjekty podporené cez OP ĽZ nebudú môcť čerpať na rovnakú investíciu z IROP (napr. komunitné centrá a pod.).
<u>Investičná priorita 2.2:</u> Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	<u>Synergia s OP Ľudské zdroje:</u> na investičné projekty podporené v rámci RIÚS by mali nadväzovať neinvestičné projekty ako napr. vzdelávanie učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ (v nadväznosti na vybavenie učební novými zariadeniami). V rámci OP ĽZ budú podporené aj materské a základné školy s MRK tak, aby nedošlo k duplicite výdavkov s IROPom.
<u>Investičná priorita 4.2:</u> Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	<u>Synergia s OP Kvalita životného prostredia:</u> podpora je poskytovaná na budovanie kanalizácií a ČOV v aglomeráciách nad 2000 EO (špecifický cieľ 1.2.1.), na budovanie vodovodov v prípade súbežnej výstavby verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice 91/271/EHS (ŠC 1.2.2) a intenzifikácia a modernizácia existujúcich úpravni povrchových vôd (ŠC 1.2.2). Okrem toho je možné čerpať z OP KŽP prostriedky na odpadové hospodárstvo, energetickú efektivitu či zmenu klímy, čo prispeje ku zlepšeniu stavu ŽP v danom území. <u>Synergia s Programom rozvoja vidieka:</u> podpora je poskytovaná na výstavbu, rekonštrukciu, modernizáciu a dostavbu kanalizácie, vodovodu

RIÚS TK	Synergia so strategickým dokumentom
	alebo ČOV v obciach s počtom obyvateľov do 1000 obyv. a zároveň nie sú súčasťou aglomerácií oprávnených v rámci OPKŽP.
<u>Investičná priorita 4.3:</u> Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenie a dekontaminácia opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	Prepojenie s inými OP: <u>OP Kvalita životného prostredia:</u> podpora je poskytovaná na zníženie znečisťovania ovzdušia (ŠC 1.4.1.) a sanáciu environmentálnych záťaží (ŠC 1.4.2.). <u>Program rozvoja vidieka:</u> podpora je poskytovaná obciam do 1000 obyv. na opatrenia využívania OZE, zlepšovanie miestnych základných služieb vrátane vzhľadu obcí.

V. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Z vyhodnotenia RIÚS TK vyplýva, že pri jeho implementácii jednoznačne prevažujú pozitívne vplyvy na životné prostredie a zdravie. Z analýzy jednotlivých strategických priorít a špecifických cieľov vyplynuli príležitosti na zlepšenia, ktoré by mohli jednak pomôcť k riešeniu celospoločenských problémov v oblasti životného prostredia, a jednak by reagovali na výzvy súvisiace so stratégiou Európa 2020, hlavne v oblasti nízkouhlíkového hospodárstva.

V rámci jednotlivých oblastí začlenených do RIÚS TK sa navrhuje:

Pre prípravu a realizáciu projektov dopravnej a inej infraštruktúry sa navrhujú tieto opatrenia:

- Pri realizácii stavieb realizovať opatrenia na odstránenie rizík vyplývajúcich z nestability horninového prostredia.
- Pri plánovaní a realizácii projektov dopravnej infraštruktúry zohľadňovať požiadavky Rámcovej smernice o vodách, plánov manažmentu čiastkových povodí a zákona o vodách.
- Pri navrhovaní dopravnej infraštruktúry rešpektovať podmienky ochrany vôd definovaných v stanovených chránených vodohospodárskych oblastiach, ochranných pásmach vodárenských zdrojov a ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojoch minerálnych vôd.
- Na stavbách cestnej infraštruktúry realizovať technické opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vôd z povodia do vodných tokov.
- Pri záberoch pôdy postupovať v súlade so zákonom č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o IPKZ a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákonom č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.
- **Pre stavby potenciálne ovplyvňujúce územia Natura 2000 zabezpečiť proces hodnotenia podľa čl. 6(3) a 6(4) smernice o biotopoch. Pred realizáciou, ešte v procese EIA, je potrebné kvantifikovať zásahy do biotopov národného a európskeho významu formou primeraného hodnotenia.**
- **Na ochranu prírody a krajiny, minimalizáciu zásahov do okolitého prostredia a zvýšenie konektivity biotopov realizovať v rámci projektov predovšetkým tieto opatrenia s dôrazom na územia Natura 2000:**
 - počas výstavby minimalizovať zásahy do biotopov národného a európskeho významu,
 - prístupové cesty na stavenisko a stavebné dvory situovať v rámci možností mimo chránené územia a cenné biotopy, cieľom tohto opatrenia je nezaťažovať citlivé územia hlukom a imisiami, resp. priamym záberom plôch pre uvedené aktivity,
 - pri zásahu do brehových porastov minimalizovať umelé opevňovacie prvky na koryte, pri dosadbách používať len druhy miestnej proveniencie, zvyšok ponechať na samovývoj,
 - výrubu drevín v chránených územiach vykonávať len v nevyhnutnom rozsahu a to v mimovegetačnom a mimohniezdnom období (august – február),
 - v rámci vymedzených koridorov hľadať optimálnu trasu s ohľadom na výskyt cenných biotopov a chránených druhov rastlín a živočíchov,

- zaistiť migračnú priepustnosť stavieb pre všetky skupiny živočíchov podľa zistených migračných trás v chránených územiach aj vo voľnej krajine. Týka sa to nielen veľkých cicavcov, ale i ostatných skupín, najmä obojživelníkov,
 - opatrenia na zvýšenie migračnej priepustnosti realizovať nielen u nových stavieb, ale aj pri rekonštrukciách existujúcich, najmä v miestach križovania trás s biokoridormi,
 - oplotiť trasy v miestach dotyku či blízkosti s lesnými komplexmi so zvýšenou pravdepodobnosťou migrácie,
 - premostňovanie hydrických biokoridorov riešiť tak, aby boli technicky aj etologicky priechodné pre živočíchy migrujúce pozdĺž vodných tokov (najmä vydra riečna) a zároveň boli v maximálnej možnej miere živočíchmi využívané ako podchody,
 - priehľadné protihlukové steny zabezpečiť opatreniami proti kolíziám s vtákmi viditeľným spôsobom,
 - minimalizovať zásahy do vodných tokov, mimolesnej zelene, brehových porastov a pod., aj mimo chránených území,
 - ozeleňovanie dopravných stavieb riešiť s ohľadom na životné podmienky živočíchov, vyhýbať sa úpravám, ktoré umožňujú druhom živočíchov usídlieť sa v nebezpečnej blízkosti dopravných komunikácií, náhradné biotopy budovať v bezpečnej vzdialenosti,
 - monitorovať výskyt inváznych rastlín pozdĺž trás, pri zistení výskytu zabezpečiť ich systematickú elimináciu,
 - invázne a expanzívne druhy rastlín je potrebné likvidovať mechanickým spôsobom počas celého obdobia výstavby i po uvedení danej činnosti do prevádzky (doporučuje sa po dohode s pracovníkmi ochrany prírody určiť časový harmonogram).
 - dočasne odprírodnené plochy v chránených územiach a cenných biotopoch po jej ukončení revitalizovať, s využitím vhodných vegetačných úprav, ide o opatrenie dôležité najmä z pohľadu zamedzenia šírenia nepôvodných, expanzívnych a inváznych druhov rastlín do prírodného prostredia, pri vegetačných úpravách vhodných plôch využívať iba stanovištne pôvodné druhy rastlín.
- Pri projektovaní stavieb dopravnej infraštruktúry rešpektovať charakter krajiny, nenarušovať jej integritu, výberom vhodných materiálov a námetov zohľadniť špecifiká regiónov a vhodnými výsadbami znižovať vizuálnu exponovanosť stavieb a podporovať ich začlenenie do krajiny.
 - Zabezpečiť ochranu kultúrneho dedičstva v súlade so zákonom č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.
 - Zabezpečiť ochranu nerastného bohatstva v súlade so zákonom č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva v znení neskorších predpisov.
 - Znižovať nároky na zdroje surovín recykláciou a efektívnym využívaním vyťažených materiálov (napr. materiály z výkopov).
 - V prípade potreby otvárania nových ložísk zabezpečiť v predstihu ich posúdenie procesom EIA.
 - Proces EIA aplikovať v predstihu aj na zariadenia stavby - betonárne, obalovne bitúmenových zmesí.

- Pri príprave a hodnotení projektov zvažovať kumulatívne vplyvy existujúcich a plánovaných stavieb, vrátane podporných činností pri výstavbe (ťažobná činnosť, betonárne, obalovne a pod.).
- Pri plánovaní dopravnej infraštruktúry zohľadňovať potrebu adaptácie na zmenu klímy.
- Počas prípravy a realizácie projektov zabezpečiť ich environmentálne riadenie.

Pre zohľadnenie environmentálnych aspektov pri implementácii tzv. mäkkých opatrení v sociálno - ekonomickej sfére odporúčame zvážiť zapracovanie nižšie uvedených opatrení:

Vzdelávanie

V súvislosti s očakávaným posilňovaním pozície environmentálnych odvetví na trhu, ktoré vyplýva z uplatňovania výziev stratégie Európa 2020, sa navrhuje zohľadniť v štruktúre vzdelávania potreby nových environmentálnych profesií v oblasti technológií, energetiky, dopravy, stavebníctva, manažmentu materiálov a pod.. Na túto požiadavku je možné reagovať predovšetkým v rámci ŠC 2.2.3 a 3.1.1.

Jedným zo základných problémov stavu životného prostredia na Slovensku je nízke environmentálne povedomie, ktoré sa prejavuje u obyvateľov všetkých vekových úrovní. Zvyšovanie tejto úrovne a s tým spojené uvedomelé konanie môže napomôcť k spomaleniu degradačného procesu, alebo dokonca prispieť k zlepšeniu stavu životného prostredia. Environmentálne vzdelávanie má prioritné postavenie v procese smerovania k trvalej udržateľnosti. Najväčšou výzvou pre vzdelávací systém je zabezpečiť vhodné podmienky pre také vzdelávanie, ktoré učiacim sa sprostredkuje poznatky, postoje a schopnosti, podporí vytváranie takých hodnotových orientácií, ktoré im umožnia zaujať stanovisko a prispieť k riešeniu problémov, spojených so životným prostredím a jeho rozvojom. Zvyšovanie environmentálneho vedomia vyžaduje také riadenie spoločenského rozvoja v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, ktoré zabezpečí koordináciu vedeckých, výskumných, vzdelávacích, osvetových, riadiacich, plánovacích, projekčných až realizačných činností.

Environmentálna výchova a vzdelávanie je náročný a zložitý celospoločenský proces, ktorý patrí do oblasti celoživotného vzdelávania. V systéme vzdelávania sa poznatky o životnom prostredí a jeho ekologických základoch majú sprístupňovať postupne, systémovo, na jednotlivých stupňoch vzdelávania od predškolských cez základné a stredné, prípadne odborné až po vysokoškolské, resp. nadstavbové, doktorandské. Paralelne s tým sa by sa mala uskutočňovať aj mimoškolská výchova.

V rámci RIÚS TK sa odporúča dôslednejšie venovať tejto problematike v rámci ŠC 1.1.1, 2.2.2, 2.2.3, 3.1.1 a 4.3.1.

Zamestnanosť

V rámci politiky zamestnanosti bude v súlade s výzvami uvedenými vyššie pripraviť systémové opatrenia, ktoré by v budúcnosti zabezpečili posilnenie zamestnanosti v oblasti tzv. zelených profesií (green jobs). Tieto požiadavky odporúčame zapracovať v rámci ŠC 3.1.1.

VI. DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV ZOHľadŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A POPIS TOHO, AKO BOLO VYKONANÉ VYHODNOTENIE VRÁTANE ŤAŽKOSTÍ S POSKYTOVANÍM POTREBNÝCH INFORMÁCIÍ, AKO NAPR. TECHNICKÉ NEDOSTATKY ALEBO NEURČITOSTI

Ako je už uvedené v úvode tohto dokumentu, RIÚS TK sa vyvíjal skoro dva roky, kým dospel do stavu v akom sa predkladá jeho implementácia. Od februára 2014 boli v pracovných skupinách vypracované tri návrhy strategického dokumentu (pričom verzií bolo viac).

RIÚSTK vychádza z globálneho cieľa, ktorým je „prispiieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť Trenčianskeho samosprávneho kraja ako aj ÚMR Trenčín". Na globálny cieľ nadväzujú špecifické ciele vymedzené v rámci jednotlivých strategických priorít, na ktorých dosiahnutie sú v rámci RIÚS uvedené príklady aktivít.

Na základe analýzy súčasných environmentálnych problémov a potenciálnych vplyvov súvisiacich s implementáciou RIÚS TK, analýzy horizontálnych a sektorových politík, stratégií a koncepcií, ktoré majú vzťah k danej problematike a príslušných právnych predpisov vzťahujúcich sa na jednotlivé zložky životného prostredia a zdravie, boli pre jednotlivé oblasti sformulované environmentálne ciele, ktoré sú špecifikované v úvode kapitoly IV.1 Správy o hodnotení.

Uvedené ciele boli konfrontované s cieľmi a aktivitami RIÚS TK definovaných v rámci jednotlivých strategických priorít s tým, že ku každému špecifickému cieľu bola priradená miera vplyvu v zmysle škály od hodnoty "0" (väzba medzi aktivitou a environmentálnym cieľom neexistuje alebo je slabá) po "++" (priamy významný pozitívny vplyv), resp. "-" (priamy negatívny vplyv).

Vyhodnotenie súladu špecifických cieľov strategických priorít RIÚS TK ako aj prioritných osí OP KŽP a OP ĽZ s environmentálnymi cieľmi preukázalo, že strategický dokument spĺňa všetky požiadavky naň kladené z úrovne európskej i národnej environmentálnej politiky.

Všetky vyhodnotenia boli vykonané na základe odborného odhadu spracovateľov Správy o hodnotení, ktorý vychádzal z ich dlhoročnej skúsenosti pri posudzovaní vplyvov činnosti i strategických dokumentov na životné prostredie.

Z pohľadu európskej legislatívy v oblasti ŽP bolo náročnejšie vyhodnotenie vplyvov na územia Natura 2000. Dôvodom je, že hodnotenie nebolo možné urobiť na základe existujúcich podkladov k plánovanému projektom, nakoľko tie ešte nie sú spracované. Projekty vychádzajú z "nadradenej dokumentácie" na národnej alebo regionálnej úrovni, ale v mnohých prípadoch sa ešte len tvoria predstavy o ich rozsahu. Preto boli vyhodnotené potenciálne možnosti a vytipované napr. úseky ciest II. a III. triedy, ktoré bude záujem rekonštruovať a odhadli sa dĺžky, ktorými zasahujú tieto cesty do chránených území, t.z. aj do území Natura 2000. Boli špecifikované vplyvy, ktoré možno počas výstavby a prevádzky očakávať a navrhnuté opatrenia ako tieto vplyvy eliminovať. Medzi nimi napr. povinnosť vykonať posúdenia EIA pre každú takúto investíciu a v rámci toho aj posúdenie vplyvov na územia Natura 2000. Pokiaľ by sa zistili významné vplyvy na územia Natura 2000, je zákonnou povinnosťou vykonať tzv. primerané hodnotenie.

Pre určenie environmentálnych vplyvov bola existujúca databáza postačujúca. Vplyvy sú určené vo všeobecnej polohe, čo je v súlade s požiadavkami kladenými na takýto charakter dokumentu, ale zároveň ich je možné považovať za reprezentatívne a hodnoverné.

VII. NÁVRH MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE

Preskúmanie vykonávania a pokroku pri dosahovaní naplňania cieľov RIÚS TK sa bude zabezpečovať prostredníctvom monitorovacieho výboru, ktorý sa zriadi v súlade s čl. 47 všeobecného nariadenia do troch mesiacov od dátumu oznámenia rozhodnutia Komisie o prijatí programu. Predsedom Monitorovacieho výboru je zástupca MPSVR SR, ako riadiaceho orgánu.

Monitorovanie ako nástroj riadenia EŠIF je pravidelná činnosť zameraná na sledovanie plnenia stanovených cieľov na jednotlivých úrovniach implementácie EŠIF prostredníctvom systematického zberu a vyhodnocovania údajov a informácií. Monitorovanie pokroku v dosahovaní cieľov a plnení výkonnostného rámca sa vykonáva prostredníctvom merateľných ukazovateľov na všetkých úrovniach riadenia. Monitorovanie IROP – vrátane RIÚS/stratégie UMR - sa vykonáva v súlade so Systémom riadenia EŠIF na programové obdobie 2014-2020. Monitorovanie RIÚS/stratégie UMR je v podmienkach implementácie stratégií vykonávané SO na základe metodického usmernenia RO pre IROP definujúceho úlohy a výstupy potrebné na zabezpečenie komplexného pohľadu realizácie IROP.

Metodické usmernenie zohľadní zabezpečenie, okrem iného, podkladov do výročných, záverečnej správy o vykonávaní IROP, výhľadového plánu implementácie IROP a informácie o realizácii IROP.

Monitorovanie RIÚS ako celku zabezpečuje zodpovedajúce SO VÚC. SO VÚC spolupracuje so SO KM (napr. prostredníctvom vyžadovanie podkladov apod.), ktoré zodpovedá za monitorovanie stratégie UMR ako súčasti RIÚS. SO VÚC predkladá podklady za RIÚS, vrátane stratégie UMR na základe žiadosti RO pre IROP (okrem vyššie uvedených napr. aj do správy o stave implementácie EŠIF apod.).

V prípade výročnej/záverečnej správa sú podklady týkajúce sa zodpovedajúceho RIÚS, vrátane stratégie UMR predmetom schvaľovania Radou Partnerstva. Predloženie tejto správy Rade Partnerstva zabezpečuje koordinátor RIÚS. Správu následne predkladá riadiacemu orgánu SO, v termíne do 31. marca príslušného roka.

Monitorovanie plnenia RIÚS TK bude vykonávané prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sú uvedené v RIÚS TK na konci každej časti venovanej príslušnému špecifickému cieľu a investičnej priorite.

Hodnotenie vplyvu jednotlivých sektorov na životné prostredie sa v SR vykonáva prostredníctvom vyhodnocovania indikátorov a spracovávaní sektorových hodnotiacich správ na úrovni Európskej únie, zastrešovaného aktivitami Európskej Environmentálnej Agentúry (EEA), Organizáciou pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) a Štatistickým úradom Európskeho spoločenstva (EUROSTAT).

S realizáciou RIÚS TK sú spojené ukazovatele, ako napr.:

- počet obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov
- špecifická spotreba vody
- počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu
- tvorba komunálneho odpadu
- percento vyseparovaných komunálnych odpadov
- vývoj strednej dĺžky života
- vývoj úmrtnosti.

Tieto ukazovatele sú vyhodnocované Slovenskou agentúrou životného prostredia na základe podkladov od relevantných inštitúcií a sú zverejnené na webovom sídle MŽP SR na stránke www.enviroportal.sk. Ukazovatele majú horizontálny charakter, t.j. nie sú špecifické pre ten ktorý operačný program, či sektor. Vzhľadom na povahu dokumentu sa preto samostatné ukazovatele environmentálneho monitoringu pre RIÚS TK nestanovujú.

VIII. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ CEZHRANIČNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE

Návrh strategického dokumentu rieši otázky a problémy regionálneho charakteru v celonárodnom kontexte. Vzhľadom na charakter dokumentu, v ktorom dominuje sociálny rozmer a lokálne investičné aktivity sa nepriaznivé cezhraničné environmentálne vplyvy nepredpokladajú.

IX. NETECHNICKÉ ZHRNUTIE POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÍ

Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja (RIÚS TK) je východiskový strategický dokument pre implementáciu finančných prostriedkov z EŠIF v rámci IROP na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Na základe RIÚS TK sa bude realizovať IROP v zmysle individuálnych alebo integrovaných projektov.

V čl. 36 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 sú RIÚS vnímané ako aplikácia integrovaného prístupu prostredníctvom integrovaných územných investícií (IÚI). Vypracovanie a schválenie RIÚS je základným predpokladom pre využívanie nástrojov IÚI, vrátane úrovne udržateľného mestského rozvoja (UMR).

RIÚS ako implementačná stratégia bude financovaná najmä z jedného zdroja financovania (IROP), a to z EFRR, vrátane povinného spolufinancovania z národných zdrojov a vlastných zdrojov prijímateľov. RIÚS sa týkajú všetkých špecifických cieľov IROP, okrem špecifického cieľa 2.1.3 (nemocnice), časti IP 3.1 (kultúrno-kreatívny priemysel) - v rozsahu návratnej podpory prostredníctvom finančných nástrojov, IP 4.1 (energetická efektivita budov) a PO 5 (CLLD).

Integrovaná územná stratégia pre UMR mesta Trenčín a jeho funkčného územia je spracovaná za účelom definovania kľúčových strategických cieľov a priorít vychádzajúc z lokálnych priestorových potenciálov funkčného územia mesta Trenčín. Funkčné územie pre krajské mesto Trenčín bolo vymedzené Centrálnym koordinačným orgánom v rámci jednotlivých typov územných celkov ťažísk osídlenia podľa KÚRS 2001 v znení 2011 ako Jadrové pásмо ťažiska osídlenia prvej úrovne okolo mesta Trenčín zahŕňajúce nasledovné obce: Trenčín, Kostolná-Záriečie, Skalka nad Váhom, Soblahov, Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, Veľké Bierovce a Zamarovce.

Úlohu Riadiaceho orgánu pre IROP plní MPRV SR, ktoré bude v konečnom dôsledku schvaľovať RIÚS TS po jeho prerokovaní a odobrení Radou Partnerstva pre UMR a Radou Partnerstva pre RIÚS.

RIÚS sa skladá z nasledovných hlavných častí: analytická časť, strategická časť a vykonávacia časť. Každá časť je rozdelená podľa oblastí podpory IROP na úrovni investičných priorít: oblasť dopravy, sociálna pomoc, zdravotníctvo, školstvo, kultúrno-kreatívny priemysel a životné prostredie a oblasti podpory ostatných operačných programov (OP Kvalita životného prostredia a OP Ľudské zdroje).

RIÚSTK vychádza z globálneho cieľa, ktorým je „prispiieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť Trenčianskeho samosprávneho kraja ako aj ÚMR Trenčín“.

Dosahovanie globálneho cieľa RIÚS TK v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi Národného programu reforiem a v nadväznosti na Partnerskú dohodu sa bude realizovať pomocou mäkkých a tvrdých (investičných) opatrení v nasledovných strategických prioritách:

1. Bezpečná a ekologická doprava
2. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším službám
3. Mobilizácia kreatívneho priemyslu
4. Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie

Strategické priority sú navrhované osobitne pre Trenčiansky kraj a osobitne pre mestskú funkčnú oblasť Trenčín. Výnimkou je strategická priorita "Mobilizácia kreatívneho priemyslu", ktorá je rozpracovaná len ako súčasťestskej funkčnej oblasti Trenčín.

Osobitne je rozpracovaná oblasť podpory Operačného programu Kvalita životného prostredia a Ľudské zdroje.

Na základe analýzy súčasných environmentálnych problémov a potenciálnych vplyvov súvisiacich s implementáciou RIÚS TK, analýzy horizontálnych a sektorových politík, stratégií a koncepcií, ktoré majú vzťah k danej problematike a príslušných právnych predpisov vzťahujúcich sa na jednotlivé zložky životného prostredia a zdravie, boli pre jednotlivé oblasti sformulované environmentálne ciele, ktoré sú špecifikované v úvode kapitoly IV.1 Správa o hodnotení.

Uvedené ciele boli konfrontované s cieľmi a aktivitami RIÚS TK definovanými v rámci jednotlivých strategických priorít s tým, že ku každému špecifickému cieľu bola priradená miera vplyvu v zmysle škály od hodnoty "0" (väzba medzi aktivitou a environmentálnym cieľom neexistuje alebo je slabá) po "++" (priamy významný pozitívny vplyv), resp. "--" (priamy negatívny vplyv).

Vyhodnotenie súladu špecifických cieľov strategických priorít RIÚS TK ako aj prioritných osí OP KŽP a OP ĽZ s environmentálnymi cieľmi preukázalo, že strategický dokument spĺňa všetky požiadavky naň kladené z úrovne európskej i národnej environmentálnej politiky.

Environmentálne vplyvy vyplývajúce zo špecifických cieľov strategických priorít 1 a 4 majú charakter vplyvov investičných projektov a vplyvy vyplývajúce zo špecifických cieľov strategických priorít 2 a čiastočne aj 3 majú charakter vplyvov tzv. mäkkých opatrení. V prvom prípade sa jedná o vplyvy ako pozitívne tak aj negatívne na jednotlivé zložky životného prostredia a na zdravie obyvateľstva. V druhom prípade vplyvy vyplývajú zo zlepšenia sociálnej situácie obyvateľov a podporujú zdravie znížením psychických stresov.

Investičné opatrenia, medzi ktoré patrí výstavba a rekonštrukcia dopravnej a technickej infraštruktúry, nie sú takého charakteru a rozsahu, žeby mohli vyvolať významnejší vplyv na zložky životného prostredia. Za najzávažnejšie možno považovať vplyvy aktivít, ktoré budú realizované v chránených územiach, hlavne územiach spadajúcich pod Natura 2000. Nakoľko sa však jedná len o rekonštrukčné práce týkajúce sa vybraných úsekov ciest II. a III. triedy, neočakáva sa významnejší zásah do chránených území.

Všetky posudzované aktivity budú musieť prejsť procesom posudzovania vplyvov činností na životné prostredie, pokiaľ to vyplýva zo zákona 24/2006 Z.z. v aktuálnom znení a jeho prílohy č. 8. Ak sa v rámci takéhoto hodnotenia zistia významné vplyvy na územia Natura 2000 bude nevyhnutné vykonať tzv. primerané hodnotenie.

X. INFORMÁCIA O EKONOMICKEJ NÁROČNOSTI

Financovanie RIÚSTK určuje finančný plán, ktorý tvorí súčasť tohto strategického dokumentu. Nasledujúca tabuľka prezentuje základné ukazovatele finančného plánu.

Tab. 21 Finančný plán RIÚS TK (EUR)

Priorita	Fond	Podpora Únie	Národné finančné prostriedky	Finančné prostriedky spolu
Strategická priorita 1	ERDF	54 879 827	9 684 674,70	64 564 502,35
Strategická priorita 2	ERDF	45 407 100	8 013 017,64	53 420 117,64
Strategická priorita 3	ERDF	17 800 000	3 141 176,47	20 941 176,47
Strategická priorita 4	ERDF	36 000 000	6 352 941,18	42 352 941,18
Celkový súčet		154 086 927	27 191 810,65	181 278 737,65

XI. VYHODNOTENIE ŠPECIFICKÝCH POŽIADAVIEK ROZSAHU HODNOTENIA A PRIPOMIENOK DORUČENÝCH K OZNÁMENIU O STRATEGICKOM DOKUMENTE

Rozsah hodnotenia vydal OÚ Trenčín dňa 22.6.2015. Okrem všeobecných podmienok vyplývajúcich zo zákona určil špecifické podmienky, ktoré vyplynuli zo stanovísk a rokovania zainteresovaných strán. Zoznam špecifických podmienok a spôsob ich zohľadnenia v správe je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 22 Špecifické požiadavky rozsahu hodnotenia a spôsoby ich riešenia

Požiadavka	Spôsob riešenia
2.2.1. Zabezpečiť súlad predloženého strategického dokumentu s koncepčnými materiálmi v oblastiach dopravy a životného prostredia, najmä so „Strategickým plánom rozvoja a údržby ciest II. a III. triedy“, s „Plánom verejných vodovodov a verejných kanalizácií v Trenčianskom kraji“ a s „Programom odpadového hospodárstva Trenčianskeho kraja 2016-2020“.	Pri spracovaní RIÚS TK sa vychádzalo z uvedených dokumentov a súlad s uvedenými dokumentmi bol preverený aj v rámci Správy o hodnotení.
2.2.2. V prípade, ak bude v správe konštatovaný možný negatívny vplyv na predmet ochrany CHVÚ alebo ÚEV, je potrebné v správe navrhnúť primerané zmierňujúce opatrenia na zníženie negatívnych faktorov súvisiacich s umiestňovaním navrhovaných činností na územie s NATURA 2000.	Vyhodnotenie na úrovni SEA je súčasťou kapitoly IV.1. časti E a návrh opatrení vo vzťahu k vplyvom na územia Natura 2000 v kapitole V.
2.2.3. Ak sa počas vypracovania správy o hodnotení vyskytnú nové skutočnosti súvisiace s predmetom posudzovania, je potrebné ich uviesť v správe o hodnotení.	Oproti oznámeniu sa mierne upravila obsahová štruktúra dokumentu a boli dopracované niektoré časti materiálu. Podrobne je to zdokumentované v úvodnej kapitole, časti nazvanej Kontext vzniku a chronológia prípravy RIÚS TK (posledný odstavec).